

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
BIZNESA, VADĪBAS UN EKONOMIKAS FAKULTĀTE
VADĪBZINĀTNES NODAĻA

**“X”, “Y” UN “Z” PAAUDŽU MAINĀS IETEKME UZ
“NACIONĀLAIS ATTĪSTĪBAS PLĀNS”
PRIORITĀTĒM**

Influence of “X”, “Y” and “Z” generation change on “National Development Plan” priorities

Maģistra darbs

Sabiedrības vadības maģistra studiju programma

Autors: Anete Nekraša

Studenta apliecības Nr.: an13045

Darba vadītājs: prof. Gundars Bērziņš

Rīga 2019

ANOTĀCIJA

Problēmas būtība – Izstrādātais “Nacionālais attīstības plāns 2014.-2020.gadam” galvenokārt atbilst Y paaudzes mērķiem, vērtībām un citām pazīmēm, mazāka atbilstība vērojama X un Z paaudžu mērķiem, vērtībām un citām pazīmēm.

Pētījuma mērķis – Noteikt cik lielā mērā izstrādātais “Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2014. – 2020. gadam” atbilst X, Y un Z paaudžu mērķiem, vērtībām un citām pazīmēm un izstrādāt priekšlikumus neatbilstību novēršanai.

Iegūtie rezultāti – NAP2020 galvenokārt atbilst Y un Z paaudžu mērķiem, vērtībām un citām pazīmēm. Mazāka atbilstība noteikta X paaudzes mērķiem, vērtībām un citām pazīmēm. NAP2020. Kaut arī NAP2020 ir izstrādāts ar “skatu nākotnē”, galvenie prioritārie virzieni ir saistīti ar sabiedrības labklājību un Latvijas iekšējās ekonomikas attīstību.

Atslēgvārdi: NAP2020, X paaudze, Z paaudze, Y paaudze.

ANNOTATION

The essence of the problem – The developed “National Development Plan for 2014-2020” mainly corresponds to the goals, values and other characteristics of the Y generation, less compliance with the objectives, values and other features of the X and Z generations.

Aim of the research – To determine the extent to which the “Latvian National Development Plan 2014 – 2020” is in line with the objectives, values and other characteristics of the X, Y and Z generations and to develop proposals for the elimination of non-conformities.

The results obtained – NAP2020 mainly corresponds to the goals, values and other characteristics of the Y and Z generations. less compliance with goals, values and other features of a certain X generation. NAP2020. Although the NAP2020 has been developed with a “future view”, the main priority directions are related to the welfare of the society and the development of Latvia's internal economy.

Keywords: NAP2020, X generation, Z generation, Y generation.

SATURA RĀDĪTĀJS

Apzīmēju un saīsinājumu saraksts	5
Ievads	6
1. X, Y UN Z PAAUDZES RAKSTUROJOŠĀS PAZĪMES.....	8
1.1. Paaudžu grupu iedalījums pasaulē un Latvijā.....	8
1.2. X, Y un Z paaudžu grupu raksturojums un pazīmes.....	13
1.2.1. X paaudzes raksturojums un pazīmes	13
1.2.2. Y paaudzes raksturojums un pazīmes	16
1.2.3. Z paaudzes raksturojums un pazīmes.....	20
2. NAP RAKSTUROJUMS UN NOZĪME LATVIJAS ATTĪSTĪBĀ.....	25
2.1. Nacionālā attīstības plāna jēdziens un piemēri	25
2.2. NAP2020 raksturojums un viedokļi.....	27
3. NAP2020 ATBILSTĪBA X, Y UN Z PAAUDŽU PAZĪMĒM.....	35
3.1. Respondentu aptauja par X, Y un Z paaudžu nozīmīgākajām pazīmēm	35
3.2. NAP prioritāšu virzienu saskaņotība ar X, Y un Z paaudžu pazīmēm	47
3.3. Sistemātiskā analīze NAP2020 un X, Y, Z paaudžu atbilstībai.....	49
3.4. Ekspertu aptaujas par NAP2020 atbilstību X, Y un Z paaudžu pazīmēm	57
3.5. NAP2020 un X, Y, Z paaudžu IP modelis	62
Secinājumi.....	76
Priekšlikumi	80
Izmantotā literatūra un avoti	82
Pielikumi	
1.pielikums. Respondentu aptaujas anketas neizpildīts paraugs	
2.pielikums. Ekspertu aptaujas neizpildīts paraugs	
3.pielikums. Ekspertu aptauja - Sanita Zilbereizena	
4.pielikums. Ekspertu aptauja – Zane Pabērza	
5.pielikums. Ekspertu aptauja – Antra Gremzde	
6.pielikums. Ekspertu aptauja – Viktors Pedčenko	
7.pielikums. Ekspertu intervijas anketas neizpildīts paraugs	

APZĪMĒJU UN SAĪSINĀJUMU SARAKSTS

CSB – Latvijas Republikas Centrālās statistikas pārvalde

Y – personas, kas dzimušas laika posmā no 1980. gada līdz 1994. gadam

IKP – iekšzemes kopprodukts

IP analīze un modelis – ieinteresēto personu (no angļu val. – *stakeholder*) analīze un modelis

Latvija2030 – Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2030. gadam

NAP2020 – Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2014. – 2020. gadam

NAP2027 – Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2021. – 2027. gadam

PKC – Pārresoru koordinācijas centrs

X – personas, kas dzimušas laika posmā no 1965. gada līdz 1979. gadam

Z – personas, kas dzimušas laika posmā no 1995. gada līdz 2010. gadam.

IEVADS

Katras valsts attīstības pamats ir tās iedzīvotāji. Valsts iedzīvotāji veido valsti, attiecīgi valsts attīstība lielā mērā ir atkarīga no iedzīvotāju personīgajiem mērķiem, vērtībām un citām pazīmēm. Katras valsts iedzīvotāji ir dažādu gada gājumu cilvēku kopums, kas nepārtraukti mijiedarbojas visdažādākajās ikdienas jomās – darbs, atpūta, sabiedriskā vide, ekonomika, tirgus u.tml. Tomēr, ņemot vērā to, ka notiek nepārtraukta mijiedarbības starp dažādu vecuma grupu iedzīvotājiem, rodas sava veida “plaisa” starp vecāka gada gājuma iedzīvotājiem un jaunāka gada gājuma iedzīvotājiem, kas skaidrojams ar dažādu paaudžu atšķirīgo dzīves pieredzi, vidi, kurā viņi ir auguši, mācījušies un attīstījušies. Lai dažādu paaudžu pārstāvji spētu veiksmīgi sadarboties, izprast viens otru, pēdējos divdesmit gados aktīvi tiek veikti pētījumi par dažādām paaudzēm, par to mērķiem, vērtībām un citām pazīmēm.

Kaut arī valsti veido visi tās iedzīvotāji, par virzieniem kādos valsts attīstīsies galvenokārt atbild valsts politikas plānotāji, izstrādājot dažādas stratēģijas un plānus. Lai noteiktu virzienus, kādos attīstīsies Latvija tiek izstrādāts “Nacionālais attīstības plāns”. Jāņem vērā, ka “Nacionālā attīstības plāna” izstrādi Latvijā galvenokārt veic X paaudzes pārstāvji. Attiecīgi, lai noskaidrotu cik lielā mērā izstrādātais “Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2014.-2020.gadam” atbilst visām paaudzēm, kas šobrīd veido Latvijas sabiedrību, nepieciešams noteikt kuras paaudzes mērķi, vērtības un citas pazīmes “Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2014.-2020.gadam” ņemtas vērā lielākā mērā un kuras mazākā.

Jāuzsver, ka jaunākie apkopotie Centrālās Statistikas pārvaldes dati norāda, ka Latvijā 2018. gadā bija 1,9 miljoni iedzīvotāji, no kuriem X paaudzes pārstāvji (iedzīvotāji, kuri dzimuši laika posmā no 1965. gada līdz 1979. gadam) veidoja 20,37 % no kopējā Latvijas iedzīvotāju skaita 2018. gadā, Y paaudzes pārstāvji (iedzīvotāji, kuri dzimuši laika posmā no 1980. gada līdz 1994. gadam) veidoja 20,50 % no kopējā Latvijas iedzīvotāju skaita 2018. gadā, bet Z paaudzes pārstāvji (iedzīvotāji, kuri dzimuši laika posmā no 1995. gada līdz 2000. gadam) veidoja 19,51 % no kopējā Latvijas iedzīvotāju skaita 2018. gadā.¹

Attiecīgi, lai izstrādātu efektīvu nacionāla līmeņa plānošanas dokumentu, būtiski ir izprast kā atšķiras katra paaudze, kādi ir to mērķi, vērtības un citas pazīmes.

Ņemot vērā iepriekš minēto izvirzīts sekojošs darba mērķis – Noteikt cik lielā mērā izstrādātais “Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2014. – 2020. gadam” atbilst X, Y un Z paaudžu mērķiem, vērtībām un citām pazīmēm un izstrādāt priekšlikumus neatbilstību novēršanai.

¹ Iedzīvotāju skaits pēc dzimuma, vecuma grupām un dzimšanas valsts gada sākumā. Centrālās statistikas pārvaldes mājas lapa. Iedzīvotāji – galvenie rādītāji. [tiešsaiste] – [atsauce 12.04.2019.]. Pieejams: http://data1.csb.gov.lv/pxweb/lv/iedz/iedz_iedzrakst/IRG050.px/

Lai sasniegtu izvirzīto mērķi, noteikti sekojoši darba uzdevumi:

1. Veikt X, Y, un Z paaudžu raksturojošo pazīmju teorētisko aspektu analīzi.
2. Raksturot NAP2020, tā nozīmi Latvijas attīstībā.
3. Noteikt NAP2020 atbilstību X, Y un Z paaudžu mērķiem, vērtībām un citām pazīmēm.
4. Izdarīt secinājumus un izstrādāt priekšlikumus.

Noteikts sekojošs pētījuma jautājums – Vai izstrādātā NAP2020 prioritārie virzieni atbilst X, Y un Z paaudžu mērķiem, vērtībām un citām pazīmēm vienmērīgi?

Noteikts sekojošs maģistra darba pētījuma objekts – X, Y un Z paaudzes.

Noteikts sekojošs maģistra darba pētījuma priekšmets – NAP2020.

Maģistra darba izstrādē pielietotas sekojošas pētnieciskās metodes – teorētiskās literatūras analīze, publiski pieejamu dokumentu analīze, respondentu aptauja, ekspertu aptauja un intervija, sistemātiskā analīze, ieinteresēto personu (no angļu val. – *stakeholder*) analīze.

Pētījums izstrādāts laika periodā no 2019. gada janvāra līdz 2019. gada maijam. Pētījumā iekļauti statistikas dati par 2018. gadu.

Sākotnēji veikta X, Y un Z paaudžu raksturojošo pazīmju teorētiskā izpēte, nosakot un apkopojot X, Y un Z paaudzes raksturojošās pazīmes, kas pielietotas, lai noteiktu cik lielā mērā NAP2020 atbilst pētījumā iekļauto paaudžu mērķiem, vērtībām un citām pazīmēm. Pēc tam veikts NAP2020 raksturojums, analizēti NAP2020 mērķi, prioritāšu virzieni, kā arī apkopots un analizēts politikas plānotāju, uzņēmēju pārstāvju viedokļi par NAP2020 efektivitāti. Pēc X, Y un Z paaudžu raksturojošo pazīmju teorētiskās izpētes un NAP2020 analīzes veikts pētījums, kas veikts kā trīs atsevišķi pētījumi – respondentu analīze, ekspertu aptaujas, sistemātiskā analīze, rezultātā izstrādājos NAP2020 ieinteresēto personu analīzi un nosakot cik lielā mērā izstrādātais NAP2020 atbilst X, Y un Z paaudžu mērķiem, vērtībām un citām pazīmēm.

Pētījuma ierobežojumi – pētījuma ietvaros pētīts “Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2014.-2020.gadam”, kas skaidrojams ar to, ka nākošais “Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2021.-2027.gadam” pagaidām nav apstiprināts. 2019.gada janvārī noslēdzās “Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2021.-2027.gadam” sabiedriskā apspriešanas pirmā kārtā par tajā ietvertajām prioritātēm, mērķiem un investīciju virzieniem. 2019.gada martā un aprīlī tika īstenotas vairākas izbraukuma diskusijas reģionos, apzinot galvenos izaicinājumus pilsētās un reģionos ārpus Rīgas.² Pētījuma ierobežojums noteikts, jo “Latvijas Nacionālās attīstības plāns 2021.-2027.gadam” pagaidām nav apstiprināts, attiecīgi tā izstrādē iespējams ņemt vērā autores izstrādātos priekšlikumus.

² PKC. Noslēgusies sabiedriskā apspriešana par NAP2027 kodola piedāvājumu, 2019.03.04, lvportals.lv, pieejams <https://lvportals.lv/dienaskartiba/302437-noslegusies-sabiedriska-apspriesana-par-nap2027-kodola-piedavajumu-2019> (skatīts 14.05.2019)

1. X, Y UN Z PAAUDZES RAKSTUROJOŠĀS PAZĪMES

1.1. Paaudžu grupu iedalījums pasaulē un Latvijā

Klasiski jēdziens “paaudze” tiek skaidrots kā vecuma grupas forma, ko veido sabiedrības locekļi, kuri dzimuši aptuveni vienā un tajā pašā laikā.³ Paaudžu atšķirības tiek plaši pētītas presē (no angļu val. – *popular press*), konferencēs, “darbnīcās” u.tml. Terminoloģija, kas tiek lietota, lai apzīmētu dažādas paaudzes nav standartizēta, jo dažādi autori rakstot par paaudžu atšķirībām lieto dažādus jēdzienus, lai apzīmētu atšķirīgas paaudzes. Tāpat autoru vidū nepastāv vienotības par to kādiem laika posmiem atbilst dažādas paaudzes.⁴

Dažādos avotos galvenokārt tiek izdalītas piecas paaudžu grupas (sk. 1.1. tab.)

1.1.tabula

Paaudžu grupas dažādu autoru izstrādātajos pētījumos⁵

Autori	Autoru izdalītās paaudzes				
Howe un Strauss (2005)	Klusā paaudze 1925-1943	Uzplaukuma paaudze 1943-1960	13.paaudze 1961-1981	Milēniāļu paaudze 1982-2000	Z paaudze 2004-2025
Lencester un Stillman (2010)	Tardicionāļi 1900-1945	Uzplaukuma paaudze 1946-1964	X paaudze 1965-1980	Milēniāļi, <i>Echo Bommers</i> , Y paaudze, <i>Baby Busters</i> , Nākošā paaudze 1981-1999	-
Martins un Tulgan (2002)	Klusā paaudze 1925-1942	Uzplaukuma paaudze 1946-1960	X paaudze 1956-1977	Milēniāļi 1978-2000	-
Oblinger un Oblinger (2005)	Nobriedušie līdz 1946	Uzplaukuma paaudze 1947-1964	X paaudze 1965-1980	Y paaudze, <i>NetGen</i> , Milēniāļi 1981-1995	Pēc-milēniāļi pēc 1995
Tapscott (2009)	-	Uzplaukuma paaudze 1946-1964	X paaudze 1965-1975	Digitālā paaudze 1976-2000	-
Zemke, Raines un Filipczak (2000)	Veterāni 1922-1943	Uzplaukuma paaudze 1943-1960	Gen-Xers 1960-1980	Nexters 1980-1999	-

³ Leciskaite, R. Generations X, Y, Z: How social networks form the concept of the world without borders (the case of Lithuania), *Limes*, 2010, Volume 3, No. 2, p. 170.

⁴ Jiri, B. The Employees of Baby Boomer Generation, Generation X, Generation Y and Generation Z in Selected Czech Corporations as Concoivers of Development and Competitiveness in their Corporation, *Journal of Competitiveness*, 2016, Volume 8, Issue 4, p.107

⁵ Turpat, p.107

Pēc 1.1. tabulā apkopotās informācijas, autore secina, ka dažādu autoru izstrādātajos pētījumos ne vien tiek lietoti atšķirīgi paaudžu iedalījumi, bet arī tiek lietoti atšķirīgi laika posmi.

Papildus jāuzsver, ka visas iepriekš minētās paaudzes tiek pētītas ar dažādu intensitāti, bet meklējot un apkopojot informāciju par dažādu autoru izstrādātajiem pētījumiem par X, Y un Z paaudzēm, autore secina, ka ļoti plaši tiek pētīta Y paaudze, kas pēc autores domām ir skaidrojams ar to, ka Y paaudze šobrīd aktīvi ienāk un aktīvi darbojas darba tirgū. Savukārt dažādu autoru interese par Z paaudzi, pēc autores domām, skaidrojama ar to, ka Z paaudze ir nākošā paaudze, kas ienāks darba tirgū, kā arī kļūs par aktīviem ekonomikas dalībniekiem.

Pastāv vēl citi iemesli, kādēļ tieši Y un Z paaudzes tiek plaši pētītas un analizētas tieši no uzņēmumu un organizācija vadības viedokļa:

- Y un Z paaudzes ir "lielākas" salīdzinot ar iepriekšējām paaudzēm;
- Y paaudzes "patēriņa spēks" (no angļu val. – *spending power*) palielinās, jo Y paaudze sāk aktīvi darboties vai aktīvi darbojas darba tirgū un ekonomikā;
- Z paaudzei ienākot darba tirgū, palielināsies tās "patēriņa spēks".⁶

"X", "Y" un "Z" paaudžu raksturojums apkopots 1.2. tabulā.

1.2.tabula

"X", "Y", "Z" paaudžu raksturojums⁷

Paaudze	Laika posms	Sociālā vide	Tehnoloģiskā vide	Vēsturiskā vide
X	no 1960 gadu sākuma līdz 1974.gadam	Dzīvo mājās, bez ģimenes vai bērniem, karjeras attīstība kavējas ilgāk kā iepriekšējām paaudzēm	Piedzīvo personālo datoru ienākšanu ikdienā, video spēļu attīstība, interneta kā sociāla un komerciāla rīka attīstība	Politiskā un sociālā ietekme no tādiem vēsturiskiem notikumiem kā "Berlīnes mūra" krišana, PSRS sabrukšana
Y	no 1975.gada līdz 1989.gadam	Personības attīstībā būtiska loma piemīt notikumiem, līderiem, laika attīstībai un tendencēm	Komunikāciju tehnoloģijas	Dažādas "pretošanās kustības" (no angļu val. - <i>counterculture</i>), kas aizsākās 1960 gados, vairāk iesaistīti caur tehnoloģijām kā ikdienas notikumiem
Z	no 1990 gadu vidus līdz 2000 gadu sākumam	"Online" vide, lietotāju vārdi (no angļu val. - <i>nicknames</i>)	Plašs tehnoloģiju pielietojums komunikācijā, darbā un citās dzīves jomās	Sociālā tīklošana (no angļu val. - <i>networking</i>) bez laika un vietas ierobežojumiem

⁶ Millennials and Gen Z: Capturing the Opportunity, 2018, De Beer Group, available <https://www.debeersgroup.com/~media/Files/D/De-Beers-Group/documents/reports/insights/dir-2018-in-focus.pdf> (viewed 15.05.2019)

⁷ Leciskaitė, R. Generations X, Y, Z: How social networks form the concept of the world without borders (the case of Lithuania), *Limes*, 2010, Volume 3, No. 2, p. 172.

Autore uzsver, ka dažādos avotos noteikti atšķirīgi laika posmi, kas nosaka noteiktas paaudzes piederību vienai vai otrai grupai. Piemēram pētnieciskajā izdevumā “Journal of Pediatric Nursing” ievadrakstā noteikts:

- pie paaudzes X pieder personas, kuras dzimušas laika posmā no 1965. gada līdz 1979. gadam un šobrīd ir vecumā no 39 līdz 51 gadam;
- pie paaudzes Y pieder personas, kuras dzimušas laika posmā no 1980. gada līdz 1994. gadam un šobrīd ir vecumā no 24 līdz 38 gadiem;
- pie paaudzes Z pieder personas, kuras dzimušas laika posmā no 1995. gada līdz 2015. gadam un šobrīd ir vecumā no 3 līdz 24 gadiem.⁸

Autore uzsver, kaut arī dažādos avotos iespējams atrast atšķirīgus laika posmus, kuros dzimušas personas tiek “pieskaitītas” noteiktai paaudzes grupai, turpmākā darba izstrādē, lai definētu katru paaudzi, autore ņem vērā iepriekš minēto sadalījumu. Iepriekš minētais tiek skaidrots ar to, ka darba autore pētījuma izstrādē balstīsies jaunākajās jomas tendencēs un pētījumos.

Laika posmi, kuros dzimušas personas tiek “pieskaitītas” noteiktai paaudžu grupai un to vecums gados attēlots 1.1. attēlā.

X paaudze	Y paaudze	Z paaudze
no 1956. gada līdz 1979. gadam	No 1980. gada līdz 1994. gadam	No 1995. gada līdz 2015. gadam
Vecumā no 39 līdz 51 gadam	Vecumā no 25 līdz 38 gadiem	Vecumā no 3 līdz 24 gadiem

1.1.att. X, Y un Z paaudzes iedalījums⁹

Autore uzsver, ka dažādu autoru izstrādātajos pētījumos un publikācijās pieejama ļoti atšķirīga informācija par laika posmu, kas attiecināms katrai no 1.1. attēlā minētajām paaudzēm. Iepriekš minētais ļauj izdarīt secinājumu, ka dažādu pētnieku un nozaru speciālistu vidū nepastāv vienprātības par to kādam laika periodam katra paaudze pieder. Piemēram, 2014. gadā publicētajā rakstā “Trīs paaudzes – trīs dzīves un finanšu stāsti” noteikts, ka pie X paaudzes pieder personas, kas dzimušas laika posmā no 1962. gada līdz 1980. gadam, bet pie Y paaudzes pieder personas, kas dzimušas laika posmā no 1980. gada līdz 2000. gadam.¹⁰

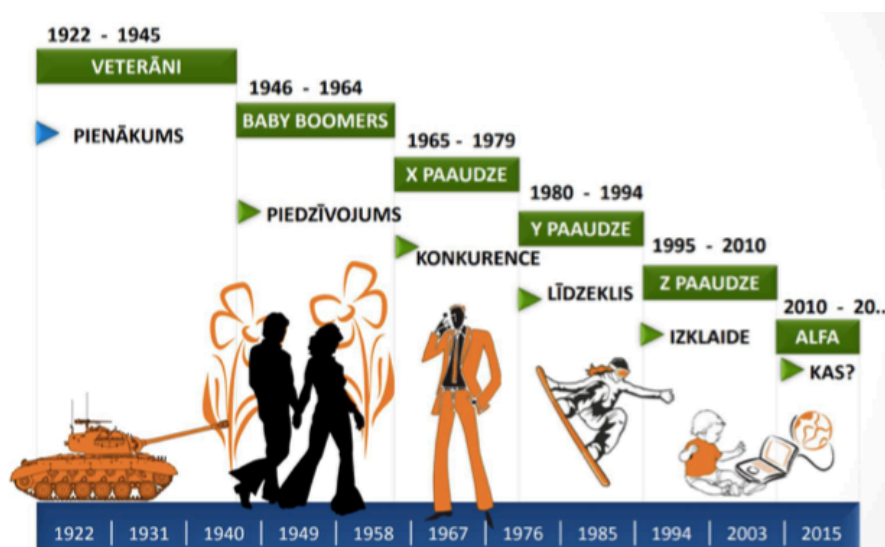
⁸ Betz, L.C. Generations X, Y, and Z, *Journal of Pediatric Nursing*, 2019, Volume 44, pp. A7.

⁹ Autores veidots pēc *Generations X, Y, and Z*. (2019). *Journal of Pediatric Nursing*, vol.44., p. A7.

¹⁰ Trīs paaudzes – trīs dzīves un finanšu stāsti, 2014, Monday, pieejams (<http://www.monday.lv/tris-paaudzes-tris-dzives-un-finansu-stasti/>) (skatīts 15.02.2019)

Jāuzsver, ka paaudžu dalījums dažādos pasaules reģionos atšķiras, piemēram, rietumvalstīs pie paaudzes X pieder personas, kas dzimušas laika periodā no 1964.gada līdz 1981.gadam, bet Ķīnā pie paaudzes X pieder personas, kas dzimušas laika periodā no 1964.gada līdz 1979.gadam. Pie tam atšķirīgi ir lietoti apzīmējumi, piemēram, Dienvidkorejā apzīmējot dažādas paaudžu grupas netiek lietoti plaši izplatītie apzīmējumi X, Y un Z paaudzes. Dienvidkorejā, lai apzīmētu paaudzi, kas dzimusi periodā no 1964.gada līdz 1987.gadam lieto jēdzienu “June 3 generation”.¹¹

Latvijā, lai iedalītu dažādas paaudžu grupas tiek lietots 1.2. attēlā attēlotais laika posmu iedalījums.

1.2.att. Latvijā pielietotais X, Y un Z paaudžu iedalījums¹²

Salīdzinot ar 1.2. attēlā parādīto paaudžu iedalījumu, autore secina, ka Latvijā paaudžu iedalījums tiek veikts pēc atšķirīgiem laika posmiem. Piemēram, noteikts, ka Latvijā X paaudzei pieder personas, kas dzimušas laika posmā no 1965. gada līdz 1979. gadam, bet Y paaudzei pieder personas, kas dzimušas laika posmā no 1980. gada līdz 1994. gadam, savukārt Z paaudzei pieder personas, kas dzimušas laika posmā no 1995. gada līdz 2000. gadam. Papildus, kā jaunākā paaudze jeb “Alfa paaudze” tiek noteikta tā personu grupa, kas dzimusi pēc 2010. gada.

Lai gūtu priekšstatu par to kura no trim paaudžu grupām – X, Y vai Z – veido lielāko īpatsvaru Latvijas sabiedrībā, autore analizē Latvijas Republikas Centrālās statistikas pārvaldes apkopotos statistikas datus par iedzīvotāju struktūru pēc vecuma grupas. Autore uzsver, ka CSB datus par iedzīvotāju vecumu grupām neizdala atbilstoši X, Y un Z paaudžu iedalījumam, tomēr, lai noteiktu katras paaudžu grupas īpatsvaru kopējā Latvijas iedzīvotāju grupā, autore noteica iedzīvotāju skaitu tajās vecuma grupās, kas ietilpst X, Y un Z paaudžu vecuma grupās.

¹¹ Klauss, K., X, Y, Z paaudzes, Valsts ieņēmumu dienests, pieejams https://www.vid.gov.lv/sites/default/files/4_x_y_z_paaudzes.pdf (skatīts 12.02.2019)

¹² Turpat

Autore uzsver, ka Latvijā 2019. gadā X paaudzes pārstāvji ir vecuma grupā no 40 līdz 54 gadiem, Y paaudzes pārstāvji ir vecuma grupā no 25 līdz 39 gadiem, bet Z paaudzes pārstāvji ir vecuma grupā no 19 līdz 24 gadiem.

X, Y un Z paaudzes un atbilstošās CSB izdalītās vecuma grupas apkopotas 1.3. tabulā.

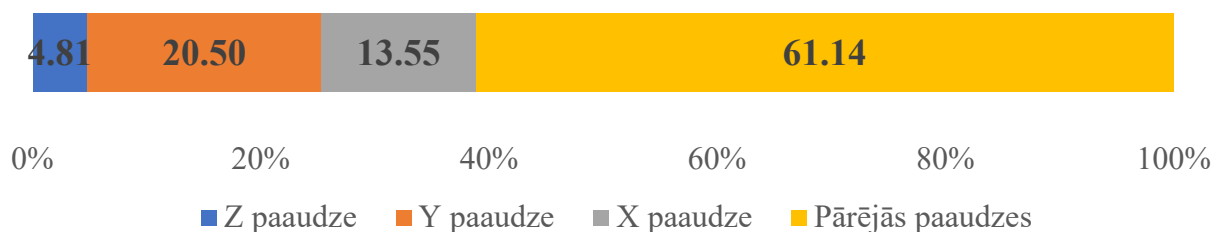
1.3.tabula

X, Y un Z paaudzes un atbilstošās CSB izdalītās vecuma grupas Latvijā 2018. gadā, tūkstoši¹³

Vecuma grupa pēc CSB datiem	Vecuma grupa atbilstoši paaudžu iedalījumam	Skaits (tūkstoši) 2018. gadā	Skaits (tūkstoši) pa paaudzēm 2018. gadā
20-24	Z paaudze (vecumā no 19 līdz 24 gadiem)	92,99	92,99
25-29	Y paaudze (vecumā no 25 līdz 39 gadiem)	131,71	396,54
30-34		139,81	
35-39		125,02	
40-44	X paaudze (vecumā no 40 līdz 54 gadiem)	128,94	262,15
45-49		133,21	

Pēc 1.3. tabulā apkopotajiem datiem, autore secina, ka Latvijas kontekstā plašākā ir iedzīvotāju grupa, kas pieder Y paaudzei, attiecīgi šīs paaudzes iedzīvotāju skaits ir lielākais, salīdzinot ar X un Z paaudzēm.

Turpinājumā noteikts cik lielu daļu X, Y un Z paaudzes veido kopējā Latvijas iedzīvotāju struktūrā 2018. gadā (sk. 1.3. att.). Jāuzsver, ka Latvijas kopējais iedzīvotāju skaits 2018. gadā bija 1,93 miljoni.¹⁴

1.3.att. Paaudžu struktūra Latvijā 2018. gadā, % no kopējā Latvijas iedzīvotāju skaita 2018. gadā¹⁵

Pēc 1.3. attēlā noteiktās iedzīvotāju struktūras, autore secina, ka lielāko daļu kopējā Latvijas iedzīvotāju skaitā 2018. gadā veidoja Y paaudzes pārstāvji, bet otru lielāko daļu X paaudzes pārstāvji.

Autore uzsver, ka apkopojot informāciju par X, Y un Z paaudzēm Latvijā, ļoti plaši dažādos avotos tiek aprakstīta un analizēta Y paaudze, kas, iespējams skaidrojams ar to, ka Y

¹³ Autores veidots pēc CSB datiem, 2019

¹⁴ Iedzīvotāju skaits pēc dzimuma, vecuma grupām un valstiskās piederības gada sākumā. Centrālās statistikas pārvaldes mājas lapa. Iedzīvotāji – galvenie rādītāji. [tiešsaiste] – [atsauce 12.04.2019.]. Pieejams: https://data1.csb.gov.lv/pxweb/lv/iedz/iedz_iedzrakst/IRG120.px

¹⁵ Autores veidots pēc CSB datiem, 2019

paaudzes pārstāvji veido nozīmīgu kopējā Latvijas iedzīvotāju skaita daļu. Kā arī Y paaudzes pārstāvji uzskatāmi par vieniem no aktīvākajiem Latvijas ekonomikas un sabiedrības dalībniekiem. Savukārt Z paaudze Latvijā ir ļoti maz pētīta.

1.2. X, Y un Z paaudžu grupu raksturojums un pazīmes

Turpinājumā veikts X, Y un Z paaudžu raksturojums. Ņemot vērā ierobežoto literatūru zinātniskajās datu bāzēs, paaudžu raksturojums veikts izmantojot gan zinātniskās publikācijas, gan interneta resursus. Autore uzsver, ka lielākā daļa pieejamās literatūras ir saistīta ar X, Y un Z paaudzēm un darba vidi, kurā tiek pētīta un raksturota paaudžu attieksme, vērtības un mērķi darbā. Attiecīgi iespējams izdarīt secinājumus par to, kādas ir katras paaudzes vērtības, kādi ir mērķi, kā arī veikt iepriekš minētā salīdzinājumu.

Sākotnēji raksturota X paaudzē, pēc tam Y un Z paaudzes.

1.2.1. X paaudzes raksturojums un pazīmes

Jēdzienu "X paaudze" 1964. gadā ieviesa Amerikāņu un Britu pētnieki Čārlzs Hamblets (no angļu val. - *Charles Hamblett*) un Džeian Deversone (no angļu val. – *Jane Deverson*), izstrādājot pētījumu par pagājušā gadsimta 60 gadu sākuma jauniešiem. Pētījuma ietvaros pētāmā vecuma grupa tika apzīmēta ar jēdzienu "paaudze X".¹⁶ Atšķirībā no iepriekšējām paaudzēm, raksturo vēlme "izrauties" no apburtā loka, kas ir nepārtrauktais cikls starp personas statusu sabiedrībā, finansiālo nodrošinājumu un sociālo izaugsmi.¹⁷

X paaudze tiek uzskatīta par uzņēmēju paaudzi un viņu darba motivācija tiek saistīta ar pašvērtējumu, atzinību un statusu sabiedrībā, kas skaidro paaudzes lielās finansiālās saistības, kas radušās dēļ vēlmes "dzīvot šodienai un baudīt visu uzreiz".¹⁸ Tomēr, neskatoties uz finansiālajām saistībām, X paaudze ir finansiāli nodrošināta un finansiāli atbildīga, kas skaidrojams ar to, ka X paaudzes pārstāvji rūpējas gan par saviem bērniem, gan finansiāli atbalsta savus vecākus.¹⁹ Salīdzinot ar iepriekšējām paaudzēm, X paaudze darba vietā ir produktīvāka, motivētāka, vieglāk apmācāma un uzrāda augstāku apmierinātību ar darbu.²⁰

Jaunākos pētījumos, piemēram, autores Leciskaite R. 2010. gadā izstrādātajā pētījumā secināts, ka pa X paaudze ir izglītotāka par iepriekšējām paaudzēm. Iepriekš minētais

¹⁶ Leciskaite, R. Generations X, Y, Z: How social networks form the concept of the world without borders (the case of Lithuania), *Limes*, 2010, Volume 3, No. 2, p. 172.

¹⁷ *Turpat*, 173

¹⁸ Trīs paaudzes – trīs dzīves un finanšu stāsti, 2014, Monday, pieejams (<http://www.monday.lv/tris-paaudzes-tris-dzives-un-finansu-stasti/>) (skatīts 15.02.2019)

¹⁹ Generation X The Forgotten yet Powerful Consumers, 2019, Passport, pieejams <http://datubazes.lanet.lv:2147/portal/analysis/tab#> (skatīts 21.02.2019)

²⁰ Appelbaum, S.H. Generation "X" and the boomers: an analysis of realities and myths, *Management Research News*, 2005, Volume 28, Issue 1, pp.1-33.

secinājums izdarīts, pētījuma ietvaros X paaudzi salīdzinot ar pēckara paaudzi, kas angļu valodā tiek apzīmēta ar jēdzienu “*Baby Boomers*”.²¹

Autores Artjuhova J. 2010. gadā publicētajā rakstā: “(..) Šī paaudze ieguvusi labāku izglītību, ir pašpārliecināti un lielāki individuālisti, arī ar kopumā ironiskāku un skeptiskāku attieksmi pret dzīvi. Šī paaudze uzsāka tehnoloģiju attīstību, turklāt apvieno divas tik būtiskas personības vērtības kā atbildības sajūta un personiskā brīvība. Mazāku nozīmi piešķir statusam, darba vietā koncentrējās uz sadarbību, savām prasmēm un rezultātiem, kā arī aizstāv savas tiesības.”²²

Daži autori norāda, ka X paaudzes pārstāvji ir finansiāli nodrošināti, bet liela finansiālā atbildība, jo liela daļa X paaudzes vienlaicīgi rūpējas/finansiāli uztur vai atbalsta savus bērnus un vecākus. Attiecīgi X paaudzes pārstāvji ir uzmanīgi tērētāji, nozīmi piešķir produktu, pakalpojumu kvalitātei, autentiskumam un pieejamībai. Piesardzīgi tērētāji un izvēlas iegādāties lietas ar ilgtermiņa pievienoto vērtību. Lojāli “mīļākajiem” zīmoliem, ja tic, ka šie zīmoli ir autentiski un uzticami. Līdz ar visiem esošajiem izdevumiem, veido uzkrājumus vecumdienām. Izdevumos galvenā prioritāte tiek noteikta bērnu izglītībai un kopīgām ģimenes brīvdienām.²³

X paaudzes pārstāvji tiek raksturoti arī ar sekojošām pazīmēm:

- Čakli un pašpalāvīgi – neatkarīgi domātāji, gatavi smagi strādāt un labprāt apgūst jaunas zināšanas visa mūža garumā;
- Skeptiski un pragmatiski;
- Finansiāli atbildīgi;
- Atjautīgi tehnoloģiju lietotāji;
- Augstu nozīmi piešķir brīvībai;
- Spēcīgi apzinās sociālās un vides problēmas.²⁴

Ņemot vērā to, ka X paaudzes pārstāvji tiek raksturoti kā čakli, finansiāli atbildīgi, viņi uzdrošinās uzņemties jaunus darbības veidus/profesionālās darbības virzienus, ar mērķi nopelnīt pēc iespējas vairāk, lai nodrošinātu savu nākotni. Augstu nozīmi piešķir personīgajai apmierinātībai – līdz ar labākiem ienākumiem, personīgo izaugsmi meklē interesantas darba

²¹ Leciskaite, R. Generations X, Y, Z: How social networks form the concept of the world without borders (the case of Lithuania), *Limes*, 2010, Volume 3, No. 2, p. 172.

²² Artjuhova, J., Cilvēks. Vērtība. Organizācija, 2010 pavasaris, Cvor, pieejams https://evor.lv/wp-content/uploads/2011/07/Cilveks_vertiba_organizacija_2_2010.pdf (skatīts 17.02.2019)

²³ Generation X The Forgotten yet Powerful Consumers, 2019, Passport, pieejams <http://datubazes.lanet.lv:2147/portal/analysis/tab#> (skatīts 21.02.2019)

²⁴ Turpat

vietas vai pieredzes un labāku līdzsvaru starp darbu un personīgo dzīvi. Būtiska ir drošība un stabilitāte.²⁵

Ņemot vērā to, ka X paaudze ir pirmā paaudze, kas “uzauga kopā ar datoru”, X paaudzes pārstāvji labi saprot un adaptējas mūsdienu tehnoloģijām, labi apgūst un pieņem tehnoloģijas un sociālos tīklus (salīdzinot ar iepriekšējām paaudzēm), tomēr, galvenokārt izvēlās tradicionālos mēdijus un komunikācijas platformas, piemēram, televīzija, radio, laikraksti, e-pasti un telefoni.²⁶

Bez visām iepriekš minētajām pazīmēm, X paaudze būtisku nozīmi piešķir brīvībai, sociālai un dzimumu līdztiesībai, tāpat ir tolerantā pret daudzveidību. Būtisku nozīmi piešķir klimata pārmaiņām, velta pūles, lai dzīvotu dabai draudzīgi, lietojot ētiskus un organiskus produktus.²⁷

Dažos teorētiskajos materiālos par X paaudzi tiek minēts, ka X paaudzes sievietes ir bez bērniem, vēlāk apprecas, salīdzinot ar iepriekšējām paaudzēm. X paaudzes pārstāvji, salīdzinot ar iepriekšējām paaudzēm, sevi uzskata par jaunākiem, kādi bija viņu vecāki tajā pašā vecumā. Labprāt lieto jēdzienu *middle youth* jēdziena *middle aged* vietā. Mazāk nepieciešama uzmanība, salīdzinot ar *Baby Boomers* un Milēniāļiem.²⁸ X paaudzes pārstāvjus iespējams raksturot ar sekojošām pazīmēm nostalgiski, labāk izglītoti salīdzinot ar paaudzēm iepriekš, neatkarīgi, atjautīgi, pašpietiekami un piešķir vērtību brīvībai un atbildībai.²⁹

Nepatīk, ka tiek vadīti ikdienas lietās (*micromanaged*), atbalsta *hands-off* pieeju vadībā, darba vietā ir *disruptive* un uzņēmējdarbību vērsti. Autore uzsver, ka lielākā daļa no inovatīvākajiem *star-up* nāk no X paaudzes. Būtiska atšķirība no iepriekšējām paaudzēm ir tā, ka X paaudzes pārstāvji labprāt ir pašnodarbināti – ja līdz ar ikdienas darbu ir hobijs u.tml., tad mēģina no tā attīstīt biznesu u.tml., kā arī labprāt apgūst jaunas zināšanas un iemaņas, lai konkurētu darba vidē. Jaunas zināšanas un iemaņas tiek iegūtas dažādās jomās un sfērās (reizēm ļoti atšķirīgās).

Turpinājumā apkopotas teorētiskās izpētes rezultātā identificētās X paaudzi raksturojošās pazīmes, kas tiks izmantotas, lai noteiktu cik lielā mērā izstrādātais NAP2020 atbilst X, Y un Z paaudžu mērķiem, vērtībām un citām pazīmēm (sk. 1.4. tab.).

²⁵ Generation X The Forgotten yet Powerful Consumers, 2019, Passport, available <http://datubazes.lanet.lv:2147/portal/analysis/tab#> (viewed 21.02.2019)

²⁶ Turpat

²⁷ Turpat

²⁸ Kessler, S. Exactly what Gen Z wants, according to all of the surveys, 2018.10.25, QZ, available <https://qz.com/work/1410722/here-is-exactly-what-gen-z-wants-according-to-all-of-the-surveys/> (viewed 15.05.2019)

²⁹ Turpat

Teorētiskās izpētes rezultātā identificētās X paaudzi raksturojošās pazīmes³⁰

N.p.k.	X paaudzi raksturojošās pazīmes
1	Bērnu izglītība
2	Čaklums
3	Darba un privātās dzīves līdzsvars
4	Darbs IT nozarēs
5	Drošība un stabilitāte
6	Finansiālā nodrošinātība
7	Ģimene
8	Individuālisms / personīgā brīvība
9	Interesantas darba vietas
10	Izglītība
11	Jaunumu uzzināšana no drukātajiem medijiem
12	Jaunumu uzzināšana no radio
13	Karjeras izaugsme
14	Kļūt par līderi / vadītāju
15	Laulības
16	Nekustamais īpašums kā privātīpašums
17	Pārdomāti tēriņi, izvairīšanās no ilgtermiņa saistībām
18	Pats sev priekšnieks
19	Patstāvība darba vidē
20	Peļņa
21	Sociālās un vides problēmas
22	Tehnoloģiju lietošana
23	Tiešsaistes apmācību forma
24	Tolerance pret daudzveidību
25	Tradicionālā apmācību forma
26	Uz sadarbību vērsti
27	Uzkrājumu vecumdienām veidošana
28	Uzsākt uzņēmējdarbību
29	Veselība

Autore uzsver, ka visas 1.4. tabulā apkoptās X paaudzi raksturojošās pazīmes tiks izmantotas, lai noteiktu cik lielā mērā izstrādātais NAP2020 atbilst X paaudzes mērķiem, vērtībām un citām pazīmēm.

Turpinājumā raksturota Y paaudze.

1.2.2. Y paaudzes raksturojums un pazīmes

Jēdziens “Y paaudze” tika ieviests 1993. gadā un tiek un lietots, lai atšķirtu paaudzi, kas seko X paaudzei. Jāpiebilst, ka Y paaudze dažādos avotos tiem apzīmēta ar dažādiem jēdzieniem, piemēram, “*Echo Boomers*”, “MTV paaudze” (no angļu val. – *MTV generation*), “mileniāļi” (no angļu val. – *millenials*), “nākošā paaudze” (no angļu val. – *generation next*), “tīkla paaudze” (no angļu val. – *net generation*), “Pītera Pena paaudze” (no angļu val. – *Peter*

³⁰ Autores veidots, 2019

Pan Generation). Jāuzsver, ka jēdziens “Pītera Pena paaudze” tiek lietots, lai raksturotu Y paaudzes vēlmi “palikt jauniem”, jo autores Leciskaite R. 2010. gadā izstrādātajā pētījumā tiek uzsvērts, ka “Pītera Pena paaudze” ir tā paaudze, kas nevēlās pieaugt un, salīdzinot ar saviem vecākiem un vecvecākiem vecāku jeb bērnības mājas atstāj vēlāk.³¹

Y paaudze tiek uzskatīta par sociāli integrēto paaudzi,³² jo tā piedzīvoja strauju komunikāciju tehnoloģiju attīstību, kā ietekmē ir mainījusies klasiskā izpratne par savstarpējo komunikāciju, darbu un socializācijas paradumiem.³³ Autores Artjuhova J. 2010. gadā publicētajā rakstā minēts: “Y paaudze ir tehnoloģijās gudra un uz pienākumiem orientēta paaudze. Viņiem nepieciešama atzinība, viņi tiecas pēc izaugsmes gan karjeras, gan personības ziņā. Kopumā – optimistiski, sociāli aktīvi, pašpaļāvīgi. Šai paaudzei nozīmīga ir spēja harmoniski apvienot darbu ar ģimenes dzīvi un atpūtu. Nebaidās mainīt uzskatus, nepieķeras ne darba vietai, ne stilam vai zīmolam. No darba vietas sagaida elastību dažādās nozīmē. (..)”.³⁴

Iepriekš minētais attiecināms arī uz Y paaudzes mācīšanās paradumiem. Ja X paaudzes mācīšanās jeb jaunu zināšanu apgūšanas metodes bija vairāk pasīvas, tad Y paaudzei šādas mācīšanās metodes nav piemērotas. Y paaudzei saistošas un efektīvas ir aktīvās mācīšanās metodes.³⁵ Autore uzsver, ka aktīvās mācīšanās metodes ir saistītas ar pieredzes iegūšanu. Pēc autores domām Y paaudze, salīdzinot ar X paaudzi, vairāk uzņemas risku un mazāk baidās pieļaut kļūdas, jo pieļaujot kļūdas tiek gūta jauna pieredze un zināšanas.

Y paaudze tiek uzskatīta par “izcilo vadītāju paaudzi”, iepriekš minēto iespējams skaidrot ar citātu no 2014. gadā interneta vietnē “monday.lv” publicēta raksta: “(..) Ļoti pārlicināti par savām profesionālajām priekšrocībā, kur ietilpst gan vairāku valodu zināšanas, gan tehnoloģiju pārvaldība, gan sociālajos tīklos labu uzbūvēts sociālais kapitāls. Viņiem ir vairāk entuziasma, mērķtiecības un agresijas attiecībā uz saviem profesionālajiem mērķiem. (..) Viņi ir tolerantā pret dažādību, elastīgi, ļoti spējīgi darboties “multitasking” apstākļos. Karjeras motivācija – interesants darbs, nemitīga atgriezeniskā saite par profesionālo sniegumu. (..) Viņi nav gatavi strādāt tika smagi kā iepriekšējās paaudzes, viņiem būtiska arī personīgā dzīve – interesanta un ar ievērojamu brīvības sajūtu. Viņu vājās vietas ir nespēja būt produktīviem, noturīgiem un strādāt komandā”.³⁶

³¹ Leciskaite, R. Generations X, Y, Z: How social networks form the concept of the world without borders (the case of Lithuania), *Limes*, 2010, Volume 3, No. 2, p. 173.

³² Trīs paaudzes – trīs dzīves un finanšu stāsti, 2014, Monday, pieejams (<http://www.monday.lv/tris-paaudzes-tris-dzives-un-finansu-stasti/>) (skatīts 15.02.2019)

³³ Leciskaite, R. Generations X, Y, Z: How social networks form the concept of the world without borders (the case of Lithuania), *Limes*, 2010, Volume 3, No. 2, p. 173.

³⁴ Artjuhova, J., Cilvēks. Vērtība. Organizācija, 2010 pavasaris, Cvor, pieejams https://cvor.lv/wp-content/uploads/2011/07/Cilveks_vertiba_organizacija_2_2010.pdf (skatīts 17.02.2019)

³⁵ Betz, L.C. Generations X, Y, and Z, *Journal of Pediatric Nursing*, 2019, Volume 44, p. A7.

³⁶ Trīs paaudzes – trīs dzīves un finanšu stāsti, 2014, Monday, pieejams (<http://www.monday.lv/tris-paaudzes-tris-dzives-un-finansu-stasti/>) (skatīts 15.02.2019)

Autore uzsver, ka Y paaudzi raksturo tādas īpašības kā:

- Nozīmīga ir personīgā izaugsme;
- Nepacietība – nav gatavi ilgi gaidīt informāciju, neizprot birokrātiju valsts iestādēs un uzņēmumos;
- Darba apvienošana ar privāto dzīvi;
- Gatavība pārmaiņām – nebaidās no pārmaiņām;
- Rūpes par vidi un savu veselību.³⁷

Dabā vidē Y paaudzei nozīmīgs ir regulārs mentoring, profesionālās attīstības iespējas un iespēja gūt starptautisku pieredzi.³⁸

Autoru Grencikova, I.A., Spankova, J., Kordos, M. 2016.gadā publicētajā pētījumā Y paaudze tiek raksturota kā lojālas nodarbinātās personas, inovatīvi un radoši. Darbā vidē Y paaudzes pārstāvji sagaida papildu labumus jeb “bonusu”, kas palīdz uzturēt vēlamo dzīves standartu un dzīves kvalitāti. Y paaudzes pārstāvji labprāt strādā no mājām, tādejādi izvairoties no “rīta burzmas” pilsētās, sabiedriskajā transportā un citus. Vēlme strādāt no mājām tiek skaidrota ar Y paaudzes vēlmi pēc iespējas lielāku laiku veltīt saviem bērniem.³⁹

Autora Jiri B. 2016. gadā izstrādātajā pētījumā apkopotas pazīmes, kas raksturo X un Y paaudzes (sk. 1.5.tab.)

1.5.tabula

X un Y paaudzes raksturojošās pazīmes atbilstoši autoram Jiri, B. (2016)⁴⁰

Raksturojošās pazīmes	X paaudze	Y paaudze
Galvenās vērtības	Skeptiski, jautri, neformāli	Reālisti, pašpārliecināti, sociāli
Ģimene	Maza vecāku uzraudzība	Apvienotās ģimenes
Izglītība	Veids kā nokļūt tur kur vēlas	Izdevumi
Nauda	Uzmanīgi, konservatīvi, taupīgi	Pelna, lai tērētu
Darba ētika un vērtības	Pašpaļāvīgi, vēlas struktūru un virzienu, skeptiski	Multitaksings, uzņēmējdarbība, toleranti, uz mērķu sasniegšanu orientēti
Darbs ir...	Grūts izaicinājums, līgums	Piepildījums
Komunikācija	Tieša, nekavējoties	E-pasts, balss pasts
Atsauksmes un apbalvojumi	Brīvība ir labākais apbalvojums	Nozīmīgs darbs (darbs ar augstāku nozīmi)
Līderu stils	Koordinētāji	Uz iedrošināšanu un sadarbību vērsti
Darbs un ģimene	Līdzsvars	Līdzsvars

³⁷ Artjuhova, J., Cilvēks. Vērtība. Organizācija, 2010 pavasaris, Cvor, pieejams https://cvor.lv/wp-content/uploads/2011/07/Cilveks_vertiba_organizacija_2_2010.pdf (skatīts 17.02.2019)

³⁸ Turpat

³⁹ Grencikova, I.A., Spankova, J., Kordos, M. Entry of a New Generation “Millenians” on the Labor Market, *International Multidisciplinary Scientific Conference on Social Sniences & Arts SGEM*, 2016, pp. 861-868.

⁴⁰ Jiri, B. The Employees of Baby Boober Generation, Generation X, Generation Y and Generatioz Z in Selected Czech Corporations as Conceivers of Dvelopment and Comeptitiveness in theri Corporation, *Journal of Competitiveness*, 2016, Volume 8, Issue 4, p.107

Pēc 1.5. tabulā apkopotajām X un Y paaudzi raksturojošajām īpašībām, autore secina, ka X un Y paaudzes tiek raksturotas atšķirīgi, abām paaudzēm vērojami atšķirīgi uzskati un attieksmes pret dažādām lietām un dzīves jomām, piemēram, attieksme pret izglītību, naudu vai darbu. Tomēr vērojamas ir arī līdzīgas pazīmes, piemēram, darbs un ģimene, kur abas paaudzes vēlas sasniegt līdzsvaru.

Turpinājumā apkopotas Y paaudzi raksturojošās pazīmes, kas tiks pielietotas pētījuma izstrādā par X, Y un Z paaudžu un NAP2020 atbilstību (sk. 1.6. tab.).

1.6.tabula

Teorētiskās izpētes rezultātā identificētās Y paaudzi raksturojošās pazīmes⁴¹

N.p.k.	Y paaudzi raksturojošās pazīmes
1	Aktīvās mācīšanās metodes
2	Apvienot ģimeni, darbu un atpūtu
3	Brīvība un elastība darba vidē
4	Darbs IT nozarēs
5	Entuziasms
6	Ģimene
7	Gūt "reālu" pieredzi darba procesā
8	Gūt atzinību
9	Karjeras izaugsme
10	Kļūt par līderi / vadītāju organizācijā
11	Mērķtiecīgi
12	Nav gatavi ilgāk gaidīt informāciju
13	Neizprot birokrātiju valsts iestādēs
14	Nevēlas "smagi" strādāt
15	Pārmaiņas
16	Peļņa
17	Personīgā izaugsme
18	Pozitīva attieksme pret rasu un etnisko daudzveidību
19	Tehnoloģiju pielietojums ikdienā
20	Tēriņos atbalsta ilgtermiņa saistības
21	Tiešsaistes apmācības
22	Tolerance
23	Tradicionālās apmācības
24	Uzkrājumu vecumdienām veidošana
25	Uzkrājumu veidošana nākotnei
26	Uzsākt uzņēmējdarbību
27	Veselība
28	Vide un sociālā atbildība

Autore uzsver, ka 1.6. tabulā apkoptās Y paaudzi raksturojošās pazīmes tiks izmantotas, lai novērtētu cik lielā mērā izstrādātais NAP2020 atbilst X, Y un Z paaudzes mērķiem, vērtībām un citām pazīmēm.

Salīdzinot X, Y un Z paaudzes raksturojošās īpašības autore secina, ka starp visām pētījumā iekļautajām paaudzēm pastāv būtiskas atšķirības. Iepriekš minēto uzsver arī autors Wiedmar, T. 2015. gadā publicētajā rakstā "Generations Do Differ: Best Practices in Leading

⁴¹ Autores veidots, 2019

Traditionalists, Bommers, and Generations X, Y, and Z". Iepriekš minētais autors uzsver, ka jebkura uzņēmuma un organizācijas vadītājiem katru dienu ir jāstājas pretī izaicinājumiem, kas saistīti ar to, ka atpazīt, atalgot un motivēt dažādu paaudžu nodarbinātās personas. Lai sasniegtu pēc iespējas lielāku labumu uzņēmumam vai organizācijai, vadītājiem ir jāattīsta un jāatbalsta "paaudžu neitrāla" darba vide, kas veicina nodarbināto personu produktivitāti, komandas darbu un vērtīguma apziņu.⁴²

1.2.3. Z paaudzes raksturojums un pazīmes

Autores Artjuhova J. 2010. gadā publicētajā rakstā Z paaudze tiek saukta par "online paaudzi": "Z paaudze ir online paaudze, kura augusi un atrodas nepārtrauktā pieslēgumā – 24 stundas diennaktī 7 dienas nedēļā. Tāpēc vairāk *tvīto*, nekā tiekas ar draugiem klātienē."⁴³

Paaudzei raksturīga nepārtraukta sekošana līdz jaunākajām tendencēm tehnoloģiju attīstībā.⁴⁴

Z paaudze ir jaunākā paaudze, bet to audzina salīdzinoši veci vecāki – vidējais mātes vecums piedzimstot pirmajam bērnam sasniedz 31 gada vecumu – un māca salīdzinoši veci skolotāji – vidējais skolotāju vecums ir 42 gadi. Z paaudze tiek uzskatīta par "novecojošu paaudzi", jo pieaug ātrāk, ātrāk iegūst izglītību, ātrāk tiek pakļauti mārketinga ietekmei. Raksturīga spēja ātri "pārslēgties" no viena uzdevuma uz citu, ko ietekmē Z paaudzes spēja ātri orientēties interneta un tehnoloģiju vidē. Lielāka nozīme tiek piešķirta ātrumam nevis kvalitātei. Tiek uzskatīts, ka Z paaudze ir digitāla un viņu komunikācijas un sociālās mijiedarbības ieradumi kļūst digitāli.⁴⁵

Gan paaudzei Z, gan paaudzei Y raksturīga ir spēja vienlaicīgi veikt vairākus uzdevumus, kur viens no uzdevumiem ir dažādu viedo tehnoloģiju lietošana un citu uzdevumu veikšana.⁴⁶

Autori Ozkan M., Solmaz B. 2015.gadā izstrādāja pētījumu, kura mērķis bija noskaidrot kā Z paaudzes pārstāvji uztver darbu. Pētījuma ievadā tiek uzsvērts, ka Z paaudzes raksturs un domāšanas veids atšķiras no iepriekšējām paaudzēm, iepriekš minētais attiecināms arī uz Z paaudzes pārstāvju uztveri par darbu.⁴⁷

⁴² Wiedmer, T. Generations Do Differ: Best Practices in Leading Traditionalists, Boomers, and Generations X, Y, and Z. *Delta Kappa Gamma Bulletin*, 2015, Volume 82, Issue 1, pp. 51-58.

⁴³ Artjuhova, J., Cilvēks. Vērtība. Organizācija, 2010 pavasaris, Cvor, pieejams https://cvor.lv/wp-content/uploads/2011/07/Cilveks_vertiba_organizacija_2_2010.pdf (skatīts 17.02.2019)

⁴⁴ Leciskaite, R. Generations X, Y, Z: How social networks form the concept of the world without borders (the case of Lithuania), *Limes*, 2010, Volume 3, No. 2, pp. 173.

⁴⁵ Turpat

⁴⁶ Betz, L.C. Generations X, Y, and Z, *Journal of Pediatric Nursing*, 2019, Volume 44, pp. A7-A8.

⁴⁷ Ozkan, M., Solmaz, B. The Changing Face of the Employees – Generation Z and Their Perceptions of Work (A Study Applied to University Students), *Procedia Economics and Finance*, 2015, Volume 26, pp. 467 – 483.

Iepriekš minētajā pētījumā secināts, ka Z paaudzes pārstāvjiem ļoti nozīmīga ir sociālā vide, kas balstīta komandas garā, kas norāda uz to, ka darba devējiem ir jāveido draudzīga darba vide. Z paaudzes pārstāvji ir par sevi pārliccināti un vēlas nodrošināt savu nākotni, viņi saprot, ka darbam piemīt nozīmīga loma, lai tiktu sasniegti mērķi. Z paaudzes pārstāvji ļoti nozīmīgu lomu piešķir neatkarībai un neatzīst autoritāti – iepriekš minētais ir attiecināms gan uz vīriešiem, gan sievietēm.

Autori Ozkan, M. un Solmaz, B. 2015.gadā izstrādāja pētījumu, kurā salīdzināja Y un Z paaudzes, nosakot atšķirības tehnoloģiju lietošanā, kādā darba vidē paaudžu pārstāvji labprāt atrodas, kādos darba uzdevumos galvenokārt piedalās, kā arī kādas ir Y un Z paaudžu vēlmes attiecībā uz darba vidi. Iepriekš minēto autoru pētījumā izdarīti sekojoši secinājumi par Z un Y paaudzēm:

- Lielākā daļa abu paaudžu pārstāvju vēlas strādāt ar tehnoloģijām, lai sasniegtu savus mērķus – Z paaudze 77 %, Y paaudze 81 %;
- Labprāt piedalās projektu īstenošanā – Z paaudze 76 %, Y paaudze 81 %;
- Labprāt strādā birojos (galvenā darba vides izvēle) un *co-working space* – Z paaudze 27 %, Y paaudze 26 %, pie tam Z paaudze labprātāk strādā no mājām – Z paaudze 19 %, Y paaudze 13 %;
- Z paaudze vēlas, lai vadītāji uzklausītu viņu idejas un ņemtu vērā viņu viedokli – Z paaudze 61 %, Y paaudze 56 %;
- Y paaudze vēlas, lai vadītāji viņiem ļautu strādāt neatkarīgi – Z paaudze 46 %, Y paaudze 58 %.⁴⁸

Iepriekš minētā pētījuma autori uzsver, ka uzņēmumu vadītājiem, lai veiksmīgi nodarbinātu Z paaudzes pārstāvjus ir jāattālinās no tradicionālās uzņēmējdarbības kultūras, kā arī vadītājiem sevi ir jāpielāgo tehnoloģiskajiem risinājumiem dažādās jomās, ja vadītāji vēlas, lai viņu vadītie uzņēmumi saglabātu vai iegūtu vietēja mēroga vai starptautisku konkurētspēju. Papildus pētījuma autori uzsver, kaut arī Z paaudzei un Y paaudzei ir līdzīgi uzskati par darba vidi, tomēr darbs ar Z paaudzi mainīs vadītāju uzskatus par darba vidi.⁴⁹

Buka T. 2014. gadā publicētajā rakstā uzver sekojošo: “(..) veicot (..) salīdzināšanu, ir svarīgi apzināties, ka tā atspoguļo situāciju šeit un tagad. Šeit – jo ir svarīga arī apkārtējā vide: piemēram, *baby boomers* paaudze rietumvalstīs un Latvijā ir grūti salīdzināma. Tagad – jo 2024. gadā var atklāties, ka Y paaudzes uzvedība ir kļuvusi līdzīga tai X paaudzes uzvedībai, kāda tā tika novērota 2014. gadā.)⁵⁰

⁴⁸ Ozkan, M., Solmaz, B. The Changing Face of the Employees – Generation Z and Their Perceptions of Work (A Study Applied to University Students), *Procedia Economics and Finance*, 2015, Volume 26, pp. 467 – 483.

⁴⁹ Turpat, p.480.

⁵⁰ Trīs paaudzes – trīs dzīves un finanšu stāsti, 2014, Monday, pieejams <http://www.monday.lv/tris-paaudzes-tris-dzives-un-finansu-stasti/> (skatīts 15.02.2019)

Pēc autores domām iepriekš minētais ir attiecināms arī un nacionāla līmeņa plānošanu.

Z paaudze tiek uzskatīta par jaunāko paaudzi, kas kļūs “ietekmīga” biznesa pasaulē un sabiedrībā kopumā 2030 gados. Biznesa pētījumi norāda uz to, ka jau tagad uzņēmumiem nepieciešams pielāgot stratēģijas šai paaudzei.⁵¹

Autora Kleincshmit, M. 2019.gadā publicētajā rakstā nosauktas vairākas Z paaudzi raksturojošas pazīmes, pie kurām pieder – pirmā paaudze, kas uzaugusi digitālā pasaulē, daudzveidīga (netic ideāliem, uzskata, ka katrs ir ideāls savā veidā), viegli adaptējas jaunām situācijām un jaunai videi, ir atvērti savās domās un uzskatos (no angļu val. – *open-minden*), Z paaudzes pārstāvji ir sociāli atbildīgi, viņiem nozīmīga ir ilgtspēja sabiedrībā, kā arī vides ilgtspēja, tāpat nozīmīga ir vienlīdzība un dažādības pieņemšana sabiedrībā. Z paaudzes pārstāvji ir individuālisti, kas labprāt dažādas lietas un uzdevumus veic pastāvīgi, tomēr Z paaudzes pārstāvji nebaidās paust savu viedokli. Z paaudze ir pragmatiska, jo reāli un apdomīgi pieiet gan karjeras jautājumiem, gan jautājumiem, kas saistīti ar naudas līdzekļiem. Kaut arī Y paaudzes pārstāvji tehnoloģijas uzskata par pašsaprotamu ikdienas sastāvdaļu, Z paaudze tehnoloģiju pielietojuma uzskatos apsteidz Y paaudzes pārstāvjus, jo Z paaudzes pārstāvjiem tehnoloģiju pielietojums ikdienā ir gan pašsaprotams, gan neatņemama ikdienas sastāvdaļa. Z paaudze ir spējīga vienlaicīgi veikt dažādus uzdevumus – sadalīt uzmanību.⁵²

Dažādu pētījumu autori uzsver, ka Z paaudzei raksturīga ir īsa uzmanības noturība, tomēr spēj apstrādāt lielus informācijas daudzumus īsā laika posmā. Uzmanības noturība – astoņas sekundes. Tāpat paaudzes pārstāvji sagaida nepārtrauktu pieejamību tehnoloģijām, kā arī sagaida tūlītējus rezultātus. Neskatoties uz to, ka Z paaudzes pārstāvji aktīvi izmanto sociālos tīklus, augstu vērtē privātumu, nevēlas, lai par viņiem tiktu uzkrāta informācija, bet nebaidās brīvi izteikt viedokli, tādejādi paužot nostāju kādā jautājumā.⁵³

Līdzīgi kā X paaudzes pārstāvji, Z paaudzes pārstāvji ir ieinteresēti uzkrājumu veidošanā, apdomīgi par saviem tēriņiem. Piemēram, izvēlēties iegūt augstāko izglītību par iespējami zemāku cenu, lai pēc mācību beigšanas būtu pēc iespējas mazāks parāds. Iepriekš minētais ir būtiska atšķirība ar iepriekšējām paaudzēm. Pirms produktu iegādes veic rūpīgu un padziļinātu izpēti par produktu, pakalpojumu. Z paaudzes pārstāvji vēlas kļūt par uzņēmējiem agrā vecumā, izmantojot tehnoloģiju sniegtās priekšrocības, tostarp plašās komunikācijas iespējas, kā rezultātā Z paaudzes pārstāvjiem ir draugi dažādās pasaules valstīs. Draugi no dažādām kultūrām, tradīcijām, uzskatiem, tāpēc ir atvērti dažādiem uzskatiem u.tml. Draugi no dažādām pasaules valstīm veicina arī Z paaudzes vēlmi iegūt starptautisku izglītību un dara pieredzi. Līdzīgi kā Y paaudzes pārstāvji, Z paaudzes pārstāvji ir ētiski patērētāji – ļoti nopietni

⁵¹ Kleincshmit, M. Generation Z Characteristics: 5 Infographics on The Gen Z Lifestyle, 2019.04.27, Visioncritical, available <https://www.visioncritical.com/blog/generation-z-infographics> (viewed 2.05.2019)

⁵² Turpat

⁵³ Turpat

uztver vides un sociālās problēmas. Lielāka iespēja, ka izvēlēsies veselīgu uzturu (vairāk augļu un dārzeņu), mazāka iespēja, ka uzsāks smēķēt un lietot alkoholu.⁵⁴

Z paaudzes pārstāvji tiek raksturoti ar sekojošām pazīmēm – sociāli atbildīgi, daudzveidība, pragmatiski, praktiski un stabili, meklē iespējas uzsākt kaut ko jaunu.⁵⁵

Dažos avotos nosaka, ka Z paaudzes pārstāvji darbu vērtē augstāk par atalgojumu darba vidi jeb darba kultūru, tomēr trīs galvenās lietas, kas nepieciešamas no darba vietas ir veselības apdrošināšana, konkurētspējīgs atalgojums, vadītājs, kas viņus (nodarbinātās personas) ciena. Prioritātes darba vidē ir stabila karjeras izaugsme, konkurētspējīgs atalgojums un bonusi, iespēja balansēt darbu un privāto dzīvi.⁵⁶ Z paaudze tiek raksturota kā reālistiska, jo reāli pieiet savam nākotnes redzējumam.⁵⁷

Turpinājumā apkopotas Z paaudzi raksturojošās pazīmes, kas tiks pielietotas pētījuma izstrādā par X, Y un Z paaudžu un NAP2020 atbilstību (sk. 1.5. tab.).

⁵⁴ Kleincshmit, M. Generation Z Characteristics: 5 Infographics on The Gen Z Lifestyle, 2019.04.27, Visioncritical, available <https://www.visioncritical.com/blog/generation-z-infographics> (viewed 2.05.2019)

⁵⁵ Simpson, B. 5 values of generatios Z, 2018, Thinkburlap, available (<http://www.thinkburlap.com/blog/5-values-of-generation-z>.(viewed 02.02.2019)

⁵⁶ Kessler, S. Exactly what Gen Z wants, according to all of the surveys, 2018.10.25, QZ, available <https://qz.com/work/1410722/here-is-exactly-what-gen-z-wants-according-to-all-of-the-surveys/> (viewed 15.05.2019)

⁵⁷ Millennials vs Gen Z: 4 Differences in What The Care About, 2018.06.20, Criteo, available <https://www.criteo.com/insights/millennials-vs-gen-z/> (viewed 05.02.2019)

Teorētiskās izpētes rezultātā identificētās Z paaudzi raksturojošās pazīmes⁵⁸

N.p.k.	No teorijas identificētais faktors
1	Ātrums, nevis kvalitāte
2	Darba kultūru vērtē augstāk par atalgojumu
3	Darba vide balstīta komandas garā
4	Darbs ar matemātiku saistītās jomās
5	Darbs ar tehnoloģijām
6	Darbs birojā
7	Darbs inženierzinātnes jomās
8	Darbs starptautiskās organizācijās
9	Darbs zinātnes jomās
10	Darbs, lai sasniegtu mērķus
11	Drošība un stabilitāte
12	Ģimene
13	Ilgspēja un vienlīdzība sabiedrībā
14	Īsa uzmanības noturība
15	Jaunumu uzzināšana no TV
16	Jaunumu uzzināšana tiešsaistes meklēšanas rīkos
17	Karjeras izaugsme
18	Kļūt par līderi / vadītāju
19	Laulības
20	Neatkarība / patstāvība darba vidē
21	Nekustamais īpašums kā privātīpašums
22	Nodrošināta nākotne
23	Peļņa
24	Pozitīva attieksme pret rasu un etnisko daudzveidību
25	Privātums
26	Reāla pieeja finansiālas dabas jautājumiem
27	Spēja veikt dažādus uzdevumus vienlaicīgi
28	Starptautiska izglītība
29	Tehnoloģijas, to attīstības tendences
30	Tēriņos atbalsta ilgtermiņa saistības
31	Tiešsaistes apmācības darba vajadzībām, ja tās nodrošina darba devējs
32	Tradicionālās apmācību formas
33	Uzkrājumu vecumdienām veidošana
34	Uzsākt uzņēmējdarbību
35	Veselība
36	Vide un sociālā atbildība

Autore uzsver, ka 1.3., 1.4. un 1.5. tabulā apkopotās X, Y un Z paaudzes raksturojošās pazīmes iespējams iedalīt trīs grupās: mērķi, vērtības un citas pazīmes.

⁵⁸ Autores veidots, 2019

2. NAP RAKSTUROJUMS UN NOZĪME LATVIJAS ATTĪSTĪBĀ

2.1. Nacionālā attīstības plāna jēdziens un piemēri

Sākotnēji skaidrots jēdziens “nacionālais attīstības plāns” un skatīti daži Baltijas, Eiropas un pasaules piemēri, lai atspoguļotu nacionālā attīstības plāna nozīmi valsts, tās ekonomikas un sabiedrības attīstībā.

Eiropas Komisijas interneta vietnē jēdziens “nacionālais attīstības plāns” tiek skaidrots sekojoši: “Nacionālais attīstības plāns ir valsts rīcību programma, kas vērsta uz reģionālo attīstību. Tas nosaka stratēģiju, prioritātes, programmu, kas nepieciešama, lai stiprinātu investīcijas ekonomiskajā un sociālajā kohēzijā.”⁵⁹ Dienvidāfrikas “Valsts sadarbības un tradicionālā mantojuma saglabāšanas ministrija” (no angļu val. – *Cooperative Governance Traditional Affairs*) interneta vietnē www.cogta.gov.za jēdziens “nacionālais attīstības plāns” tiek skaidrots sekojoši: “Nacionālās attīstības plāns sniedz ilgtermiņa perspektīvu. Tas nosaka vēlamu mērķi un identificē dažādu sektoru lomu mērķa sasniegšanā.”⁶⁰ Interneta vietnē www.eolasmagazine.ie publicētajā rakstā “The National Development Plan in Brief” jēdziens “nacionālais attīstības plāns tiek skaidrots kā investīciju plāns”.⁶¹ Lietuvas izstrādātajā nacionālās attīstības plānā jēdziens plāna kontekstā tiek skaidrots kā lēmumu pieņemšanas un plāvu vai programmu izstrādes karte.⁶² Latvijas “Pārresoru koordinācijas centra” interneta vietnē: “Attīstības plānošanas dokumentā izvirza mērķus un sasniedzamos rezultātus attiecīgā politikas jomā vai teritorijā, apraksta noskaidrotās problēmas un paredz to risinājumus, izvērtē šo risinājumu iespējamo ietekmi, kā arī plāno turpmāko rīcību. Attīstības plānošanas dokumenti tiek izstrādāti ilgtermiņam (līdz 25 gadiem), vidējam termiņam (līdz 7 gadiem) un īstermiņam (līdz 3 gadiem)”.⁶³

Apkopojot jēdziena “nacionālais attīstības plāns” skaidrojumus autore secina, ka tie tiek interpretēti atšķirīgi gandrīz katrā valstī, netiek lietots viens visaptverošs jēdziens. Tomēr, pazīmes visiem iepriekš apkopotajiem jēdzieniem ir līdzīgas – visi iepriekš apkopotie jēdzieni raksturo noteiktas teritorijas attīstību, darbības, kāds paredzēts veikt, mērķus u.tml.

⁵⁹ National Development Programme, 2016.12.06, European Commission, available https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/policy/glossary/terms/national-development-programme_en (viewed 15.05.2019)

⁶⁰ The National Development Plan Unpacked, 2018.07.24, Cooperative Governance Traditional Affairs, available <http://www.cogta.gov.za/?p=2744> (viewed 15.05.2019)

⁶¹ The National Development Plan in Brief, Eolas Magazine, available <https://www.eolasmagazine.ie/the-national-development-plan-in-brief/> (viewed 15.05.2019)

⁶² Lithuania's Progress Strategy “Lithuania 2030”, State Progress Council, available https://lr.lt/uploads/main/documents/files/EN_version/Useful_information/lithuania2030.pdf (viewed 14.05.2019)

⁶³ Pārresoru koordinācijas centrs, Valsts attīstības plānošana, PKC, pieejams <http://petijumi.mk.gov.lv/attistibas-planosana> (skatīts 15.05.2019)

Apkopojot informāciju par dažādiem nacionālās attīstības plāniem dažādās pasaules valstīs, autore secina, ka nacionālo attīstības plānu saturs, mērķi un darbības virziena galvenokārt ir atkarīgi no noteiktas valsts ekonomiskās un sociālās attīstības pakāpes. Piemēram, Dienvidāfrikas nacionālajā attīstības plānā, salīdzinot ar Latvijā izstrādāto nacionālās attīstības plānu, noteikti krasi atšķirīgi mērķi, kas valstij jāsasniedz līdz 2030. gadam. Dienvidāfrikas nacionālajā attīstības plānā noteikts sekojošs galvenais mērķis: “Plāna mērķis ir nodrošināt, ka visi Dienvidāfrikas iedzīvotāji sasniedz pieņemamu dzīves līmeni caur nabadzības samazināšanu un nevienlīdzības mazināšanu.”. Dienvidāfrikas nacionālajā attīstības pie galvenajiem darbības virzieniem pieder tādi kā mājokļi, ūdens, elektrība un sanitārija (no angļu val. – *sanitation*), drošs un uzticams sabiedriskais transports, kvalitatīva izglītība un prasmju attīstība, drošība un garantijas, kvalitatīva medicīnas aprūpe, sociālā aizsardzība, nodarbinātība, rekreācija, tīra vide, adekvāts uzturs.⁶⁴ Autore secina, ka Dienvidāfrikas nacionālajā attīstības plānā noteiktie mērķi ir krasi atšķirīgi no Latvijas nacionālajā attīstības plānā noteiktajiem mērķiem. Iepriekš minētais ir skaidrojams ar to, ka Dienvidāfrikas ekonomiskā un sociālā attīstība ir būtiski atšķirīga no Latvijas. Iepriekš minēto iespējams pamatot ar 2.1. tabulā apkopoto ekonomisko un sociālo informāciju par Dienvidāfriku un salīdzinājumu ar Latviju.

2.1.tabula

Dienvidāfriku un Latvija raksturojošie ekonomiskie un sociālie rādītāji laika posmā no 2016. gada līdz 2018. gadam⁶⁵

Rādītājs	Valsts	2016	2017	2018
IKP (miljardi EUR)	Latvija	24,18	26,87	-
	Dienvidāfrika	264,25	312,62	-
Inflācija	Latvija	0,2	2,9	2,6
	Dienvidāfrika	7,07	4,4	-0,09
Iedzīvotāji (miljoni)	Latvija	1,97	1,94	1,92
	Dienvidāfrika	56,01	56,71	58,08
IKP uz vienu iedzīvotāju (tūkstoši EUR)	Latvija	12,54	13,43	-
	Dienvidāfrika	0,89	0,88	-

Autore uzsver, ka 2.1. tabulā apkopotie salīdzinošie rādītāji ir aptuveni, tie ir izmantoti, lai pamatotu autores viedokli par to, ka nacionālo attīstības plānu mērķi ir tieši atkarīgi no tā kādā ekonomiskās un sociālās attīstības stadijā ar atrodas noteikta valsts. Piemēram, 2.1. tabulā apkopotie dati par iekšzemes kopproduktu (2.1. tabulā lietots saīsinājums IKP) uz vienu iedzīvotāju ļoti uzskatāmi norāda uz to, ka Latvija ekonomiskā un sociālā jomā ir attīstītāka, salīdzinot ar Dienvidāfriku.

⁶⁴ The National Development Plan Unpacked, 2018.07.24, Cooperative Governance Traditional Affairs, available <http://www.cogta.gov.za/?p=2744> (viewed 15.05.2019)

⁶⁵ Autores veidots pēc trendingaeconomics datiem, 2019

Autore uzsver, kaut arī Latvijas gadījumā, Dienvidāfrika ir ļoti tāls salīdzināšanas “objekts”, iepriekš veiktais salīdzinājums uzskatāmi parāda to, ka noteiktas valsts nacionālais attīstības plāns ir tieši atkarīgs no valsts ekonomiskās un sociālās attīstības pakāpes.

Piemēram, Īrijā nacionālais attīstības plāns izstrādāts laika periodam no 2018. gada līdz 2027. gadam. Īrijā nacionālās attīstības plānā noteikts investīciju prioritātes, kas galvenokārt vērstas uz Īrijas infrastruktūras mērķu sekmīgu īstenošanu.⁶⁶ Autore secina, ja Latvijā nacionālās attīstības plāns izstrādāts uz periodu, kas aptver septiņus gadus, tad Īrijā nacionālās attīstības plāns izstrādāts laika periodam, kas aptver desmit gadus. Attiecīgi autore secina, ka dažādās valstīs ne vien atšķiras nacionālajos attīstības plānos ietvertie mērķi, darbības virzieni un prioritātes, bet arī laika periodi, uz kādu nacionālās attīstības plāns tiek izstrādāts.

Lietuvā nacionālais attīstības plāns tiek apzīmēts ar jēdzienu “Lietuvas progresa stratēģija “Lietuva2030”” (no angļu val. – *Lithuania’s progress strategy “Lithuania 2030”*). Stratēģijā noteikts, ka: “(..) stratēģija atspoguļo nacionālās attīstības vīziju un prioritātes, kā arī vadlīnijas to ieviešanai līdz 2030. gadam.”⁶⁷ Igaunijā nacionālās attīstības plāni izstrādāti dažādām tautsaimniecības sfērām, piemēram, enerģētika⁶⁸, vide⁶⁹, Eiropas Savienības struktūrfondu projektu īstenošana, kā arī izstrādāts Igaunijas attīstību visaptverošs plāns.⁷⁰

Apkopojot informāciju par dažādās pasaules valstīs izstrādātajiem un ieviestajiem nacionālās attīstības plāniem, autore secina, ka dažādu valstu nacionālās attīstības plānu mērķi, darbības virzieni un prioritātes ir tieši atkarīgas no valsts attīstības stadijas, labklājības līmeņa, attīstības mērķiem. Iepriekš minētais skaidrojams ar to, ka katrai valstij ir “individuāli” mērķi ko tā vēlas sasniegt, kā arī katras valsts valdību uzskati atšķiras par to, kas katras valsts iedzīvotājiem ir nepieciešams un svarīgs.

2.2. NAP2020 raksturojums un viedokļi

Latvijas Nacionālais attīstības plāns (turpmāk – NAP) ir viens no Latvijas valsts attīstības plānošanas dokumentiem, kas ir daļa no nacionālās plānošanas dokumentiem Latvijā.

Latvijas attīstības plānošanas dokumentu sistēma attēlota 2.1. attēlā.

⁶⁶ National Development Plan 2018-2027, 2019.01.08, Government of Ireland, available <https://www.gov.ie/en/publication/83fec4-national-development-plan/> (viewed 14.05.2019)

⁶⁷ Lithuania’s Progress Strategy “Lithuania 2030”, State Progress Council, available https://lrv.lt/uploads/main/documents/files/EN_version/Useful_information/lithuania2030.pdf (viewed 14.05.2019)

⁶⁸ ENMAK2030, 2016, available https://www.mkm.ee/sites/default/files/enmak_2030_koos_elamumajanduse_lisaga.pdf (viewed 14.05.2019)

⁶⁹ National Spatial Plan “Estonia 2030+”, eesti2030.wordpress, available <https://eesti2030.wordpress.com/no-pycckn/> (viewed 14.05.2019)

⁷⁰ Estonia 2020 Action Plan 2017-2020, 2017 aprīl, Government of the Republic, available <https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/2017-european-semester-national-reform-programme-estonia-en.pdf> (viewed 14.05.2019)

2.1.att. Latvijas attīstības plānošanas dokumentu attīstības sistēma⁷¹

Latvijas ilgtspējas attīstības stratēģija ir ilgtermiņa plānošanas dokuments, kas nosaka valsts ilgtermiņa attīstības prioritātes un telpiskās attīstības perspektīvu. Nacionālas attīstības plāns ir vidēja termiņa plānošanas dokuments, kas nosaka valsts attīstības mērķus, prioritātes un sasniedzamos rezultātus, kā arī rīcības virzienus un atbildīgās institūcijas.⁷² Latvijas Republikas “Pārresoru koordinācijas centra” mājas lapā norādīts, ka “Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2014.-2020. gadam” ir galvenais vidēja termiņā valsts attīstības plānošanas dokuments Latvijā. Tas ir “Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2030. gadam” rīcības plāns un valsts attīstības un lielāko investīciju “ceļa karte” septiņu gadu periodā.⁷³ Laikraksta “Neatkarīgā rīta avīze” interneta vietnē www.nra.lv 2018. gada 4. oktobrī publicētajā rakstā “Latvijas attīstības plāns 2021. – 2027. gadam paredz dzīves kvalitātes pieaugumu” minēts sekojošais: “Patlaban spēkā esošā “Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2014.-2020. gadam” mērķi ir sekmēt ilgtspējīgu Latvijas ekonomikas izaugsmi, valsts un reģionu konkurētspēju starptautiskajos tirgos, radīt spēcīgu vidusšķiru, kā arī sekmēt politiku, kas ved pie stabiliem un pietiekamiem ienākumiem un cienīgam darbam, mazinot nabadzību, ienākumu nevienlīdzību un uzlabojot iedzīvotāju dzīves kvalitāti un apmierinātību ar dzīvi. Tāpat NAP2020 mērķis ir nodrošināt pozitīvu un stabilu tautas ataudzi Latvijā, pieaugušu dzimstību, mirstības mazināšanos un iedzīvotāju vēlmi dzīvot un atgriezties Latvijā.”⁷⁴

Izstrādātajam NAP2020 noteikti trīs galvenie mērķi, kas ir saistīti ar Latvijas ekonomiskās izaugsmes nodrošināšanu: “Skmēt ilgtspējīgu Latvijas ekonomikas izaugsmi,

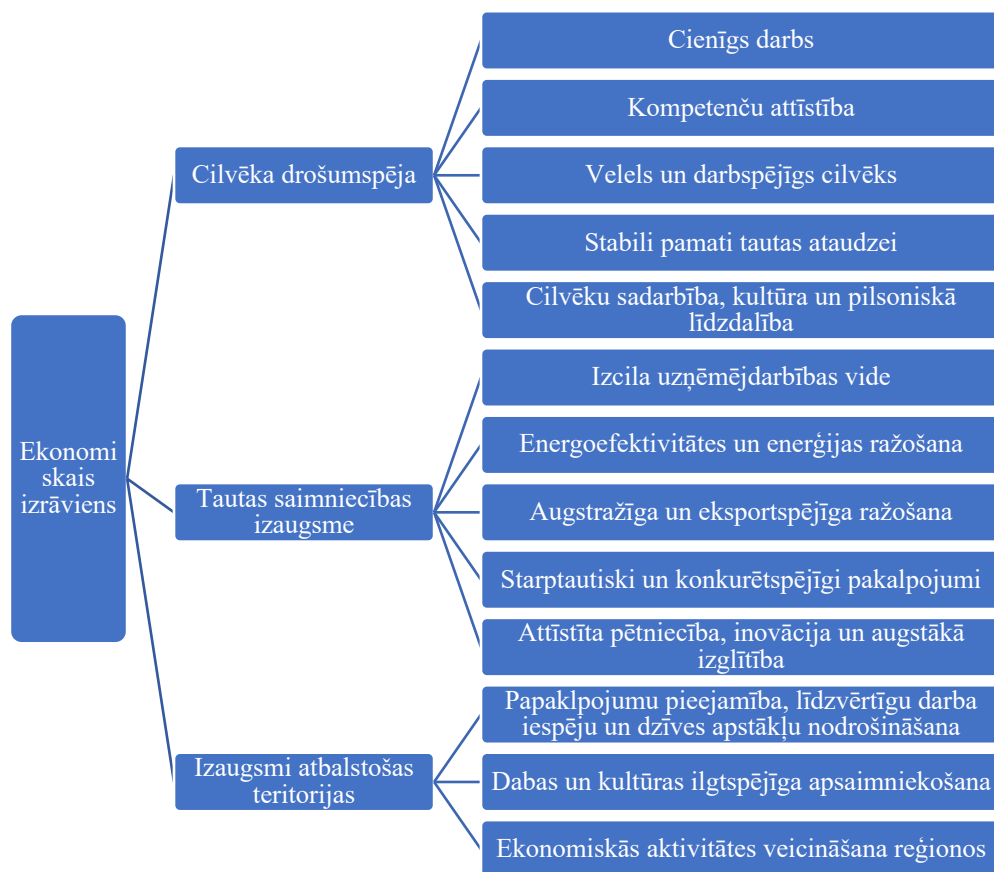
⁷¹ Pārresoru koordinācijas centrs, Valsts attīstības plānošana, PKC, pieejams <http://petijumi.mk.gov.lv/attistibas-planosana> (skatīts 15.05.2019)

⁷² Turpat

⁷³ Turpat

⁷⁴ LETA, Latvijas attīstības plāns 2021.-2027.gadam paredz dzīves kvalitātes pieaugumu, 2018.10.4, Neatkarīgā Rīta Avīze, pieejams <https://nra.lv/latvija/259477-latvijas-attistibas-plans-2021-2027-gadam-paredz-dzives-kvalitates-pieaugumu.htm> (skatīts 06.05.2019)

valsts un reģionu konkurētspēju starptautiskajos tirgos”, vidusšķiras attīstīšanu: “Sekmēt politiku, kas ved pie stabiliem un pietiekamiem ienākumiem un cienīga darba ikvienam, mazinot nabadzību, ienākumu nevienlīdzību un uzlabojot iedzīvotāju dzīves kvalitāti un apmierinātību ar dzīvi” un tautas ataudzes nodrošināšanu: “pieaugošu dzimstību, mirstības mazināšanos un iedzīvotāju vēlmi dzīvot un atgriezties Latvijā”.⁷⁵ Lai sasniegtu iepriekš raksturotos mērķus, noteikti trīs prioritāšu virzieni (sk. 2.2. att.).

2.2.att. NAP2020 prioritātes un rīcības virzieni⁷⁶

Katram no 2.2. attēlā noteiktajām prioritātēm un rīcības virzieniem ir izvirzīti mērķi. Autore uzsver, ka X, Y un Z paudžu mērķi un vērtības pētījuma ietvaros tiks salīdzinātas ar NAP2020 prioritāšu un rīcības virzienu mērķiem, tādējādi nosakot to saskaņotību ar paudžu mērķiem un vērtībām. Sākotnēji apkopoti mērķi NAP2020 plānā ietvertajām prioritātēm un rīcības virzieniem (sk. 2.2. tab.).

⁷⁵ Pārresoru koordinācijas centrs, Par NAP2020, PKC, 2019, pieejams <https://www.pkc.gov.lv/lv/valsts-attistibas-planosana/nacionalais-attistibas-plans> (skatīts 20.02.2019)

⁷⁶ Turpat

**NAP2020 plānā ietvertu prioritāšu un rīcības virzienu mērķi un to apzīmējumi autores
izstrādātā pētījuma ietvaros⁷⁷**

Prioritāte	Prioritātes mērķis
Tautas saimniecības izaugsme	Ilgtspējīga Latvijas ekonomikas izaugsme ap pieaugošu valsts konkurētspēju starptautiskajos tirgos
Cilvēka drošumspēja	Radīt spēcīgu vidusšķiru un nodrošināt tautas ataudzi Latvijā - valstī, kur ikkatram cilvēkam ir iespējas gādāt par savu, savu tuvinieku un Latvijas attīstību
Izaugsmi atbalstošas teritorijas	Radīt līdzvērtīgas darba iespējas un dzīves apstākļus visiem iedzīvotājiem, izmantojot teritoriju attīstības potenciālu un unikālos resursus
	Stiprināt Latvijas reģionu starptautisko konkurētspēju, palielinot Rīgas kā Ziemeļeiropas metropoles un citu nacionālās nozīmes attīstības centru starptautisko lomu

Autore uzsver, ka katrs prioritāšu virziens ietver vairākus rīcības virzienus. Tomēr, pēc autores domām izstrādātais NAP2020 ir plašs un Latvijas ekonomiku un sabiedrību visaptverošs, to uzskatāmi var redzēt analizējot NAP2020 saturu, kur katram prioritāšu virzienam noteikti vairāki rīcības virzieni un mērķi (sk. 2.3. tab.).

NAP2020 prioritāšu virziena “Tautas saimniecības izaugsme” rīcības virzieni un mērķi⁷⁸

Rīcības virziens	Prioritātes un/vai rīcības virziena mērķis
Augstražīga un eksportspējīga ražošana un starptautiski konkurētspējīgi pakalpojumi	2020.gadā vismaz 35 % investīciju tiek novirzītas produktīvā kapitāla veidošanai eksportspējīgās nozarēs
	Pateicoties ārvalstu tiešo investīciju koncentrācijai "tirgojamās" nozarēs, eksporta pieaugums periodā no 2014.gada līdz 2020.gadam ir vismaz 20 %
	Komercializējami radošo industriju attīstība
	Nepārsniegt ilgtermiņa attīstību nodrošinošu vidē nonākušā piesārņojuma un siltumnīcefekta gāzu apjomus
Izcila uzņēmējdarbības vide	Izveidot izcilu uzņēmējdarbības vidi, optimāli samazinot administratīvo slogu, ēnu ekonomikas īpatsvaru tautas saimniecībā, kā arī korupciju, nodrošinot prognozējamu nodokļu politiku, uzlabojot tieslietu sistēmas darbību, kā arī paaugstinot valsts pārvaldes darbības efektivitāti
	Nodrošināt Latvijas starptautisko sasniedzamību
Attīstīta pētniecība, inovācijas un augstākā izglītība	Ieguldījumi pētniecībā un attīstībā 1,5 % apmērā no IKP 2020.gadā, mērķtiecīgi sekmējot cilvēkresursu piesaisti, inovatīvu ideju izstrādi, pētnieciskās infrastruktūras pilnveidi, augstākās izglītības, zinātnes un privātā sektora sadarbību, kā arī pētniecības un inovācijas pārnesei uzņēmējdarbībā
	Komercializējot zināšanas, veicināt inovatīvu, starptautiski konkurētspējīgu produktu ar augstu pievienoto vērtību radīšanu un ieviešanu ražošanā, šādi panākot minēto produktu izlaides apjoma īpatsvaru tautas saimniecībā
Energoefektivitāte un enerģijas ražošana	Nodrošināt tautas saimniecībai nepieciešamo energoresursu ilgtspējīgu izmantošanu, veicinot resursu tirgu pieejamību, sektoru energointensitātes un emisiju intensitātes samazināšanos un vietējo atjaunojamo energoresursu īpatsvara palielināšanos kopējā patērētājā apjomā, fokusējoties uz konkurētspējīgām enerģijas cenām

⁷⁷ Autores veidots pēc NAP2020, 2019

⁷⁸ Pārresoru koordinācijas centrs, Par NAP2020, PKC, 2019, pieejams <https://www.pkc.gov.lv/lv/valsts-attistibas-planosana/nacionalais-attistibas-plans> (skatīts 20.02.2019)

Autore uzsver, ka 2.3. tabulā pievienotais NAP2020 prioritārais virziens “Tautas saimniecības izaugsme” ietver četrus rīcības virzienus, bet trīs no četriem rīcības virzieniem ietver vairākus mērķus. Attiecīgi, NAP2020 ir uzskatāms par sadrumstalotu un ļoti vispārīgu. Iekļautie mērķi nenorāda skaidras darbības, kas tiks veiktas, lai noteiktos mērķus sasniegtu. Iepriekš minētais ir attiecināms uz visiem NAP2020 iekļautajiem prioritārajiem virzieniem.

Prioritārajā virzienā “Cilvēka drošumspeja” ietvertie rīcības virzieni un to mērķi apkopoti 2.4. tabulā.

2.4.tabula

NAP2020 prioritāšu virziena “Cilvēka drošumspeja” rīcības virzieni un mērķi⁷⁹

Rīcības virziens	Prioritātes un/vai rīcības virziena mērķis
Cienīgs darbs	Veikt pasākumus nodarbināto labklājības līmeņa paaugstināšanai, samazinot nabadzības riskam pakļauto nodarbināto īpatsvaru vecuma grupā no 18 līdz 64 gadiem no 9,5 % 2010.gadā līdz 5 % 2020.gadā
	Palielināt nodarbinātības īpatsvaru vecuma grupā no 20 līdz 64 gadiem no 67 % 2011.gadā līdz 73 % 2020.gadā
Stabili pamati tautas ataudzei	Ieviešot kompleksu atbalsta sistēmu ģimenēm, panākt, ka katru gadu dzimst vairāk bērnu nekā iepriekšējā gadā
	Panākt, ka bērni dzīvo labvēlīgā ģimeniskā vai ģimenei pietuvinātā vidē, un vardarbība ģimenē samazinās
	Ar kompleksu ģimeņu atbalsta sistēmas palīdzību, kas veicina darba un ģimenes dzīves savienošānu, mazināt bērnu nabadzības risku no 25 % 2010.gadā uz 20 % 2020.gadā
Kompetenču attīstība	Nodrošinot visiem bērniem un jauniešiem kvalitatīvu un konkurētspējīgu pamatizglītību un vidējo izglītību, kā arī pieeju nodarbībām un aktivitātēm ārpus formālās izglītības, samazināt bērnu un jauniešu ar zemām pamatprasmēm īpatsvaru, vienlaicīgi palielinot skolēnu īpatsvaru, kuri uzrāda augstākos kompetenču līmeņus
	Balstoties uz starptautiskajām tendencēm un darba tirgus prognozēm, veidot adaptīvu un konkurētspējīgu profesionālās izglītības sistēmu
	Attīstīt pieaugušo izglītību, veicinot cilvēka darba produktivitātes pieaugumu atbilstoši darba tirgus prasībām
Vesels un darbaspējīgs cilvēks	Veicinot veselīgu dzīvesveidu, uzlabojot plānošanu un koordinēšanu veselības aprūpes sistēmā, kā arī ambulatorās veselības aprūpes kvalitāti un pieejamību, mazināt hronisko slimību un ārējo nāves cēloņu riska faktoru izplatību sabiedrībā, tādā veidā sekmējot iedzīvotāju veselības saglabāšanu un uzlabošanu, kas ir pamats ilgam un produktīvam darba mūžam
Cilvēku sadarbība, kultūra un pilsoniskā līdzdalība kā piederība Latvijai pamats	Veicināt iedzīvotāju piederību, pilsonisko apziņu un lepnumu par savu valsti un tautu
	Palielināt iedzīvotāju savstarpējo sadarbību un uzticēšanos
	Veicināt Latvijas iedzīvotāju palikšanu un Latvijas valsts piederīgo atgriešanos Latvijā
	Palielināt latviešu valodas lietojumu sabiedrībā, stiprinot latviešu valodas pozīciju ikdienas saziņas situācijās

NAP2020 prioritārajam virzienam “Cilvēka drošumspeja” noteikti pieci rīcības virzieni, kur četriem no pieciem rīcības virzieniem noteikti vairāk kā viens mērķis.

⁷⁹ Pārresoru koordinācijas centrs, Par NAP2020, PKC, 2019, pieejams <https://www.pkc.gov.lv/lv/valsts-attistibas-planosana/nacionalais-attistibas-plans> (skatīts 20.02.2019)

NAP2020 prioritāšu virziena “Izaugsmi atbalstošas teritorijas” rīcības virzieni un to mērķi apkopoti 2.5. tabulā.

2.5.tabula

NAP2020 prioritāšu virziena “Izaugsmi atbalstošas teritorijas” rīcības virzieni un mērķi⁸⁰

Rīcības virziens	Prioritātes un/vai rīcības virziena mērķis
Ekonomiskās aktivitātes veicināšana reģionos - teritoriju potenciāla izmantošana	Nodrošināt priekšnoteikumu uzņēmējdarbības attīstībai un jaunu darba vietu radīšanai ražošanas un pakalpojumu sektorā reģionos
	Radīt priekšnoteikumu ekonomiskās aktivitātēs uzlabošanai Austrumu pierobežā
	Veidot tādu pašvaldību administratīvo struktūru, lai līdz 2020.gada to finansiālās kapacitātes novērtējums autonomo funkciju veikšanai sasniegtu vismaz 45 %
Pakalpojumu pieejamība līdzvērtīga darba iespēju un dzīves apstākļu radīšanai	Nodrošināt attīstības centru ērtu un drošu sasniedzamību
	Nodrošināt pakalpojumu pieejamību atbilstoši demogrāfijas tendencēm un apdzīvojama izmaiņām
	Nodrošināt pakalpojumu ērtu pieejamību elektroniskā veidā
Dabas un kultūras kapitāla ilgtspējīga apsaimniekošana	Saglabās dabas kapitālu kā bāzi ilgtspējīgai ekonomiskajai izaugsmei un sekmēt tā ilgtspējīgu izmantošanu, mazinot dabas un cilvēka radītos riskus vides kvalitātei
	Kultūras kapitāla resursu ilgtspējīga izmantošana

NAP2020 prioritāšu virzienam “Izaugsmi atbalstošas teritorijas” noteikti četri rīcības virzieni, kur katram no teikti vairāki mērķi.

Autore secina, ka katram NAP2020 prioritāšu virzienam noteikti vairāki rīcības virzieni, kur gandrīz katram noteikti vairāki mērķi. Pēc autores domām, iepriekš minētais norāda uz to, ka NAP2020 ir ļoti plaši izstrādāts un Latvijas ekonomisko un sociālo attīstību visaptverošs. Pēc autores domām NAP2020 trūkst tiešuma un konkrētības. Ņemot vērā iepriekš minēto, autore uzskata par nepieciešamu noskaidrot, kādas ir prioritārās jomas, kas jāiekļauj NAP, nodrošinot tā “kodolīgumu”.

Kritiku par NAP2020 plašumu un “kodolīguma” pauž arī uzņēmumu un nozaru pārstāvji. Jāuzsver, ka uzsākot NAP2020 izstrādi tika organizētas diskusijas Latvijas reģionos – Daugavpilī, Valmierā, Rīgā, Ventspilī, Liepājā un Jelgavā – lai noskaidrotu kāds ir sabiedrības viedoklis par turpmākajiem Latvijas attīstības virzieniem: “Galvenais uzsvars tika liks uz nepieciešamību nodrošināt mobilitāti un publisko pakalpojumu pieejamību, kā arī atbalsta instrumentus uzņēmējdarbības aktivizēšanai reģionos.”⁸¹ Autore secina, ka jau NAP2020 izstrādes sākumā tika noteikta koncentrācija uz Latvijas iekšējo attīstību, mazāka nozīme tika piešķirta Latvijas starptautiskās konkurētspējas attīstībai. Atsaucoties uz paaudžu teorētiskajā

⁸⁰ Pārresoru koordinācijas centrs, Par NAP2020, PKC, 2019, pieejams <https://www.pkc.gov.lv/lv/valsts-attistibas-planosana/nacionalais-attistibas-plans> (skatīts 20.02.2019)

⁸¹ Diena, Pārresoru koordinācijas centrs: NAP sākotnējās redakcijas apspriešana vērtējama kā izdevusies, 2012.10.10., Diena, pieejams <https://www.diena.lv/raksts/latvija/zinas/parresoru-koordinācijas-centrs-nap-sakotnejas-redakcijas-apspriesana-vertejama-ka-izdevusies-13972235> (skatīts 10.05.2019)

analīzē secināto, autore secina, ka sākot ar 2030 gadiem Z paaudze kļūs par aktīviem sabiedrības, ekonomikas un tirgus dalībniekiem. Tomēr ņemot vērā to, ka Latvija ir maza ekonomika, lai nodrošinātu labus dzīves apstākļus nākošajām paaudzēm ir jāveicina Latvijas starptautiskā konkurence.

Kritiku par NAP2020 efektivitāti ir paiduši arī Valdības, Latvijas Bankas un uzņēmēju pārstāvji. Šeit kā piemēru var minēt 2017. gada 27. oktobrī Latvijas Bankas prezidenta Ilmāra Rimšēviča minēto: “Vairāki NAP2020 rādītāji nav izpildīti, piemēram, izglītības, veselības un konkurētspējas jomās.”⁸² Negatīvu kritiku ir paudis arī Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameras vadītājs Jānis Endziņš, uzskatot, ka NAP2020 mērķi nav sasniegti. Būtisku trūkumu norāda arī Latvijas Darba devēju konfederācijas ģenerāldirektore Līga Meņģelsone, uzsverot, ka NAP2020 ir izstrādāts bez konkrētām detaļām.⁸³

Autore pievienojas iepriekš minētajam viedoklim, jo analizējot NAP2020 saturu, autore secina, ka NAP 2020 ir vispārīgs, definētie mērķi, prioritāšu virzieni, rīcības virzieni plānā tiek skaidroti plaši un vispārīgi.

Piecus gadus pēc NAP2020 izstrādāšanas un apstiprināšanas tika veikts NAP2020 novērtējums, izdarot secinājumus par paveikto un vēl darāmo. 2017. gada 23. decembrī laikraksta “Diena” interneta vietnē publicētajā rakstā “Ziņojums: Patlaban būtiskākie klupšanas akmeņi valsts attīstībā ir zinātnes, pētniecības un inovāciju attīstība” minēts sekojošais: “NAP2020 vadmotīvs ir “ekonomiskais izrāviens” un trīs prioritātes – tautas saimniecības izaugsme, cilvēka drošumspēja un izaugsmi atbalstošas teritorijas īstenošana. (..) Lielākās investīcijas no valsts budžeta līdz šim veiktas rīcības virzienos “Cienīgs darbs”, “Pakalpojumu pieejamība līdzvērtīgu darba iespēju un dzīves apstākļu radīšanai” un “Izcila uzņēmējdarbības vide”. (..) rīcības virzienos, kuros veikti lielākie valsts budžeta ieguldījumi, ir sasniegti arī rezultāti. (..) Savukārt būtiskākie klupšanas akmeņi valsts attīstībā patlaban ir zinātnes, pētniecības un inovāciju attīstība. PKC to skaidroja ar kritiski zemo ieguldījumu apmēru gan no publiskajiem, gan privātajiem resursiem, sasniegumiem vispārējā izglītībā, reģionālās politikas attīstību, kā arī migrāciju, turpinoties darbaspējas vecuma cilvēku aizbraukšanai un vienlaikus nepalielinoties remigrācijas plūsmai.”⁸⁴ Autore uzsver, ka sabiedrībā ir dažādi viedokļi par NAP2020 lietderīgumu un nepieciešamību. Ja NAP izstrādātāji un politikas plānotāji uzsver NAP nepieciešamību, tad sabiedrībā pastāv ļoti atšķirīgi viedokļi par NAP nepieciešamību. Piemēram, 2019. gada 28. martā interneta vietnē www.la.lv publicētajā rakstā

⁸² *LETA*, Eksperti nav vienprātīgi par Nacionālā attīstības plāna efektivitāti, 2017.27.10, Diena, pieejams <https://www.diena.lv/raksts/latvija/zinas/eksperti-nav-vienispratis-par-nacionala-attistibas-plana-efektivitati-14183653> (skatīts 10.05.2019)

⁸³ Turpat

⁸⁴ *LETA*, Ziņojums: Patlaban būtiskākie klupšanas akmeņi valsts attīstībā ir zinātnes, pētniecības un inovāciju attīstība, 2017.12.23, Diena, pieejams <https://www.diena.lv/raksts/latvija/zinas/zinojums-patlaban-butiskakie-klupšanas-akmeni-valsts-attistiba-ir-zinatnes-petniecibas-un-inovaciju-attistiba-14187534> (skatīts 06.05.2019)

“Māris Zanders: Nacionālais attīstības plāns – tikai “kārtējais papīrs”?” minēts sekojošs viedoklis: “ “Napa” un tam līdzīgu dokumentu neizbēgamā problēma ir tā, ka tie apraksta vēlamos mērķus, un te neizvairīties no prognozējamās vienvērtības un arī zināmas nekonkrētības. Nu, kurš gan nevēlas, lai Latvijā sabiedrība ir pārtikušāka, izglītotāka, draudzīgāka, konkurētspējīgāka, lai būtu labāka demogrāfiskā situācija utt.? (..) papildu šī pašsprotamā aprakstam ļoti noderētu risku analīze, proti, mēģinājums, (..) pieieto no otra gala. Kas ir vislielākie apdraudējumi un kas ir “lietas”, ko Latvijas sabiedrība nepārprotami negrib zaudēt. Var iebilst, ka šāda analīze savā būtībā būtu apvērsta veidā tā pati vēlmju aprakstīšana, jo riski taču labi zināmi – demogrāfija, ienākumu nevienlīdzība utt. (..) Risku analīze paredz un pieļauj lielāku konkrētību.”⁸⁵ Līdzīgi, bet ne tik kritisku viedokli pauž Latvijas Universitātes Biznesa, vadības un ekonomikas fakultātes dekāns G.Bērziņš interneta vietnē www.lvportals.lv 2018. gada 5. decembrī publicētajā rakstā: “Nacionālais attīstības plāns – stāsts par Latvijas nākotni”, kur tiek minēts sekojošais: “Galvenais izaicinājums, veidojot ilgtermiņa plānus, ir fakts, ka pasaule mainās ātrāk, nekā mēs spējam rakstīt un realizēt plānus. Tāpēc arī pieejai plānošanā ir jāmainās, akcentējot fokusētu rīcību, nelielā skaitā izvēlētās prioritātēs un rīcību pakārtojot šīm prioritātēm, nevis veidojot detalizētus rīcības plānus nākamajiem astoņiem gadiem jau šobrīd.”⁸⁶

Autore uzsver, ka X, Y un Z paaudžu mērķu un vērtību saskaņotība ar NAP2020 noteikto prioritāšu mērķiem tiks noteikta arī balstoties iepriekš minētajos statistiskajos rādītājos. Iepriekš minētais tiks veikts, jo statistiskie rādītāji, kas raksturo noteiktā mērķa sasniegšanu vai nesasniegšanu norāda uz to, kādās jomās vai tautsaimniecības nozarēs tiek paredzēti pasākumi, attiecīgi var izdarīt secinājums par to cik “saistoša” katra nodarbības jomām ir katras pētījumā iekļautās paaudzes pārstāvjiem.

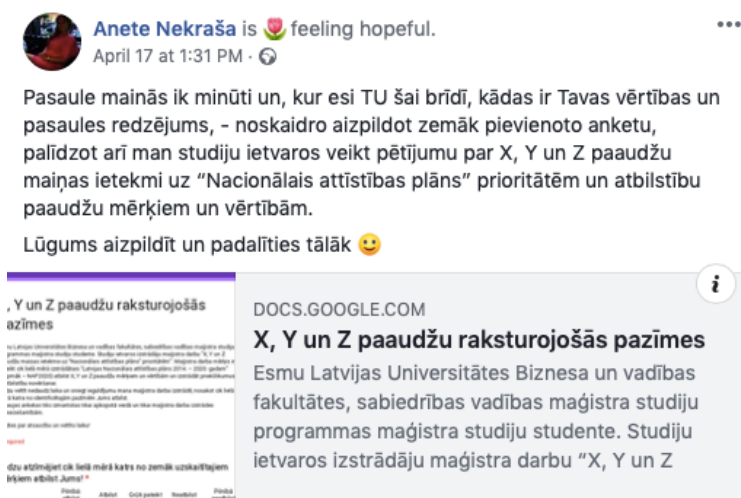
⁸⁵ Zanders, M. Māris Zanders: Nacionālais attīstības plāns – tikai “kārtējais papīrs”?, 2019.03.28, Ziņu portāls Latvijai la.lv, pieejams <http://www.la.lv/sapnu-pils-un-risku-analize> (skatīts 14.05.2019)

⁸⁶ Bērziņš, G. Nacionālais attīstības plāns – stāsts par Latvijas nākotni, 2018.12.05. lvportals.lv, pieejams <https://lvportals.lv/viedokli/300619-nacionalais-attistibas-plans-stasts-par-latvijas-nakotni-2018> (skatīts 14.05.2019)

3. NAP2020 ATBILSTĪBA X, Y UN Z PAAUDŽU PAZĪMĒM

3.1. Respondentu aptauja par X, Y un Z paaudžu nozīmīgākajām pazīmēm

Lai noteiktu nozīmīgākās X, Y un Z paaudžu pazīmes Latvijā tika izstrādāta respondentu aptauja, kuras mērķis bija noteikt, kādi ir nozīmīgākie X, Y un Z paaudžu pārstāvju mērķi, vērtības un citas pazīmes. Respondentu aptauja tika izstrādāta un veikta izmantojot tiešsaistes aptauju izveides rīku “Google Forms”, respondentiem aptauja tika izplatīta izmantojot sociālo platformu “Facebook.com” (sk. 3.1. att.). Respondentu aptauja tika veikta laika posmā no 2019. gada 17. aprīlim līdz 2019. gada 23. aprīlim. Neaizpildīts respondentu aptaujas anketas paraugs pievienots 1. pielikumā.

3.1.att. Sociālajā platformā “Facebook.com” ievietotais aicinājums piedalīties autores veiktā pētījuma izstrādē⁸⁷

Sākotnēji raksturota respondentu aptaujas izstrādes gaita.

Teorētiskās izpētes rezultātā identificētās pazīmes, tika grupētas dalījumā pa pētījumā iekļautajā paaudzēm. Papildus katru paaudzi raksturojošās pazīmes tika iedalītas trīs grupās: mērķi, vērtības un citas pazīmes.

Pētījuma ietvaros mērķu grupas faktoriem lietots sekojošs apzīmējums – $P_{m,n}$, kur

P – konkrētās paaudzes apzīmējums teorētiskajos avotos;

m – konkrētās paaudzes mērķis;

n – konkrētās paaudzes mērķa kārtas numurs.⁸⁸

Teorētiskās izpētes rezultātā identificētie X paaudzes mērķi un to apzīmējumi apkopoti 3.1. tabulā.

⁸⁷ Autores veidots, 2019

⁸⁸ Autores veidots, 2019

Teorētiskās izpētes rezultātā identificētie X paaudzes mērķi un to apzīmējumi⁸⁹

N.p.k.	Identificētie X paaudzes mērķi	Pētījuma ietvaros lietotais apzīmējums
1	Bērnu izglītība	X_{m_1}
2	Darba un privātās dzīves līdzsvars	X_{m_2}
3	Darbs IT nozarēs	X_{m_3}
4	Drošība un stabilitāte	X_{m_4}
5	Finansiālā nodrošinātība	X_{m_5}
6	Individuālisms / personīgā brīvība	X_{m_6}
7	Interesantas darba vietas	X_{m_7}
8	Izglītība	X_{m_8}
9	Karjeras izaugsme	X_{m_9}
10	Kļūt par līderi / vadītāju	$X_{m_{10}}$
11	Pārdomāti tēriņi, izvairīšanās no ilgtermiņa saistībām	$X_{m_{11}}$
12	Pats sev priekšnieks	$X_{m_{12}}$
13	Patstāvība darba vidē	$X_{m_{13}}$
14	Peļņa	$X_{m_{14}}$
15	Uzkrājumu vecumdienām veidošana	$X_{m_{15}}$
16	Uzsākt uzņēmējdarbību	$X_{m_{16}}$
17	Veselība	$X_{m_{17}}$
18	Ģimene	$X_{m_{18}}$
19	Laulības	$X_{m_{19}}$

Teorētiskās izpētes rezultātā identificētie Y paaudzes mērķi un to apzīmējumi apkopoti 3.2. tabulā.

Teorētiskās izpētes rezultātā identificētie Y paaudzes mērķi un to apzīmējumi⁹⁰

N.p.k.	Identificētie Y paaudzes mērķi	Pētījuma ietvaros lietotais apzīmējums
1	Apvienot ģimeni, darbu un atpūtu	Y_{m_1}
2	Brīvība un elastība darba vidē	Y_{m_2}
3	Darbs IT nozarēs	Y_{m_3}
4	Ģimene	Y_{m_4}
5	Gūt "reālu" pieredzi darba procesā	Y_{m_5}
6	Gūt atzinību	Y_{m_6}
7	Karjeras izaugsme	Y_{m_7}
8	Kļūt par līderi / vadītāju organizācijā	Y_{m_8}
9	Peļņa	Y_{m_9}
10	Personīgā izaugsme	$Y_{m_{10}}$
11	Uzkrājumu vecumdienām veidošana	$Y_{m_{11}}$
12	Uzkrājumu veidošana nākotnei	$Y_{m_{12}}$
13	Uzsākt uzņēmējdarbību	$Y_{m_{13}}$
14	Veselība	$Y_{m_{14}}$

Teorētiskās izpētes rezultātā identificētie Z paaudzes mērķi un to apzīmējumi apkopoti 3.3. tabulā.

⁸⁹ Autores veidots, 2019

⁹⁰ Autores veidots, 2019

Teorētiskās izpētes rezultātā identificētie Z paaudzes mērķi un to apzīmējumi⁹¹

N.p.k.	Identificētie Z paaudzes mērķi	Pētījuma ietvaros lietotais apzīmējums
1	Darbs ar matemātiku saistītās jomās	Z_{m_1}
2	Darbs ar tehnoloģijām	Z_{m_2}
3	Darbs birojā	Z_{m_3}
4	Darbs inženierzinātnes jomās	Z_{m_4}
5	Darbs starptautiskās organizācijās	Z_{m_5}
6	Darbs zinātnes jomās	Z_{m_6}
7	Drošība un stabilitāte	Z_{m_7}
8	Ģimene	Z_{m_8}
9	Karjeras izaugsme	Z_{m_9}
10	Kļūt par līderi / vadītāju	$Z_{m_{10}}$
11	Laulības	$Z_{m_{11}}$
12	Neatkarība / patstāvība darba vidē	$Z_{m_{12}}$
13	Nodrošināta nākotne	$Z_{m_{13}}$
14	Peļņa	$Z_{m_{14}}$
15	Starptautiska izglītība	$Z_{m_{15}}$
16	Uzkrājumu vecumdienām veidošana	$Z_{m_{16}}$
17	Uzsākt uzņēmējdarbību	$Z_{m_{17}}$
18	Veselība	$Z_{m_{18}}$

Autore uzsver, ka visi 3.1., 3.2. un 3.3. tabulās apkopotie mērķi tika iekļauti respondentu aptaujā, tomēr, analizējot un salīdzinot identificētos mērķus, autore secina, ka dažādām paaudzēm vērojami vienādi mērķi, piemēram, gan pie X, gan pie Y, gan pie Z paaudzes mērķiem pieder veselība (pētījuma ietvaros lietotie apzīmējumi: $Z_{m_{18}}, Y_{m_{14}}, X_{m_{17}}$) vai peļņas gūšana (pētījuma ietvaros lietotie apzīmējumi: $Y_{m_{14}}, Y_{m_9}, Z_{m_{14}}$). Papildus autore secina, ka daļa no identificētajiem mērķiem ir raksturīgi divām no trim pētījumā iekļautajām paaudzēm, piemēram, gan X paaudzes, gan Y paaudzes mērķis ir darbs IT nozarēs (pētījuma ietvaros lietotie apzīmējumi: X_{m_3}, Y_{m_3}) vai gan X paaudzes mērķis, gan Z paaudzes mērķis ir drošība un stabilitāte (pētījuma ietvaros lietotie apzīmējumi: X_{m_4}, Z_{m_7}). Ņemot vērā iepriekš minēto autores izstrādātajā respondentu aptaujā katrs mērķis tika iekļauts tikai vienu reizi. Iepriekš minētais attiecināms uz tiem identificētajiem mērķiem, kas vairākām paaudzēm ir identiski.

Autores izstrādātajā respondentu aptaujā tika iekļauti sekojošo X, Y un Z paaudzes mērķi: apvienot ģimeni, darbu un atpūtu, bērnu izglītība, brīvība un elastība darba vidē, darba un privātās dzīves līdzsvars, darbs ar matemātiku saistītās jomās, darbs ar tehnoloģijām, darbs birojā, darbs inženierzinātnes jomās, darbs IT nozarēs, darbs starptautiskās organizācijās, darbs zinātnes jomās, drošība un stabilitāte, finansiālā nodrošinātība, ģimene, gūt "reālu" pieredzi darba procesā, gūt atzinību, individuālisms / personīgā brīvība, interesantas darba vietas, izglītība, karjeras izaugsme, kļūt par līderi / vadītāju organizācijā, laulības, neatkarība /

⁹¹ Autores veidots, 2019

patstāvība darba vidē, nekustamais īpašums kā privātipašums, nodrošināta nākotne, pārdomāti tēriņi, izvairīšanās no ilgtermiņa saistībām, pats sev priekšnieks, peļņa, personīgā izaugsme, starptautiska izglītība, uzkrājumu vecumdienām veidošana, uzkrājumu veidošana nākotnei, uzsākt uzņēmējdarbību, veselība. Autore uzsver, ka iepriekš uzskaitītie paaudžu X, Y un Z mērķi respondentu aptaujā tika kārtoti alfabētiskā secībā.

Pētījuma ietvaros vērtību grupas faktoriem lietots sekojošs apzīmējums – P_{v_n} , kur

P – konkrētās paaudzes apzīmējums teorētiskajos avotos;

v – konkrētās paaudzes vērtība;

n – konkrētās paaudzes vērtības kārtas numurs.⁹²

Teorētiskās izpētes rezultātā identificētās X paaudzes vērtības un to apzīmējumi apkopoti 3.4. tabulā.

3.4.tabula

Teorētiskās izpētes rezultātā identificētās X paaudzes vērtības un to apzīmējumi⁹³

N.p.k.	Identificētās X paaudzes vērtības	Pētījuma ietvaros lietotais apzīmējums
1	Čaklums	X_{v_1}
2	Nekustamais īpašums kā privātipašums	X_{v_2}
3	Vide uz sociālā atbildība	X_{v_3}
4	Tehnoloģiju lietošana	X_{v_4}

Teorētiskās izpētes rezultātā identificētās Y paaudzes vērtības un to apzīmējumi apkopoti 3.5. tabulā.

3.5.tabula

Teorētiskās izpētes rezultātā identificētās Y paaudzes vērtības un to apzīmējumi⁹⁴

N.p.k.	Identificētās Y paaudzes vērtības	Pētījuma ietvaros lietotais apzīmējums
1	Pārmaiņas	Y_{v_1}
2	Pozitīva attieksme pret rasu un etnisko daudzveidību	Y_{v_2}
3	Tehnoloģiju pielietojums ikdienā	Y_{v_3}
4	Tēriņos atbalsta ilgtermiņa saistības	Y_{v_4}
5	Tolerance	Y_{v_5}
6	Vide un sociālā atbildība	Y_{v_6}

Teorētiskās izpētes rezultātā identificētās Z paaudzes vērtības un to apzīmējumi apkopoti 3.6. tabulā.

⁹² Autores veidots, 2019

⁹³ Autores veidots, 2019

⁹⁴ Autores veidots, 2019

Teorētiskās izpētes rezultātā identificētās Z paaudzes vērtības un to apzīmējumi⁹⁵

N.p.k.	Identificētās Z paaudzes vērtības	Pētījuma ietvaros lietotais apzīmējums
1	Ātrums, nevis kvalitāte	Z_{v_1}
2	Darba kultūru vērtē augstāk par atalgojumu	Z_{v_2}
3	Darba vide balstīta komandas garā	Z_{v_3}
4	Darbs, lai sasniegtu mērķus	Z_{v_4}
5	Ilgspēja un vienlīdzība sabiedrībā	Z_{v_5}
6	Nekustamais īpašums kā privātīpašums	Z_{v_6}
7	Pozitīva attieksme pret rasu un etnisko daudzveidību	Z_{v_7}
8	Privātums	Z_{v_8}
9	Tehnoloģijas, to attīstības tendences	Z_{v_9}
10	Vide un sociālā atbildība	$Z_{v_{10}}$
11	Tēriņos atbalsta ilgtermiņa saistības	$Z_{v_{11}}$

Autore uzsver, ka visas 3.4., 3.5. un 3.6. tabulās apkopotās vērtības tika iekļautas respondentu aptaujā, tomēr, analizējot un salīdzinot identificētās vērtības, autore secina, ka dažādām paaudzēm vērojamas vienādas vērtības, piemēram, gan pie X, gan pie Y, gan pie Z paaudzes vērtībām pieder vide un sociālā atbildība (pētījuma ietvaros lietotie apzīmējumi: X_{v_3} , Y_{v_6} , $Z_{v_{10}}$). Papildus autore secina, ka daļa no identificētajām vērtībām atbilst divām no trim identificētajām paaudzēm, piemēram, gan pie X paaudzes, gan pie Y paaudzes vērtībām pieder tolerance (pētījuma ietvaros lietotie apzīmējumi: X_{v_6} , Y_{v_5}) vai gan pie Y paaudzes, gan pie Z paaudzes vērtībām pieder ilgtermiņa saistību atbalstīšana tēriņos (pētījuma ietvaros lietotie apzīmējumi: Y_{v_4} , $Z_{v_{11}}$). Ņemot vērā iepriekš minēto autores izstrādātajā respondentu aptaujā katra vērtība tika iekļauta tikai vienu reizi. Iepriekš minētais attiecināms uz tām identificētajām vērtībām, kas vairākām paaudzēm ir identiskas.

Autores izstrādātajā respondentu aptaujā tika iekļautas sekojošas X, Y un Z paaudžu vērtības: ātrums nevis kvalitāte, čaklums, darba kultūru vērtē augstāk par atalgojumu, darba vide balstīta komandas garā, darbs, lai sasniegtu mērķus, ilgtspēja un vienlīdzība sabiedrībā, pārmaiņas, pozitīva attieksme pret rasu un etnisko daudzveidību, privātums, sociālās un vides problēmas, tehnoloģijas, to attīstības tendences, tehnoloģiju lietošana, tehnoloģiju pielietojums ikdienā, tēriņos atbalsta ilgtermiņa saistības, tolerance, vide un sociālā atbildība. Autore uzsver, ka iepriekš uzskaitītās paaudžu X, Y un Z vērtības respondentu aptaujā tika kārtotas alfabētiskā secībā.

Pētījuma ietvaros citu pazīmju grupas faktoriem lietots sekojošs apzīmējums – P_{c_n} , kur

P – konkrētās paaudzes apzīmējums teorētiskajos avotos;

⁹⁵ Autores veidots, 2019

c – konkrētās paaudzes citas pazīmes;

n – konkrētās paaudzes citu pazīmju kārtas numurs.⁹⁶

Teorētiskās izpētes rezultātā identificētās X paaudzes citas pazīmes un to apzīmējumi apkopoti 3.7. tabulā.

3.7.tabula

Teorētiskās izpētes rezultātā identificētās X paaudzes citas pazīmes un to apzīmējumi⁹⁷

N.p.k.	Identificētās X paaudzes citas pazīmes	Pētījuma ietvaros lietotais apzīmējums
1	Jaunumu uzzināšana no drukātajiem medijiem	X_{c_1}
2	Jaunumu uzzināšana no radio	X_{c_2}
3	Tiešsaistes apmācību forma	X_{c_3}
4	Tradicionālā apmācību forma	X_{c_4}
5	Uz sadarbību vērsti	X_{c_5}

Teorētiskās izpētes rezultātā identificētās Y paaudzes citas pazīmes un to apzīmējumi apkopoti 3.8. tabulā.

3.8.tabula

Teorētiskās izpētes rezultātā identificētās Y paaudzes citas pazīmes un to apzīmējumi⁹⁸

N.p.k.	Identificētās Y paaudzes citas pazīmes	Pētījuma ietvaros lietotais apzīmējums
1	Aktīvās mācīšanās metodes	Y_{c_1}
2	Entuziasms	Y_{c_2}
3	Mērķtiecīgi	Y_{c_3}
4	Nav gatavi ilgāk gaidīt informāciju	Y_{c_4}
5	Neizprot birokrātiju valsts iestādēs	Y_{c_5}
6	Nevēlas "smagi" strādāt	Y_{c_6}
7	Tiešsaistes apmācības	Y_{c_7}
8	Tradicionālās apmācības	Y_{c_8}

Teorētiskās izpētes rezultātā identificētās Z paaudzes citas pazīmes un to apzīmējumi apkopoti 3.9. tabulā.

3.9.tabula

Teorētiskās izpētes rezultātā identificētās Z paaudzes citas pazīmes un to apzīmējumi⁹⁹

N.p.k.	Identificētās Z paaudzes citas pazīmes	Pētījuma ietvaros lietotais apzīmējums
1	Īsa uzmanības noturība	Z_{c_1}
2	Jaunumu uzzināšana no TV	Z_{c_2}
3	Jaunumu uzzināšana tiešsaistes meklēšanas rīkos	Z_{c_3}
4	Reāla pieceja finansiālas dabas jautājumiem	Z_{c_4}
5	Spēja veikt dažādus uzdevumus vienlaicīgi	Z_{c_5}
6	Tēriņos atbalsta ilgtermiņa saistības	Z_{c_6}
7	Tiešsaistes apmācības darba vajadzībām, ja tās nodrošina darba devējs	Z_{c_7}
8	Tradicionālās apmācību formas	Z_{c_8}

⁹⁶ Autores veidots, 2019

⁹⁷ Autores veidots, 2019

⁹⁸ Autores veidots, 2019

⁹⁹ Autores veidots, 2019

Autore uzsver, ka visas 3.7., 3.8. un 3.9. tabulās apkopotās citas pazīmes tika iekļautas respondentu aptaujā, tomēr, analizējot un salīdzinot identificētās citas pazīmes, autore secina, ka dažādām paaudzēm vērojamas vienādas citas pazīmes, piemēram, gan pie X, gan pie Y citām pazīmēm pieder tiešsaistes apmācību forma (pētījuma ietvaros lietotie apzīmējumi: X_{c_3} , Y_{c_7}). Piemēraa gan pie X paaudzes, gan pie Y paaudzes un Z paaudzes citām pazīmēm pieder tradicionālā apmācību forma (pētījuma ietvaros lietotie apzīmējumi: X_{c_4} , Y_{c_8} , Z_{c_8}).

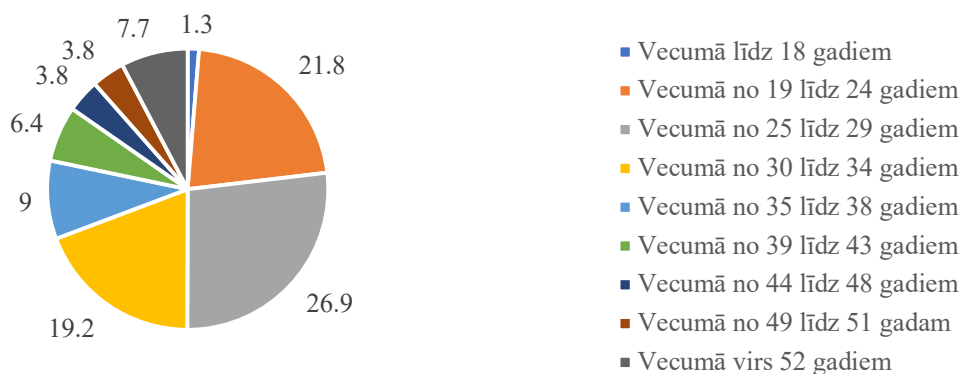
Ņemot vērā iepriekš minēto autores izstrādātajā respondentu aptaujā katra cita pazīme tika iekļauta tikai vienu reizi. Iepriekš minētais attiecināms uz tām identificētajām citām pazīmēm, kas vairākām paaudzēm ir identiskas.

Autores izstrādātajā respondentu aptaujā tika iekļautas sekojošas X, Y un Z paaudžu citas pazīmes:

- Aktīvās mācīšanās metodes;
- Entuziasms;
- Īsa uzmanības noturība;
- Jaunumu uzzināšana no drukātajiem medijiem;
- Jaunumu uzzināšana no radio;
- Jaunumu uzzināšana no TV;
- Jaunumu uzzināšana tiešsaistes meklēšanas rīkos;
- Mērķtiecība;
- Nav gatavi ilgi gaidīt informāciju;
- Neizprot birokrātiju valsts iestādēs;
- Nevēlas “smagi” strādāt;
- Reāla pieeja finansiālās dabas jautājumiem;
- Spēja veikt dažādus uzdevumus vienlaicīgi;
- Tiešsaistes apmācību forma darba vajadzībām, ja tās nodrošina darba devējs;
- Tiešsaistes apmācību forma;
- Tradicionālā apmācību forma;
- Uz sadarbību vērsti.

Autore uzsver, ka iepriekš uzskaitītās paaudžu X, Y un Z citas pazīmes respondentu aptaujā tika kārtotas alfabētiskā secībā.

Kopumā autores izstrādāto aptauju aizpildīja 312 respondenti. Respondentu dalījums vecuma grupās attēlots 3.2. attēlā.

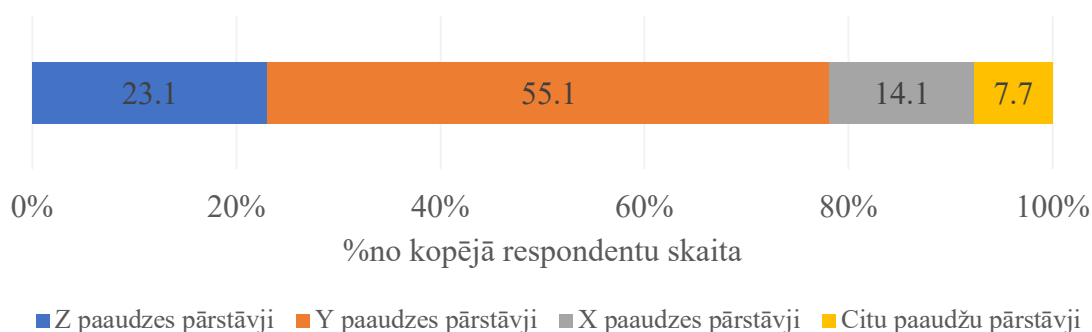
3.2.att. Respondentu dalījums vecuma grupās, % no kopējā respondentu skaita (n = 312)¹⁰⁰

Pēc 3.2. attēlā noteiktās respondentu vecuma struktūras autore secina, ka kopējā respondentus struktūrā vērojams, ka trīs no deviņām vecuma grupām veido lielāko daļu kopējā respondentu struktūrā.

Autore uzsver, ka 3.2. attēlā norādītās vecuma grupas izdalītas tā, lai varētu izdalīt X, Y un Z paaudzes. Iepriekš minētais darīts ar mērķi, lai būtu iespējams noteikt, kuri no identificētajiem mērķiem, vērtībām un citām pazīmēm ir raksturīgākie katrai no pētījumā iekļautajām paaudzēm.

Pie X paaudzes pieder respondenti sekojošās vecuma grupās: respondenti vecuma grupā no 39 līdz 43 gadiem; respondenti vecuma grupā no 44 līdz 48 gadiem; respondenti vecuma grupā no 49 līdz 51 gadam. Pie Y paaudzes pieder respondenti sekojošās vecuma grupās: respondenti vecuma grupā no 25 līdz 29 gadiem; respondenti vecuma grupā no 30 līdz 34 gadiem; respondenti vecumā grupā no 35 līdz 38 gadiem. Pie Z paaudzes pieder respondenti sekojošās vecuma grupās: respondenti vecuma grupā līdz 18 gadiem; respondenti vecuma grupā no 19 līdz 24 gadiem.

Respondentu iedalījums pēc piederības X, Y, Z vai citai paaudzei attēlots 3.3. attēlā.

3.3.att. Respondentu iedalījums pēc piederības X, Y, Z vai citai paaudzei, % no kopējā respondentu skaita (n = 312)¹⁰¹

¹⁰⁰ Autores aprēķini, 2019

¹⁰¹ Autores aprēķini, 2019

Pēc 3.3. attēlā noteiktās respondentu struktūras dalījumā pēc piederības kādai no pētījumā iekļautajām paaudzēm, autore secina, ka lielāko daļu kopējā respondentu struktūrā veido Y paaudzes pārstāvji, otru lielāko daļu veido Z paaudzes pārstāvji, bet trešo lielāko daļu kopējā respondentu struktūrā veido X paaudzes pārstāvji. Pēc autores domām 3.3. attēlā parādīto respondentu iedalījumu iespējams skaidrot ar to, ka atbilstoši CSB datiem, 2018. gadā lielāko daļu kopējā Latvijas iedzīvotāju skaitā veidoja Y paaudzes pārstāvji¹⁰². Papildus jāuzsver, ka 2018. gadā X paaudzes pārstāvji kopējā Latvijas iedzīvotāju skaitā veidoja lielāku daļu par Z paaudzes pārstāvjiem. Tomēr, pēc autores domām, to, ka Z paaudzes pārstāvji īpatsvars kopējā respondentu skaitā pārsniedz X paaudzes pārstāvju īpatsvaru iespējams skaidrot ar to, ka Z paaudzes pārstāvji ir aktīvāki sociālās platformas “Facebook.com” lietotāji, salīdzinot ar X paaudzes pārstāvjiem.

Autore uzsver, ka respondentu aptauja tika veikta ar mērķi noskaidrot kādi ir X, Y un Z paaudžu pārstāvju mērķi, vērtības un citas pazīmes Latvijā. Iepriekš minētais tika veikts, jo līdzīgi kā pētījumā iekļauto paaudžu iedalījums atšķiras Latvijā un, piemēram, ASV. Attiecīgi autore pieņem, ka konkrēto paaudžu mērķi, vērtības un citas pazīmes ir atšķirīgas Latvijā un citās pasaules valstīs.

Turpinājumā parādīti autores izstrādātās un veiktās aptaujas rezultātā noteiktie galvenie X, Y un Z paaudžu mērķi, vērtības un citas pazīmes.

Būtiskākie X, Y un Z paaudzes mērķi apkopoti 3.10. tabulā.

¹⁰² Iedzīvotāju skaits pēc dzimuma, vecuma grupām un valstiskās piederības gada sākumā. Centrālās statistikas pārvaldes mājas lapa. Iedzīvotāji – galvenie rādītāji. [tiešsaiste] – [atsauce 12.04.2019.]. Pieejams: https://data1.csb.gov.lv/pxweb/lv/iedz/iedz_iedzrakst/IRG120.px

Būtiskākie X, Y un Z paaudzes mērķi (respondentu aptaujas rezultāti) (n=312)¹⁰³

Mērķi	Apzīmējums	Apzīmējums	Apzīmējums
Apvienot ģimeni, darbu un atpūtu		ym1	
Bērnu izglītība	xm1		
Brīvība un elastība darba vidē		ym2	
Darba un privātās dzīves līdzsvars	xm2		
Drošība un stabilitāte	xm4	ym7	
Finansiālā nodrošinātība	xm5		
Ģimene	xm18	ym4	zm8
Gūt "reālu" pieredzi mācību procesā		ym5	
Gūt atzinību		ym6	
Individuālisms / personīgā brīvība	xm6		
Interesantas darba vietas	xm7		
Izglītība	xm8		
Karjeras izaugsme	xm9	ym7	zm9
Kļūt par līderi / vadītāju organizācijā		ym8	zm10
Laulības			zm11
Neatkarība / pastāvība darba vidē			zm12
Nekustamais īpašums kā privātīpašums	zm20		zm19
Nodrošināta nākotne			zm13
Patstāvība darba vidē	xm13		
Peļņa	xm14	ym9	zm14
Personīgā izaugsme		ym10	
Uzkrājumu veidošana nākotnei		ym12	
Veselība	xm17	ym14	zm18

Autore uzsver, ka par nozīmīgākajiem katras pētījumā iekļautās paaudzes mērķiem noteikti tie, kurus 60 % katras paaudzes pārstāvji atzīmēja ar vērtībām "Pilnībā atbilst" un "Atbilst". Jāuzsver, ka katras paaudzes nozīmīgākie mērķi noteikti balstoties uz iepriekš veikto teorētisko analīzi, kā arī mērķi izdalīti atbilstoši katrai pētījumā iekļautajai paaudzei.

Pēc 3.10. tabulā apkopotajiem noteiktajiem būtiskākajiem X, Y un Z paaudzes mērķiem, autore secina, ka nevienai no pētījumā iekļautajām paaudžu grupām par nozīmīgākajiem nav uzskatāmi sekojoši teorētiskās analīzes rezultātā identificētie mērķi:

- Darbs ar matemātiku saistītās jomās;
- Darbs ar tehnoloģijām;
- Darbs birojā;
- Darbs inženierzinātnes jomās;
- Darbs IT nozarēs
- Darbs starptautiskās organizācijās;
- Darbs zinātnes jomās;
- Pārdomāti tēriņi, izvairīšanās no ilgtermiņa saistībām;

¹⁰³ Autores veidots, 2019

- Pats sev priekšnieks;
- Starptautiska izglītība;
- Uzkrājumu vecumdienām veidošana;
- Uzsāk uzņēmējdarbību.

Par būtiskākajiem katras pētījumā iekļautās paaudzes mērķiem ir uzskatāmi tie, kas 3.10.tabulā iekrāsoti dzeltenā krāsā.

Respondentu aptaujas rezultātā noteiktās būtiskākās X, Y un Z paaudzes vērtības apkopotas 3.11. tabulā.

3.11.tabula

Būtiskākās X, Y un Z paaudzes vērtības (respondentu aptaujas rezultāti) (n=312)¹⁰⁴

Vērtības	X paaudze	Y paaudze	Z paaudze
Darba vide balstīta komandas garā			zv3
Darbs, lai sasniegtu mērķus			zv4
Ilgspēja un vienlīdzība sabiedrībā			zv5
Pārmaiņas		yv1	
Pozitīva attieksme pret rasu un etnisko daudzveidību		yv2	zv7
Privātums			zv8
Tehnoloģijas, to attīstības tendences			zv9
Tehnoloģiju pielietojums ikdienā	xv4	yv3	zv10
Tolerance pret daudzveidību sabiedrībā		yv5	
Vide un sociālā atbildība		yv6	zv11

Autore uzsver, ka līdzīgi kā paaudžu mērķiem, arī par nozīmīgākajām paaudžu vērtībām tika noteiktas tās, kuras 60 % no katras paaudzes pārstāvjiem novērtēja ar vērtībām “Pilnībā atbilst” un “Atbilst”.

Pēc 3.11. tabulā apkopotajām noteiktajām būtiskākajām X, Y un Z paaudzes vērtībām, autore secina, ka nevienai no pētījumā iekļautajām paaudžu grupām par nozīmīgākajām nav uzskatāmas sekojošas teorētiskās analīzes rezultātā identificētās vērtības:

- Ātrums, nevis kvalitāte;
- Čaklums;
- Darba kultūru vērtē augstāk par atalgojumu;
- Sociālās un vides problēmas;
- Tehnoloģiju lietošana;
- Tēriņos atbalsta ilgtermiņa saistības.

Būtiskākās X, Y un Z paaudzes citas pazīmes apkopotas 3.12. tabulā.

¹⁰⁴ Autores veidots, 2019

Būtiskākās X, Y un Z paaudzes citas pazīmes (respondentu aptaujas rezultāti) (n=312)¹⁰⁵

Citas pazīmes	X paaudze	Y paaudze	Z paaudze
Entuziasms		yc2	
Jaunumu uzzināšana tiešsaistes meklēšanas rīkos			zc3
Mērķtiecība		yc3	
Spēju veikt dažādus uzdevumus vienlaicīgi			zc5
Tiešsaistes apmācību forma	xc3		

Autore uzsver, nozīmīgākās katras paaudzes citas pazīmes tika noteikta ņemot vērā tās pazīmes, kuras ar vērtējumiem “Pilnībā atbilst” un “atbilst” novērtēja vismaz 60 % no katras paaudzes respondentu skaita.

Pēc 3.12. tabulā apkopotajām noteiktajām būtiskākajām X, Y un Z paaudzes citām pazīmēm, autore secina, ka nevienai no pētījumā iekļautajām paaudžu grupām par nozīmīgākajām nav uzskatāmas sekojošas teorētiskās analīzes rezultātā identificētās citas pazīmes:

- Aktīvās mācīšanās metodes;
- Īsa uzmanības noturība;
- Jaunumu uzzināšana no drukātajiem medijiem;
- Jaunumu uzzināšana no radio;
- Jaunumu uzzināšana no TV;
- Nav gatavi ilgi gaidīt informāciju;
- Neizprot birokrātiju valsts iestādēs;
- Nevēlas “smagi” strādāt;
- Reāla pieejam finansālās dabas jautājumiem;
- Ir uz sadarbību vērsti.

Turpinājumā balstoties uz aptaujas rezultātā noteiktajiem katras paaudzes būtiskākajiem mērķiem, vērtībām un citām pazīmēm, autore nosaka, katras paaudzes mērķu, vērtību un citu pazīmju atbilstību NAP prioritāšu virzieniem.

¹⁰⁵ Autores veidots, 2019

3.2. NAP prioritāšu virzienu saskaņotība ar X, Y un Z paaudžu pazīmēm

Sākotnēji noteikta katras paaudzes būtiskāko mērķu atbilstība NAP prioritāšu virzieniem (sk. 3.13. tab.).

3.13.tabula

X, Y un Z paaudžu mērķu saskaņotība ar NAP2020 prioritāšu virzieniem¹⁰⁶

Prioritāšu virzieni	X paaudze	Y paaudze	Z paaudze
Cilvēka drošumspēja	xm2; xm4; xm5; xm6; xm13; xm17	ym1; ym7; ym12; ym14	zm11; zm12; zm13; zm18
Tautas saimniecības izaugsme	xm1; xm4; xm18; xm7; xm8; xm9; xm20; xm14; xm17	ym1; ym2; ym7; ym4; ym6; ym7; ym8; ym9; ym10; ym14	zm8; zm9; zm10; zm19; zm14; zm18
Izaugsmi atbalstošas teritorijas	xm7; xm8	ym5	-

Pēc 3.13. tabulā noteiktās NAP2020 prioritāšu virzienu saskaņotības ar X, Y un Z paaudzes mērķiem, autore secina, ka lielākais atzīmju skaits veikts NAP2020 prioritāšu virzienā “Tautas saimniecības izaugsme”. Autore secina, ka deviņi X paaudzes pārstāvju mērķi atbilst iepriekš minētajam NAP2020 prioritāšu virzienam, savukārt desmit Y paaudzes mērķi atbilst šim mērķi. Tomēr tikai seši Z paaudzes mērķi atbilst NAP2020 prioritāšu virzienam “Tautas saimniecības izaugsme”.

Otrs lielākais atzīmju skaits vērojams NAP2020 prioritāšu virzienā “Cilvēka drošumspēja”. Autore secina, ka seši X paaudzes mērķi atbilst iepriekš minētajam NAP2020 prioritāšu virzienam. Savukārt četri Y paaudzes un Z paaudzes mērķi atbilst NAP2020 prioritāšu virzienam “Cilvēka drošumspēja”.

Autore secina, ka mazākais atzīmju skaits vērojams NAP2020 prioritāšu virzienā “Izaugsmi atbalstošas teritorijas”. Tikai divi X paaudzes mērķi atbilst iepriekš minētajam NAP2020 prioritāšu virzienam, bet no Y paaudzes mērķiem tikai viens atbilst šim mērķim. Savukārt no Z paaudzes mērķiem neviens neatbilst NAP2020 prioritāšu virzienam “Izaugsmi atbalstošas teritorijas”.

Turpinājumā noteikta X, Y un Z paaudžu vērtību saskaņotība ar NAP2020 prioritāšu virzieniem (sk. 3.14. tab.).

3.14.tabula

NAP2020 un X, Y un Z paaudzes vērtībām¹⁰⁷

Prioritāšu virzieni	X paaudze	Y paaudze	Z paaudze
Cilvēka drošumspēja		yv2; yv5	zv5; zv7; zv8
Tautas saimniecības izaugsme		yv5; yv6	zv3; zv4; zv5; zv10
Izaugsmi atbalstošas teritorijas	xv4	yv1, yv3	zv9

¹⁰⁶ Autores veidots, 2019

¹⁰⁷ Autores veidots, 2019

Pēc 3.14. tabulā noteiktās NAP2020 un X, Y un Z paaudžu saskaņotības, autore secina, lielākais atzīmju skaits veikts NAP2020 prioritāšu virzienam “Tautas saimniecība”, kam atbilst divas Y paaudzes vērtības un četras Z paaudzes vērtības. Otrs lielākais atzīmju skaits veikts NAP2020 prioritāšu virzieniem “Cilvēka drošumspēja” un “Izaugsmi atbalstošas teritorijas, kur prioritāšu virzienam “Cilvēka drošumspēja” atbilst divas Y paaudzes vērtības un trīs Z paaudzes vērtības, bet prioritāšu virziena, “Izaugsmi atbalstošas teritorijas” atbilst viena X paaudzes vērtība, divas Y paaudzes vērtības un viena Z paaudzes vērtība.

Turpinājumā noteikta NAP2020 prioritāšu virzienu un X, Y un Z paaudžu citu pazīmju saskaņotība (sk. 3.15. tab.).

3.15.tabula

NAP2020 prioritāšu virzienu un X, Y un Z paaudžu citu pazīmju saskaņotība¹⁰⁸

Prioritāšu virzieni	X paaudze	Y paaudze	Z paaudze
Cilvēka drošumspēja			
Tautas saimniecības izaugsme	xc3	yc2; yc3	zc5
Izaugsmi atbalstošas teritorijas		yc3	zc3

Pēc 3.15. tabulā noteiktās X, Y un Z paaudžu citu pazīmju saskaņotības ar NAP2020 prioritāšu virzieniem, autore secina, ka neviena no identificētajām citām pazīmēm netika noteikta par atbilstošu NAP2020 prioritāšu virzienam “Cilvēka drošumspēja”. NAP2020 prioritāšu virzienam “Tautas saimniecības izaugsme” atbilst viena X paaudzes cita pazīme, divas Y paaudzes citas pazīmes un viena Z paaudzes cita pazīme. Savukārt NAP2020 prioritāšu virzienam “Izaugsmi atbalstošas teritorijas” atbilst viena Y paaudzes cita pazīme un viena Z paaudzes pazīme.

Iepriekš veiktās respondentu aptaujas rezultātā tika identificētas nozīmīgākie katras pētījumā iekļautās paaudzes mērķi, vērtības un citas pazīmes, kas pēc tam tika grupētas dalījumā pa NAP2020 prioritāšu virzieniem. Rezultātā secināts, ka izstrādātais NAP2020 galvenokārt atbilst Y paaudzes mērķiem, vērtībām un citām pazīmēm, otra spēcīgākā atbilstība noteikta Z paaudzei, bet vismazākā atbilstība noteikta X paaudzei. Analizējot rezultātus dalījumā pa NAP2020 prioritāšu virzieniem, var secināt, ka gan X, Y un Z paaudzes mērķiem atbilst NAP2020 prioritārais virziens “Tautas saimniecības izaugsme”. Savukārt Z vērtībām atbilst NAP2020 prioritārais virziens “Tautas saimniecības izaugsme”, bet Y paaudzes vērtības tika vienmērīgi izdalītas pa visiem NAP2020 prioritārajiem virzieniem. Tomēr pētījumā iekļauto paaudžu citu pazīmju atbilstība tika noteikta tikai Y paaudzei, kuras citas pazīmes galvenokārt atbilst NAP2020 prioritārajam virzienam “Tautas saimniecības izaugsme”.

¹⁰⁸ Autores veidots, 2019

3.3. Sistemātiskā analīze NAP2020 un X, Y, Z paaudžu atbilstībai

Lai noskaidrotu NAP2020 atbilstību X, Y un Z paaudžu mērķiem, vērtībām un citām pazīmēm, autore veica NAP2020 sistemātisko analīzi, noskaidrojot cik regulāri NAP2020 tekstā parādās vārdi, kas raksturo katru pētījumā iekļauto paaudzi.

Sākotnēji apkopoti vārdi, kas raksturo karas pētījumā iekļautās paaudzes mērķus, vērtības un citas pazīmes.

X, Y un Z paaudzes mērķus raksturojošie vārdi apkopoti 3.16. tabulā.

3.16.tabula

X, Y un Z paaudzes mērķus raksturojošie vārdi¹⁰⁹

X paaudzes pārstāvju mērķus raksturojošie vārdi	Y paaudzes pārstāvju raksturojošie vārdi	Z paaudzes pārstāvju mērķus raksturojošie vārdi
Bērns	IT	Darbs
Darbs	Ģimene	Tehnoloģijas
IT	Darbs	Inženierzinātnes
Drošība	Brīvība	Starptautiskas
Stabilitāte	Pieredze	Zinātnes
Nodrošinātība	Atzinība	Drošība
Ģimene	Karjera	Stabilitāte
Brīvība	Izaugsme	Ģimene
Izglītība	Vadītājs	Karjera
Karjera	Līderis	Laulība
Vadītājs	Peļņa	Neatkarība
Līderis	Vecumdienas	Patstāvība
Laulības	Uzkrājumi	Nodrošināta
Saistības	Nākotne	Peļņa
Patstāvība		Izglītība
Darba vide	Uzņēmējdarbība	Vecumdienas
Peļņa		Uzkrājumi
Vecumdienas	Veselība	Veselība
		Uzņēmējdarbība

Autore uzsver, ka 3.16. tabulā apkopotie vārdi, kas raksturo X, Y un Z paaudžu mērķus atkārtojas, piemēram, visu pētījumā iekļauto paaudžu mērķus raksturo vārds “uzņēmējdarbība”, lai novērstu neatbilstības, autore katru vārdu, kas raksturo paaudžu mērķus sistemātiskajā analīzē iekļāva tikai vienu reizi.

X, Y un Z paaudžu mērķus raksturojošie vārdi, kas iekļauti sistemātiskajā analīzē apkopoti 3.17. tabulā.

¹⁰⁹ Autores veidots, 2019

Sistemātiskajā analīzē iekļautie X, Y un Z paaudžu mērķus raksturojošie vārdi¹¹⁰

Pētījumā iekļautās paaudžu mērķus raksturojošie vārdi
Atzinība
Bērns
Brīvība
Darba vide
Darbs
Drošība
Ģimene
Inženierzinātnes
IT
Izaugsme
Izglītība
Karjera
Laulības
Līderis
Nākotne
Neatkarība
Nodrošināta
Patstāvība
Peļņa
Pieredze
Saistības
Stabilitāte
Starptautiskas
Tehnoloģijas
Uzkrājumi
Uzņēmējdarbība
Vadītājs
Vecumdienas
Veselība
Zinātnes

Turpinājumā veikta sistemātiskā analīze un atspoguļots reižu skaits cik bieži katrs no 3.17. tabulā iekļautajiem vārdiem tiek pieminēts NAP2020 (sk. 3.18. tab.).

¹¹⁰ Autores veidots, 2019

X, Y un Z paaudžu mērķus raksturojošo vārdu biežums NAP2020¹¹¹

Vārdi	Meklēšanas forma	Rezultāti	Skaitis	Piezīmes
Atzinība	"atzi"	nav	nav	Netiek minēts NAP2020
Bērns	"bērn"	"mūsu bērni", "mazbērni" un "bērns" locījumos	59	nav
Brīvība	"brīvīb"	"brīvību"	1	Minēts kontekstā ar darba vidi
Darbs	"darbs"	"darbspējīgs", "bezdarbs" un "darbs" locījumos	24	nav
Drošība	"droši"	"drošība" locījumos	9	nav
Ģimene	"ģimene"	"ģimene" locījumos	28	Minēts arī kontekstā ar ģimenes ārstiem - rezultāti attiecināmi un "veselība"
Inženierzinātnes	"inženeirz"	nav	nav	Netiek minēts NAP2020
IT	"informāciju tehn"	nav	nav	Netiek minēts NAP2020
Izaugsme	"izaugsme"	"izaugsme" locījumos	34	Minēts ekonomikas un kultūras kontekstā
Izglītība	"izglītība"	"izglītība" locījumos	47	nav
Karjera	"karjer"	"karjera" locījumos	4	nav
Laulības	"laul"	nav	nav	Netiek minēts NAP2020
Līderis	"līder"	nav	nav	Netiek minēts NAP2020
Nākotne	"nākotne"	"nākotne" locījumos	7	Skatīta arī nākošo paaudžu kontekstā
Neatkarība	"neatkarīb"	"neatkarība" locījumos	2	Skatīta ekonomiskās un enerģētiskās neatkarības kontekstā
Patstāvība	"patstāv"	nav	nav	Netiek minēts NAP2020
Peļņa	"alga", "ienākum", "peļņ"	"atalgojums" locījums, "alga" locījumos, "ienākumi" locījumos,	46	"ienākumi" vienu reizi kā daļa no vārda "pieņākumi", "peļņa" skatīta ekonomikas kontekstā
Pieredze	"pierdz"	"pieredze" locījumos	4	nav
Saistības	"saistīb"	"saistības" locījumos	1	Minēts valsts ilgtermiņa saistību kontekstā
Stabilitāte	"stabilit"	"stabilitāte" locījumos	4	Vienu reizi minēts bērnu attīstības kontekstā, pārējos gadījumos ekonomiskās stabilitātes kontekstā
Starptautiskas	"starptautisk"	"starptautisks" locījumos	38	Minēts valsts ekonomiskas starptautiskās konkurētspējas kontekstā
Tehnoloģijas	"tehnoloģi"	"tehnoloģijas" locījumos	17	nav
Uzkrājumi	"uzkrājum"	"uzkrājumi" locījumos	1	Valsts ekonomiskās attīstības kontekstā
Uzņēmējdarbība	"uzņēmējdarbī"	"uzņēmējdarbība" locījumos	42	nav
Vadītājs	"vadītāj"	"vadītājs" locījumos	1	Minēts profesionālās izglītības kontekstā
Vecumdienas	"vecumd"	nav	nav	Netiek minēts NAP2020
Veselība	"veselīb"	"veselība" locījumos	41	nav
Zinātnes	"zinātne"	"zinātne" locījumos	19	nav

¹¹¹ Autoreis veidots, 2019

Autore uzsver, ka 3.18. tabulā apkopotie sistemātiskās analīzes rezultāti par vārdiem, kas raksturo X, Y un Z paaudžu mērķus parāda katra vārda biežumu NAP2020, lai noteiktu cik lielā mērā NAP2020 atbilst X, Y un Z paaudžu mērķiem, autore iegūtos rezultātus sadalīja pa pētījumā iekļautajām paaudzēm (sk. 3.19. tab.).

3.19.tabula

NAP2020 atbilstība X, Y un Z paaudzes mērķiem – sistemātiskās analīzes rezultāti¹¹²

X paaudze	Biežums	Y paaudze	Biežums	Z paaudze	Biežums
Bērns	59	IT		Darbs	24
Darbs	24	Ģimene	28	Tehnoloģijas	17
IT		Darbs	24	Inženierzinātnes	
Drošība	9	Brīvība		Starptautiskas	38
Stabilitāte	4	Pieredze	4	Zinātnes	19
Nodrošinātība		Atzinība		Drošība	9
Ģimene	28	Karjera	4	Stabilitāte	4
Brīvība	1	Izaugsme	34	Ģimene	28
Izglītība		Vadītājs		Karjera	4
Karjera	4	Līderis		Laulība	
Vadītājs	1	Peļņa	46	Neatkarība	2
Līderis		Vecumdienas		Patstāvība	
Laulības		Uzkrājumi	1	Nodrošināta	
Saistības	1	Nākotne	7	Peļņa	46
Patstāvība				Izglītība	
Darba vide		Uzņēmējdarbība	42	Vecumdienas	
Peļņa	46			Uzkrājumi	1
Vecumdienas	41	Veselība	41	Veselība	41
				Uzņēmējdarbība	42
Kopā	218	Kopā	231	Kopā	275

Veiktā sistemātiskā analīze liecina par to, ka izstrādātais NAP2020 ir veidots atbilstoši katras paaudzes mērķiem, jo nav vērojamas būtiskas iegūto rezultātu atšķirības. Tomēr lielākā mērā tas atbilst Z paaudzes mērķiem, savukārt mazākā mērā tas atbilst X paaudzes mērķiem.

Turpinājumā veikta sistemātiskā analīze par NAP2020 atbilstību pētījumā iekļauto paaudžu vērtībām.

X, Y un Z paaudžu vērtības raksturojošie vārdi apkopoti 3.20. tabulā.

3.20.tabula

X, Y un Z paaudžu vērtības raksturojošie vārdi¹¹³

X paaudze	Y paaudze	Z paaudze
Īpašums	Pārmaiņas	Ātrums
Sociālās	Daudzveidība	Atalgojums
Vide	Tehnoloģijas	Tehnoloģijas
Tehnoloģijas	Sociālās	Mērķi
Daudzveidība	Vide	Ilgspēja
		Vienlīdzība
		Sabiedrība
		Īpašums
		Daudzveidība
		Vide
		Sociālās

¹¹² Autores veidots, 2019

¹¹³ Autores veidots, 2019

Pēc 3.20. tabulā apkopotajiem vārdiem, kas raksturo X, Y un Z paaudžu vērtības, autore secina, ka Z paaudzes vērtības raksturojošie vārdi ir vairāk kā pārējo pētījumā iekļauto paaudžu vārdi. Attiecīgi veicot sistemātisko analīzi, pastāv iespēja, ka lielāka NAP2020 atbilstība tiks noteikta Z paaudzei, jo identificēts lielāks vērtības raksturojošo vārdu skaits. Lai novērstu šādu neatbilstību rašanās iespēju, autore sistemātisko analīzi par NAP2020 un paaudžu vērtību atbilstību veic nosakot cik bieži NAP2020 parādās sekojoši vārdi:

- Sociālās;
- Vide;
- Tehnoloģijas;
- Daudzveidība;
- Īpašums;
- Pārmaiņas;
- Ilgtspēja.

Iepriekš minētie vārdi iekļauti sistemātiskajā analīzē, jo pirmie četri uzskaitītie vārdi ir saistoši visām pētījumā iekļautajām paaudzēm, bet pēdējie trīs vārdi ir saistoši tikai dažām no pētījumā iekļautajām paaudzēm. Autore uzsver, ka vārds “īpašums” ir saistošs X paaudzei, savukārt vārds “daudzveidība” ir saistošs Y paaudzei, bet vārds “ilgtspēja” ir saistošs Z paaudzei.

Sistemātiskās analīzes par NAP2020 un pētījumā iekļauto paaudžu vērtību atbilstību rezultāti apkopoti 3.21. tabulā.

3.21.tabula

NAP2020 atbilstība X, Y un Z paaudzes vērtībām¹¹⁴

Raksturojošie vārdi	Meklēšanas forma	Rezultāti	Kopējais reižu skaits	Piezīmes
Sociālās	"sociālā"	"sociāls" locījumos	12	nav
Vide	"vide"	"vide" locījumos	71	Minēts dažādos kontekstos, gan ar vides aizsardzību, gan ar uzņēmējdarbības vidi
Tehnoloģijas	"tehnoloģi"	"tehnoloģijas" locījumos	17	nav
Daudzveidība	"daudzveidīb"	"daudzveidība" locījumos	4	nav
Īpašums	"īpašum"	nav	nav	Netiek minēts NAP2020
Pārmaiņas	"pārmaiņ"	"pārmaiņas" locījumos	2	nav
Ilgtspēja	"ilgtspēj"	"ilgtspēja" locījumos	49	nav

¹¹⁴ Autores veidots, 2019

Autore uzsver, ka 3.21. tabulā apkopotie sistemātiskās analīzes rezultāti par vārdiem, kas raksturo X, Y un Z paaudžu vērtības parāda katra vārda biežumu NAP2020, lai noteiktu cik lielā mērā NAP2020 atbilst X, Y un Z paaudžu vērtībām, autore iegūtos rezultātus sadalīja pa pētījumā iekļautajām paaudzēm (sk. 3.22. tab.).

3.22.tabula

NAP2020 atbilstība X, Y un Z paaudzes vērtībām – sistemātiskās analīzes rezultāti¹¹⁵

X paaudze	Biežums	Y paaudze	Biežums	Z paaudze	Biežums
Īpašums		Pārmaiņas	2	Ilgspēja	49
Sociālās	12	Daudzveidība	4	Sociālās	12
Vide	71	Tehnoloģijas		Vide	71
Tehnoloģijas	17	Sociālās	12	Tehnoloģijas	17
Daudzveidība	4	Vide	71	Daudzveidība	4
Kopā	104	Kopā	89	Kopā	153

Pēc 3.22. tabulā apkopotajiem sistemātiskās analīzes par NAP2020 atbilstību pētījumā iekļauto paaudžu vērtībām, autore secina, ka izstrādātais NAP2020 lielākā mērā atbilst Z paaudzes vērtībām. Tāpat secināts, ka starp iegūtajiem rezultātiem ir vērojamas būtiskas atšķirības. Pēc iepriekš veiktās sistemātiskās analīzes rezultātiem autore secina, ka izstrādātais NAP2020 galvenokārt atbilst Z paaudzes vērtībām, bet mazākā mērā atbilst Y paaudzes vērtībām. Pēc autores domām iepriekš minētais norāda uz to, ka NAP2020 izstrādātāji lielāku uzsvaru ir likuši uz nākotni, mazāku nozīmi piešķirot tagadnei. Autore uzsver, ka tieši Y paaudze ir tā, kas šobrīd aktīvi ienāk darba tirgū un šobrīd aktīvi piedalās Latvijas nākotnes veidošanā, savukārt Z paaudzes gados vecākie pārstāvji ir 24 gadus jauni cilvēki, kas tikai uzsāk darba gaitas, gūst pirmo darba pieredzi vai iegūst pirmo augstāko izglītību (vai to tikko ir ieguvuši). Savukārt Y paaudzes vecākie pārstāvji ir 34 gadus veci cilvēki, kas ir jau ir ieguvuši pieredzi darba tirgū gan Latvijā, gan starptautiskā vidē, spējuši šo pieredzi “atnest” uz Latviju. Attiecīgi, lai nodrošinātu, ka netiek “aizmirsta” tā paaudze, kas šobrīd aktīvi darbojas personīgās un sabiedrības kopējās izaugsmes labā, turpmāk izstrādājamajos NAP lielākā mērā ir jāņem vērā Y paaudzes vērtības.

Turpinājumā veikta sistemātiskā analīze par NAP2020 atbilstību pētījumā iekļauto paaudžu citām pazīmēm.

X, Y un Z paaudžu citas pazīmes raksturojošie vārdi apkopoti 3.23. tabulā.

3.23.tabula

X, Y un Z paaudžu citas pazīmes raksturojošie vārdi¹¹⁶

X paaudze	Y paaudze	Z paaudze
Jaunumi	Entuziasms	Jaunumi
Tolerance	Mērķtiecība	Saistības
	Birokrātija	Apmācības
	Apmācības	

¹¹⁵ Autores veidots, 2019

¹¹⁶ Autores veidots, 2019

Ņemot vērā to, ka iepriekš veiktās sistemātiskās analīzes norāda uz to, ka izstrādātais NAP2020 vismazāk atbilst Y paaudzes vērtībām, lai noteiktu cik lielā mērā izstrādātais NAP2020 atbilst pētījumā iekļauto paaudžu citām pazīmēm, sistemātiskajā analīzē par paaudžu citu pazīmju un NAP2020 atbilstību iekļauti visi 3.23. tabulā apkopotie vārdi. Jāuzsver, ka katrs vārds sistemātiskajā analīzē tiek iekļauts tikai vienu reizi.

Sistemātiskajā analīzē par NAP2020 un pētījumā iekļauto paaudžu citu pazīmju atbilstību iekļautie vārdi apkopoti 3.24. tabulā.

3.24.tabula

Sistemātiskajā analīzē par NAP2020 atbilstību X, Y un Z paaudžu citām pazīmēm iekļautie vārdi¹¹⁷

Raksturojošie vārdi
Apmācības
Birokrātija
Entuziasms
Jaunumi
Mērķtiecība
Saistības
Tolerance

Turpinājumā apkopoti sistemātiskās analīzes par NAP2020 atbilstību X, Y un Z paaudžu citām pazīmēm rezultāti (sk. 3.25. tab.).

3.25.tabula

NAP2020 atbilstība X, Y un Z paaudzes vērtībām¹¹⁸

Raksturojošie vārdi	Meklēšanas forma	Rezultāti	Kopējais reižu skaits	Piezīmes
Apmācības	"izglītība"	"izglītība" locījumos	47	Meklēšana veikta izmantojot atslēgas vārdu "izglītība", jo apmācības ir attiecināmas uz izglītības jomu
Birokrātija	"Birokrāti"	nav	nav	nav
Entuziasms	"Entuzia"	nav	nav	nav
Jaunumi	"jaunum"	nav	nav	nav
Mērķtiecība	"mērķtiec"	"mērķtiecīgi" locījumos	10	nav
Saistības	"saistīb"	"saistības" locījumos	1	Minēts valsts ilgtermiņa saistību kontekstā
Tolerance	"toleran"	nav	nav	nav

¹¹⁷ Autores veidots, 2019

¹¹⁸ Autores veidots, 2019

Pēc 3.25. tabulā apkopotajiem rezultātiem, autore secina, ka NAP2020 no septiņiem sistemātiskajā analīzē par NAP2020 atbilstību X, Y un Z paaudzes citām pazīmēm iekļautajiem vārdiem, tikai trīs vārdi ir minēti NAP2020.

Turpinājumā apkopoti iepriekš veiktās sistemātiskās analīzes rezultāti (sk. 3.26. tab.).

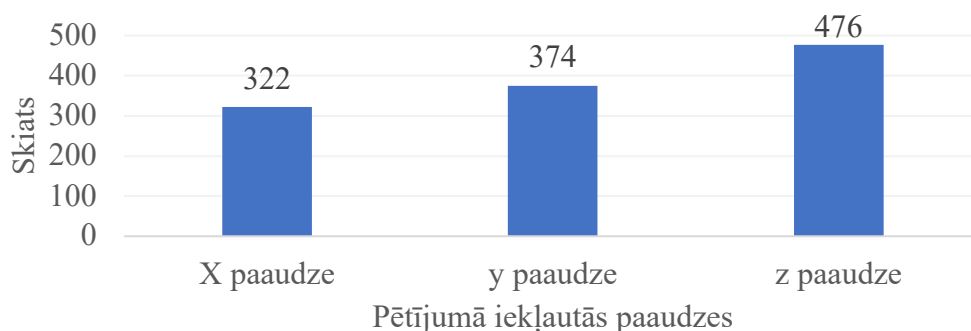
3.26.tabula

NAP2020 atbilstība X, Y un Z paaudzes vērtībām – sistemātiskās analīzes rezultāti¹¹⁹

X paaudze	Biežums	Y paaudze	Biežums	Z paaudze	Biežums
Jaunumi		Entuziasms		Jaunumi	
Tolerance		Mērķtiecība	10	Saistības	1
		Birokrātija		Apmācības	47
		Apmācības	47		
Kopā	0	Kopā	57	Kopā	48

Pēc 3.26. tabulā apkopotajiem rezultātiem autore secina, ka Y paaudzes citas pazīmes lielākā mērā atbilst NAP2020, bet neviena no X paaudzes citām pazīmēm neatbilst NAP2020.

Turpinājumā, lai noteiktu cik lielā mērā NAP2020 atbilst pētījumā iekļautajām pazīmēm, noteikta visu iepriekš veikto sistemātisko analīžu rezultātu summa (sk. 3.4. att.).

3.4.att. NAP2020 atbilstība X, Y un Z paaudzēm – sistemātiskās analīzes rezultāti¹²⁰

NAP2020 atbilst galvenokārt Z paaudzes mērķiem, vērtībām un citām pazīmēm, NAP2020 vismazāk atbilst X paaudzes mērķiem, vērtībām un citām pazīmēm. Autore secina, ka NAP2020 ir tendēts uz nākotnes paaudzēm, tomēr, mazāka uzmanība tiek pievērsta šodienas darbaspēkam (Y paaudze). Uz iepriekš minēto norāda sistemātiskā analīze un nelielās atšķirības aptaujas rezultātos.

Sistemātiskās analīzes rezultātā autore izstrādāja “vārdu mākonī” (no angļu val. – *word cloud*), tādejādi nosakot, kuras izstrādātajā NAP2020 ir galvenās jomas, uz kurām NAP2020 ir vērsts (sk. 3.5.att.).

¹¹⁹ Autores veidots, 2019

¹²⁰ Autores veidots, 2019

3.5.att. NAP2020 “vārdu mākonis”¹²¹

Pēc 3.5. attēlā izstrādātā vārdu mākoņa, autore secina, ka NAP2020 uzsvars tiek likts uz vārdiem “vide” un “bērns”. Iepriekš minētais norāda uz to, ka NAP2020 galvenie darbības virzieni ir saistīti ar Latvijas iekšējo attīstību, sabiedrības labklājības attīstību.

3.4. Ekspertu aptaujas par NAP2020 atbilstību X, Y un Z paaudžu pazīmēm

Lai noteiktu cik lielā mērā izstrādātais NAP2020 atbilst X, Y un Z paaudžu mērķiem, vērtībām un citām pazīmēm, tika izstrādāta ekspertu aptauja. Neaizpildīts ekspertu aptaujas anketas paraugs pievienots 2. pielikumā.

Informācija par aptaujātajiem ekspertiem pievienota 3.27. tabulā.

3.27.tabula

Informācija par autores izstrādātā pētījuma ietvaros aptaujātajiem ekspertiem¹²²

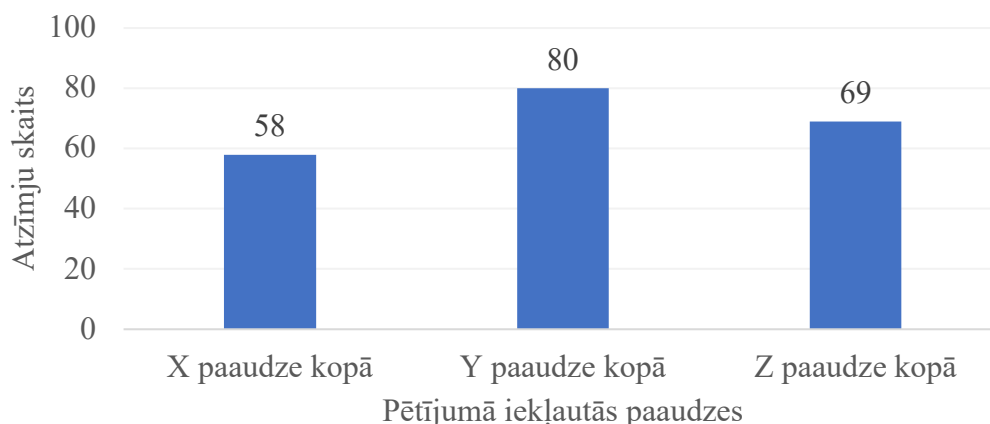
Vārds Uzvārds	Sanita Zilbereizena	Zane Pabērza	Antra Gremzde	Viktors Pedčenko	Elīna Petrovska
Ieņemamais amats	Personāla pārvaldes Personāla administrācijas daļas vadītāja	VID Personālvadības pārvaldes galvenais speciālists	Nodrošinājums pārvaldes direktore	Valdes loceklis	PKC Attīstības uzraudzības un novērtēšanas daļas konsultante
Izglītība	Augstākā, bakalaura grāds	Maģistra grāds sociālajās zinātnēs	Augstākā izglītība	Augstākā izglītība	Augstākā izglītība

¹²¹ Autores veidots, 2019

¹²² Autores veidots, 2019

Aizpildītas ekspertu aptaujas anketas pievienotas 3., 4., 5. un 6. pielikumā.

Ekspertu aptaujas analīzes rezultātā autore secina, ka NAP2020 lielākā mērā atbilst Y paaudzes mērķiem, vērtībām un citām pazīmēm, bet vismazāk NAP2020 atbilst X paaudzes mērķiem, vērtībām un citām pazīmēm (sk. 3.6. att.).

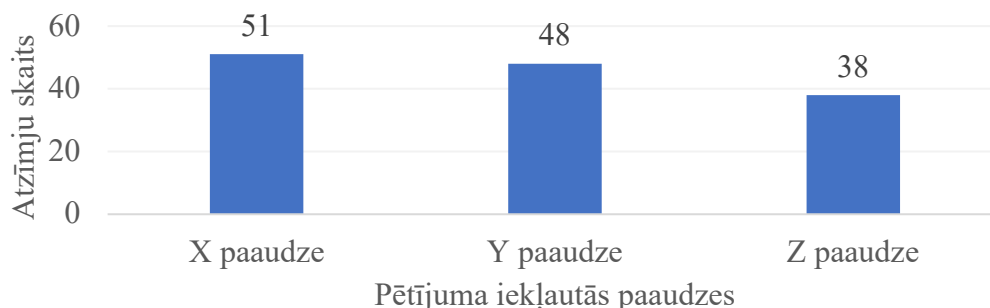

3.6.att. NAP2020 atbilstība X, Y un Z paaudzes mērķiem, vērtībām un citām pazīmēm¹²³

Pēc 3.5. attēlā apkopotajiem ekspertu aptaujas rezultātiem, autore secina, ka NAP2020 lielākā mērā atbilst Y paaudzes mērķiem, vērtībām un citām pazīmēm. Otra spēcīgākā atbilstība vērojama Z paaudzes pārstāvjiem.

Papildus izstrādātajā aptaujā ekspertiem tik lūgts noteikt, kurš no trim NAP2020 prioritārajiem virzieniem katrai paaudzei atbilst lielākā mērā. Aptaujas analīzē iegūtie rezultāti tika iedalīti X, Y un Z paaudzes raksturojošo pazīmju grupās – mērķi, vērtības un citas pazīmes.

Turpinājumā raksturota NAP2020 prioritāšu virzienu atbilstība X, Y un Z paaudzes pārstāvju mērķiem (sk. 3.7. att.).

3.7.att. NAP2020 prioritāšu virzienu atbilstība X, Y un Z paaudžu pārstāvju mērķiem¹²⁴

Pēc 3.7. attēlā apkopotajām ekspertu atbildēm, autore secina, kaut arī kopējais atzīmju skaits liecina par to, ka NAP2020 vismazāk atbilst X paaudzei, tad lielākā atbilstība vērojama tieši X paaudzes mērķiem, bet mazākā atbilstība vērojama Z paaudzes mērķiem.

¹²³ Autores veidots, 2019

¹²⁴ Autores veidots, 2019

Turpinājumā parādīta NAP2020 prioritāro virzienu atbilstība X, Y un Z paaudzes mērķiem (sk. 3.28. tab.).

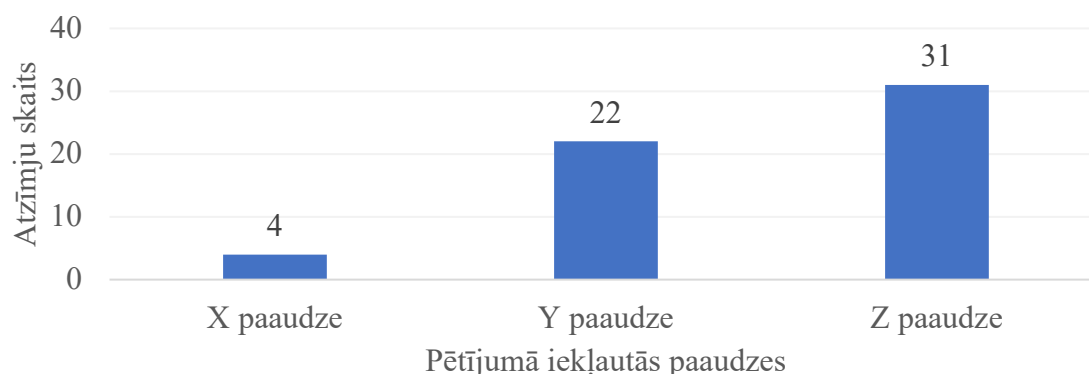
3.28.tabula

NAP2020 prioritāro virzienu atbilstība X, Y un Z paaudzes mērķiem¹²⁵

Paaudze	Cilvēka drošumspeja	Tautas saimniecības izaugsme	Izaugsmi atbalstošas teritorijas
X paaudze	27	12	12
Y paaudze	25	14	9
Z paaudze	23	9	6

Pēc 3.28. tabulā apkopotajiem ekspertu aptaujas rezultātiem, autore secina, ka visu pētījumā iekļauto paaudžu mērķi galvenokārt atbilst NAP2020 prioritārajam virzienam “Cilvēka drošumspeja”.

Turpinājumā raksturota NAP2020 prioritāšu virzienu atbilstība X, Y un Z paaudzes pārstāvju vērtībām (sk. 3.8. att.).

3.8.att. NAP2020 prioritāšu virzienu atbilstība X, Y un Z paaudžu pārstāvju vērtībām¹²⁶

Pēc 3.8. attēlā apkopotajām ekspertu atbildēm, autore secina, vērojama būtiska atšķirība starp paaudžu mērķiem un vērtībām. NAP2020 prioritārie virzieni galvenokārt atbilst Z paaudzes vērtībām, bet otra lielākā atbilstība vērojama Y paaudzes vērtībām. Autore secina, ka vismazākā NAP2020 prioritāšu virzienu atbilstība vērojama X paaudzes vērtībām.

Turpinājumā parādīta NAP2020 prioritāro virzienu atbilstība X, Y un Z paaudzes vērtībām (sk. 3.29. tab.).

3.29.tabula

NAP2020 prioritāro virzienu atbilstība X, Y un Z paaudzes vērtībām¹²⁷

Paaudze	Cilvēka drošumspeja	Tautas saimniecības izaugsme	Izaugsmi atbalstošas teritorijas
X paaudze	1	2	1
Y paaudze	7	7	8
Z paaudze	12	6	13

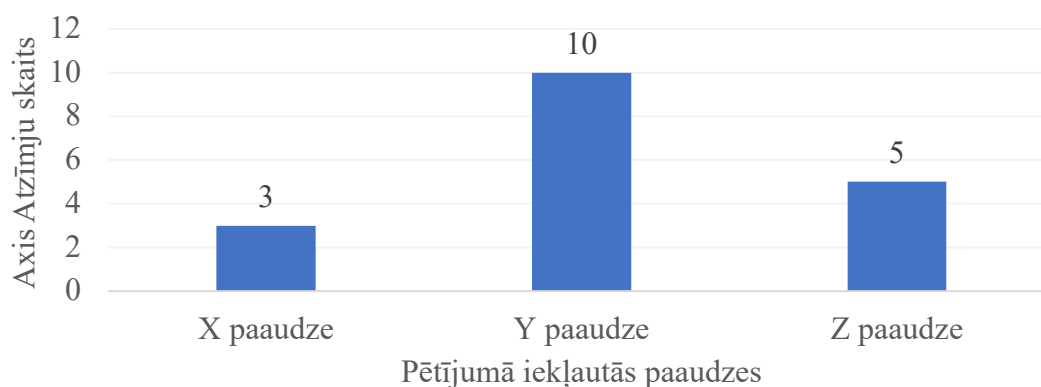
¹²⁵ Autores veidots, 2019

¹²⁶ Autores veidots, 2019

¹²⁷ Autores veidots, 2019

Pēc 3.29. tabulā apkopotajiem datiem, autore secina, ka vērojamas atšķirīgas tendences dalījumā pa paaudzēm. Ja lielākā daļa no identificētajām X paaudzes vērtībām atbilst NAP2020 prioritārajam virzienam “Tautas saimniecības izaugsme”, tad lielākā daļa no identificētajām Y un Z paaudzes vērtībām atbilst NAP2020 prioritārajam virzienam “Izaugsmi atbalstošas teritorijas”.

Turpinājumā raksturota NAP2020 prioritāšu virzienu atbilstība X, Y un Z paaudzes pārstāvju citām pazīmēm (sk. 3.9. att.).

3.9.att. NAP2020 prioritāšu virzienu atbilstība X, Y un Z paaudžu pārstāvju citām pazīmēm¹²⁸

Pēc 3.9. attēlā apkopotajiem datiem, autore secina, ka lielākā NAP2020 prioritāro virzienu un pētījumā iekļauto paaudžu citu pazīmju atbilstība vērojama Y paaudzes pārstāvjiem. Pie tam Y paaudzei vērojams būtisks pārsvars, salīdzinot ar X un Z paaudzēm.

Turpinājumā parādīta NAP2020 prioritāro virzienu atbilstība X, Y un Z paaudzes citām pazīmēm (sk. 3.30. tab.).

3.30.tabula

NAP2020 prioritāro virzienu atbilstība X, Y un Z paaudzes citām pazīmēm¹²⁹

Paaudze	Cilvēka drošumspēja	Tautas saimniecības izaugsme	Izaugsmi atbalstošas teritorijas
X paaudze	1	1	1
Y paaudze	5	3	2
Z paaudze	3	2	

Pēc 3.30. tabulā apkopotajiem datiem, autore secina, ka Y un Z paaudzes citas pazīmes lielākā mērā atbilst NAP2020 prioritārajam virzienam “Cilvēka drošumspēja”. Savukārt mazākā atbilstība vērojama NAP2020 prioritārajam virzienam “Izaugsmi atbalstošas

¹²⁸ Autores veidots, 2019

¹²⁹ Autores veidots, 2019

teritorijas”, pie tam iepriekš minētajam NAP2020 prioritārajam virzienam par atbilstošu netika noteikta neviena no identificētajām Z paaudzes citām pazīmēm.

Veiktās ekspertu aptaujas norāda uz to, ka NAP2020 galvenokārt atbilst Y paaudzei un Z paaudzei, bet mazākā atbilstība konstatēta ar X paaudzi.

Papildus, lai gūtu padziļinātu ekspertu viedokli par NAP2020 atbilstību X, Y un Z paaudzes mērķiem, vērtībām un citām pazīmēm, tika veiktas ekspertu intervijas.

Neaizpildīts intervijas anketas paraugs pievienots 7. pielikumā.

Intervijā ekspertiem tika lūgts izteikt viedokli par to vai pēc viņu domām izstrādātais NAP2020 ir “paaudžu neitrāls” vai tomēr tas lielākā vai mazākā mērā atbilst kādai no pētījumā iekļautajām paaudzēm. Jāuzsver, ka uz autores izstrādātajām ekspertu aptaujas anketām atbildes sniedza četri no septiņiem uzrunātajiem ekspertiem, bet uz autores izstrādāto ekspertu interviju atbildes sniedza tikai divi no septiņiem uzrunātajiem ekspertiem – Zane Pabērza un Elīna Petrovska.

Turpinājumā apkopotas intervēto ekspertu sniegtās atbildes.

Personāla pārvaldes Personāla administrēšanas daļas vadītāja Zane Pabērza to vai NAP2020 ir paaudžu neitrāls skaidro sekojoši: “Domāju, ka skar visas paaudzes un apakšuzdevumi un rīcības virzieni ir aktuāli visām paaudzēm. Iespējams, ņemot vērā pasaules pētījumus, ka Y paaudzes vidū ir mazāk izplatītas laulības, zināmā mērā demogrāfiskais jautājums varētu nebūt atbilstošs Y paaudzes vērtībām. Viss, kas saistīts ar ilgtermiņa attīstību, varētu neatbilst Y paaudzes vērtībām – kuri visu grib tagad un tūlīt, neveido iekrājumus. Tajā pašā laikā, mērķi, kuru sasniegšanā iesaistīta ir pilsoniskā aktivitāte, IT tehnoloģijas, jaunas uzņēmējdarbības formas būs vairāk Y, Z paaudze. Ņemot vērā Z paaudzes mērķi kļūt par uzņēmējdarbības vadītāju un iespējas, ko sniedz jaunu uzņēmējdarbības formu attīstība (dažādi IT biznesi) Latvijas ekonomikas izaugsme varētu atbilst Z paaudzes vajadzībām, tikai jautājums, vai tiks īstenoti uzdevumi valsts līmenī, lai atbalstītu šo paaudzei mērķi sasniegt. Sāpīgākais jautājums ir par demogrāfiju, kur tendence ir negatīva un šobrīd nav prognožu, vai Z paaudze to mainīs.”¹³⁰ Iepriekš minētais norāda uz to, kaut arī NAP2020 var uzskatīt par X, Y un Z paaudzēm atbilstošu, tas vairāk atbilst Z paaudzei un Y paaudzei, tikai dažādās jomās. Z paaudzei NAP2020 atbilst jomas, kas saistītas ar uzņēmējdarbības attīstību, iepriekš minētais uzskatāms par atbilstošu arī Y paaudzei. PKC Attīstības uzraudzības un novērtēšanas daļas konsultante Elīna Petrovska minēja sekojošo: “Viņš ir visām paaudzēm, viņš ir Nacionālais attīstības plāns (...)”. Pēc apkopotajām ekspertu interviju rezultātā iegūtajām atbildēm, autore secina, ka izstrādātais NAP2020 atbilst visām paaudzēm, bet spēcīgāka atbilstība vērojama Y un Z paaudzei. Autore uzsver, ka ekspertu aptauju un interviju rezultāti saskan ar iepriekš

¹³⁰ Autores veiktā ekspertu intervija, 2019

veiktās respondentu aptaujas un sistemātiskās analīzes rezultātiem – lielāka NAP2020 atbilstība vērojama Y un Z paaudzēm, bet mazāka X paaudzei.

Papildus ekspertiem tika lūgts izteikt viedokli par to, kura paaudze būs aktīvākā NAP2020 lietotāja un kura īstenotāja. Personāla pārvaldes Personāla administrēšanas daļas vadītāja Zane Pabērza minēja sekojošo: “NAP2020 izstrādā un ievieš X paaudze. Ņemot vērā to, ka Y paaudze ir nākamā, kura aiz X paaudzes ir aktīvākā darba tirgū, tad tā varētu būt īstenotāja. Z paaudze būs lietotājs, noteikti aktīvāka kā Y paaudze, sevišķi, kas attiecas uz uzņēmējdarbības attīstību.”. Savukārt Elīna Petrovska uzvēra sekojošo: “Runa ir par to kam tas dokuments ir domāts. Dokuments ir domāts publiskajiem un kohēzijas instrumentiem (..), līdz ar to, ja ar viņu strādā ierēdnis, neatšķiras kuras paaudzes ierēdnis strādā (..) viņš ir politikas plānošanas dokuments.”. Pēc sniegtajām atbildēm autore secina, ka šajā jautājumā nav vērojama ekspertu viedokļu vienprātība.

Veiktās ekspertu aptaujas un intervijas norāda uz to, ka izstrādātais NAP2020 galvenokārt atbilst Y un Z paaudzes mērķiem, vērtībām un citām pazīmēm.

3.5. NAP2020 un X, Y, Z paaudžu IP modelis

Lai noteiktu kādi pasākumi jāveic, lai turpmāk izstrādājamie NAP vienmērīgi atbilstu visu pētījumā iekļauto paaudžu mērķiem, vērtībām un citām pazīmēm tika veikta ieinteresēto personu (no angļu val. – *stakeholder*) analīze, kā arī izstrādāts modelis, kurā noteiktas tās pazīmes, kas jāiekļauj, lai nodrošinātu, ka turpmāk izstrādājamie NAP vienmērīgi atbilst X, Y un Z paaudžu mērķiem, vērtībām un citām pazīmēm.

Sākotnēji raksturota ieinteresēto personu analīzes (turpmāk – IP analīze) veikšanas secība.

IP analīze ir pirmais solis, lai vadītu ieinteresētās personas.¹³¹ Dažādi autori lieto atšķirīgus jēdziena “*stakeholder*” skaidrojumus. Piemēram, autores Stapčenko A., Jaunromāne L. 2019. gadā publicētajā rakstā “Iesaistītās/ieinteresētās puses sociālo pakalpojumu organizāciju personāla un pakalpojumu galalietotāju spēcīgāšanā. Teorētisks ieskats un SEMPRES projekta empīrisku datu analīze” jēdzienu tulko kā “iesaistītās/ieinteresētās puses”.¹³² Tomēr, ņemot vērā to, ka tulkotā jēdziena pamatā ir angļu valodas jēdziens “*stakeholder*”, maģistra darba autore turpmāk lieto jēdzienu “ieinteresētās personas”.

¹³¹ Thompson, R. Stakeholder Analysis, Mindtools, available https://www.mindtools.com/pages/article/newPPM_07.htm (viewed 10.05.2019)

¹³² Stapčenko, A., Jaunromāne, L. Iesaistītās/ieinteresētās personas sociālo pakalpojumu organizāciju personāla un pakalpojumu galalietotāju spēcīgāšanā. Teorētisks ieskats un SEMPRES projekta empīrisku datu analīze, 2019. gada janvāris, Researchgate, pieejams https://www.researchgate.net/publication/330747780_Iesaistitatieinteresetas_puses_socialo_pakalpojumu_organizaciju_personala_un_pakalpojumu_galalietotaju_specinasana_Teorētisks_ieskats_un_SEMPRES_projekta_empirisko_datu_analize (skatīts 10.05.2019)

Autores Stapčenko A. un Jaunromāne L. (2019) skaidro, ka jēdziens “ieinteresētās personas” apzīmē: “(..) institūciju un indivīdu kopumu (..) , kas kaut kādā mērā ir iesaistīts, iesaistījies un/vai ieinteresēts notikumu vai kāda procesa gaitā, lai to ietekmētu sev vēlamā virzienā.”.¹³³ Jāuzsver, ka mūsdienās jēdziens “ieinteresētās personas” galvenokārt tiek lietots uzņēmējdarbības un uzņēmumu/organizāciju vadības kontekstā, tomēr autores Stapčenko A. un Jaunromāne L. (2019) skaidro: “Mūsdienās uzņēmējdarbības un citu sektoru vadīšanā ar jēdzienu *stakeholder* apzīmē visus, kas ir ieinteresēti un iesaistīti kādā notikumā un/vai norisē un mēģina to ietekmēt. Iesaistītie/ieinteresētie var būt visu līmeņu institūcijas, organizācijas un/vai indivīdi. Iesaistītie var būt ieinteresēti norisi ārēji un iekšēji veicināt un atbalstīt, kā arī kavēt, likt šķēršļus, ja norise tiem nav izdevīga (..)”.¹³⁴ Citos avotos skaidrots, ka IP ir visi tiek, kuri jāņem vērā projekta mērķu sasniegšanai un kuru dalība un atbalsts ir nozīmīgs projekta veiksmīgai īstenošanai. Pie IP pieder projektā iesaistītie indivīdi, indivīdi organizācijā vai organizācijas departamenti, kā arī indivīdu un grupas ārpus organizācijas.¹³⁵ Jāuzsver, ka iepriekš minētais skaidrojums ir saistošs projektu vadībai.

Ieinteresēto pušu analīze vadības jomā ir plaši izmantota metode, ko sāka lietot 19. gadsimtā biznesa vidē. Vēl plašāk to sāka izmantot uzņēmējdarbībā 20. gadsimta 30. gados, lai uzlabotu attiecības ar sabiedrību un palielinātu uzņēmēju peļņu.¹³⁶ IP analīze tiek veikta, lai identificētu un analizētu IP vajadzības. IP analīzes mērķis ir attīstīt stratēģisku skatījumu uz indivīdu un institūciju “ainavu”, un noteikt attiecības starp atšķirīgiem IP, kā arī noteikt jomas/problēmas, kas ir svarīgas IP.¹³⁷

Ieinteresēto pušu teorijā ieteikts ieinteresētās puses analizēt noteiktā loģiski strukturētā secībā. Ieteiktās secīgās darbības ir sekojošas:

1. Identificēt ieinteresētās puses, tas nozīmē noteikt, kas ir ieinteresētās puses un tās dod;

¹³³ Turpat

¹³⁴ Stapčenko, A., Jaunromāne, L. Iesaistītās/ieinteresētās personas sociālo pakalpojumu organizāciju personāla un pakalpojumu galalietotāju spēcīgāšanā. Teorētisks ieskats un SEMPRE projekta empīrisko datu analīze, 2019. gada janvāris, Researchgate, pieejams https://www.researchgate.net/publication/330747780_Iesaistitatieinteresetas_puses_socialo_pakalpojumu_organizaciju_personala_un_pakalpojumu_galalietotaju_specinasana_Teorētisks_ieskats_un_SEMPRE_projekta_empirisko_datu_analīze (skatīts 10.05.2019)

¹³⁵ *What is Stakeholder Analysis?*, 2018.10.05, Project-management, available <https://project-management.com/what-is-stakeholder-analysis/> (viewed 10.05.2019)

¹³⁶ Stapčenko, A., Jaunromāne, L. Iesaistītās/ieinteresētās personas sociālo pakalpojumu organizāciju personāla un pakalpojumu galalietotāju spēcīgāšanā. Teorētisks ieskats un SEMPRE projekta empīrisko datu analīze, 2019. gada janvāris, Researchgate, pieejams https://www.researchgate.net/publication/330747780_Iesaistitatieinteresetas_puses_socialo_pakalpojumu_organizaciju_personala_un_pakalpojumu_galalietotaju_specinasana_Teorētisks_ieskats_un_SEMPRE_projekta_empirisko_datu_analīze (skatīts 10.05.2019)

¹³⁷ *What is Stakeholder Analysis?*, 2018.10.05, Project-management, available <https://project-management.com/what-is-stakeholder-analysis/> (viewed 10.05.2019)

2. Klasificēt ieinteresētās puses, tas nozīmē, sadalīt tās dažādos topos saskaņā ar to varas pilnvarojumu;
3. Noteikt un izprast ieinteresēto pušu mijiedarbību un savstarpējās attiecības.¹³⁸

Citos avotos noteikta sekojoša IP analīzes veikšanas secība:

1. IP identificēšana;
2. IP vajadzību dokumentēšana;
3. IP intereses un ietekmes novērtēšana un analīze;
4. IP gaidu vadīšana;
5. Rīcība;
6. Rezultātu pārskatīšana un IP analīzes atkārtota veikšana.¹³⁹

Lai identificētu ieinteresētās puses, var izmantot dažādas metodes. Tās var būt fokusgrupu intervijas, daļēji strukturētas intervijas, sniega bumbas metode, eksperta analīze. Kad IP ir identificētas, iespējams veidot tipoloģiju un savstarpējo attiecību karti pēc to vietas varas hierarhijā un tām esošās varas resursa, pēc to racionalitātes līmeņa vai egocentriskām pretenzijām un spējas raisīt dialogu, kā arī pēc kritiskuma, iztirzājot IP intereses, lomu lēmumu pieņemšanā un nozīmīguma saikņu un attiecību veidošanā. Veidojot IP tipoloģiju, var izmantot analītisko pieeju, izkārtot IP hierarhiskā kārtībā pēc to funkcijā un varas resursa, lomām politikas veidošanā un lēmumu pieņemšanā. IP savstarpējo attiecību noskaidrošanā var veidot un lietot mijiedarbības matricas, izmantot zināšanu kartēšanu, sociālā tīkla analīzi.¹⁴⁰

Analīzes rezultāti sniedz iespēju vadīt un nodrošināt aktīvu IP iesaisti projekta īstenošanā. Projektu vadības kontekstā noteikts, ka IP analīzes veikšana ir nozīmīga projekta turpināšanai un veiksmīgai tā noslēgšanai. IP analīzes rezultātā IP tiek sniegta iespēja paust savas idejas, bažas, kas saistītas ar projektu. Rada atbildības sajūtu un palielina atbildības sajūtu. Veicina risku identificēšanu un plānošanu. Sniedz “mācīšanās iespēju” gan IP, gan projekta komandai.¹⁴¹

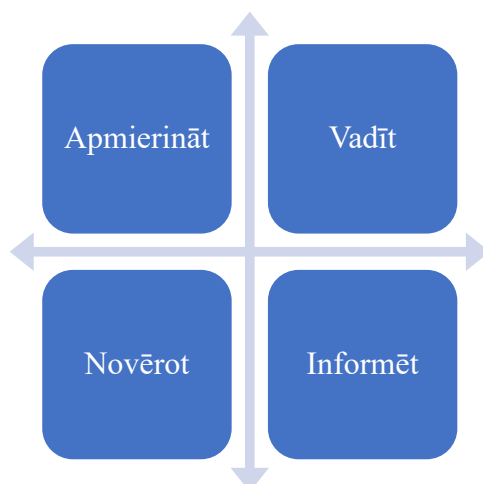
¹³⁸ Stapčenko, A., Jaunromāne, L. Iesaistītās/ieinteresētās personas sociālo pakalpojumu organizāciju personāla un pakalpojumu galalietotāju spēcīnāšanā. Teorētisks ieskats un SEMPRES projekta empīrisku datu analīze, 2019. gada janvāris, Researchgate, pieejams https://www.researchgate.net/publication/330747780_Iesaistitatieinteresetas_puses_socialo_pakalpojumu_organizaciju_personala_un_pakalpojumu_galalietotaju_specinasana_Teorētisks_ieskats_un_SEMPRE_projekta_empirisko_datu_analīze (skatīts 10.05.2019)

¹³⁹ *What is Stakeholder Analysis?*, 2018.10.05, Project-management, available <https://project-management.com/what-is-stakeholder-analysis/> (viewed 10.05.2019)

¹⁴⁰ Stapčenko, A., Jaunromāne, L. Iesaistītās/ieinteresētās personas sociālo pakalpojumu organizāciju personāla un pakalpojumu galalietotāju spēcīnāšanā. Teorētisks ieskats un SEMPRES projekta empīrisku datu analīze, 2019. gada janvāris, Researchgate, pieejams https://www.researchgate.net/publication/330747780_Iesaistitatieinteresetas_puses_socialo_pakalpojumu_organizaciju_personala_un_pakalpojumu_galalietotaju_specinasana_Teorētisks_ieskats_un_SEMPRE_projekta_empirisko_datu_analīze (skatīts 10.05.2019)

¹⁴¹ *What is Stakeholder Analysis?*, 2018.10.05, Project-management, available <https://project-management.com/what-is-stakeholder-analysis/> (viewed 10.05.2019)

IP analīzes rezultātā tiek izstrādāta matrica, pēc kuras iespējams noteikt katras IP nozīmi un ietekmi uz konkrēta projekta īstenošanu (sk. 3.10. att.).

3.10.att. IP analīzes matrica¹⁴²

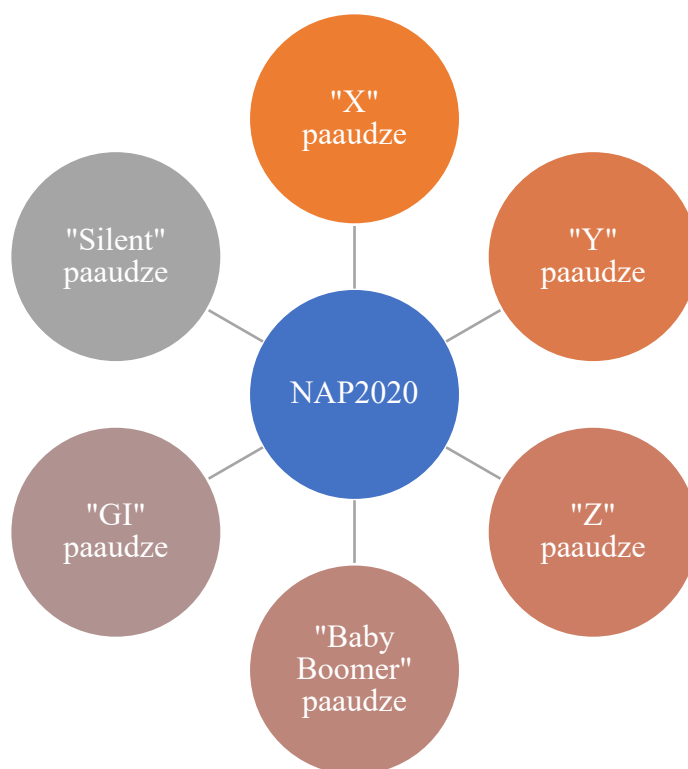
Par nozīmīgāko tiek uzskatīts 3.10. attēlā parādītās IP analīzes matricas pirmais kvadrants (3.9. attēlā “Vadīt”), jo IP, kas atrodas šajā kvadrantā piemīt spēcīgākā ietekme uz projekta īstenošanu. Attiecīgi, ja autores izstrādātās IP analīzes rezultātā tiks identificēti paaudžu mērķi, vērtības un citas pazīmes, kas ietilpst pirmajā kvadrantā, tās ir uzskatāmas par nozīmīgākajām.

Sākotnēji veikta IP identificēšana, nosakot, kuras uzskatāmas par IP NAP2020 kontekstā un autores izstrādātā pētījuma kontekstā.

IP noteiktas balstoties uz NAP2020 nodaļā “Redzējums par Latviju 2020. gadā “Ekonomiskais izrāviens – katra Latvijas iedzīvotāja valsts labklājības pieaugumam!”” minēto: “Lai šo nākotnes redzējumu īstenotu un sasniegtu izvirzītos mērķus, ikvienam no mums būs pašai izvēlēties jāstrādā neatkarīgi no nodarbošanās un mērogiem. Atbildība par lauku sētu, par pagastu, par savu individuālo uzņēmumu valstiski ir tikpat svarīga kā atbildības par veselu nozari. Kārtību nevar radīt mākslīgi no augšas. Tā sākas ar mazām lietām, gluži tāpat kā bagātīgas, medus pilnas kāres izveidojas no atsevišķām, pilnvērtīgām šūnām.”¹⁴³ Iepriekš minētais norāda uz to, ka NAP2020 gadījumā IP ir visi Latvijas iedzīvotāji (sk. 3.11. att.).

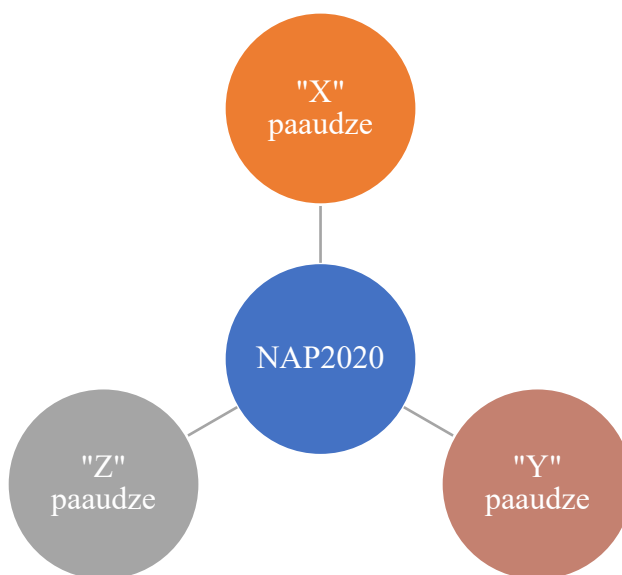
¹⁴² Thompson, R. Stakeholder Analysis, Mindtools, available https://www.mindtools.com/pages/article/newPPM_07.htm (viewed 10.05.2019)

¹⁴³ Pārresoru koordinācijas centrs, Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2014. – 2020., 2012. gada decembris, PKC, pieejams https://www.pkc.gov.lv/sites/default/files/inline-files/20121220_NAP2020%20apstiprinats%20Saeima_4.pdf (skatīts 02.02.2019)

3.11.att. NAP2020 ieinteresētās personas dalījumā pa paaudžu grupām¹⁴⁴

Atbilstoši NAP2020 mērķiem par NAP2020 IP ir uzskatāmi visi Latvijas iedzīvotāji, tomēr, ņemot vērā maģistra darba mērķi – noteikt cik lielā mērā izstrādātais “Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2014. – 2020. gadam” atbilst X, Y un Z paaudžu mērķiem, vērtībām un citām pazīmēm un izstrādāt priekšlikumus neatbilstību novēršanai – par NAP2020 IP noteikti X, Y un Z paaudžu pārstāvji (sk. 3.12. att.).

3.12.att. NAP2020 ieinteresētās personas autores izstrādātajā IP analīzē¹⁴⁵

¹⁴⁴ Autores veidots, 2019

¹⁴⁵ Autores veidots, 2019

Turpinājumā raksturota autores izstrādātās IP analīzes ietvaros noteiktās ieinteresētās personas.

Atbilstoši CSP datiem, 2018. gadā Latvijas kopējais iedzīvotāju skaits bija 1,93 miljoni.¹⁴⁶ Pētījumā iekļauto paaudžu iedalījums vecuma grupās attēlots 3.31. tabulā.

3.31.tabula

Autores izstrādātās IP analīzes ieinteresēto personu raksturojums¹⁴⁷

X paaudze		Y paaudze		Z paaudze	
Vecuma grupa (gadi)	Tūkstoši	Vecuma grupa (gadi)	Tūkstoši	Vecuma grupa (gadi)	Tūkstoši
no 40 līdz 44	128,93	no 25 līdz 29	131,71	no 5 līdz 9	99,79
no 45 līdz 49	133,2	no 30 līdz 34	139,8	no 10 līdz 14	97,76
no 50 līdz 54	131,88	no 35 līdz 39	125,01	no 15 līdz 19	86,83
				no 20 līdz 24	92,98

Balstoties uz CSP datiem, noteikts, ka X paaudzes pārstāvji veido 20,37 % no kopējā Latvijas iedzīvotāju skaita 2018. gadā, Y paaudzes pārstāvji veido 20,50 % no kopējā Latvijas iedzīvotāju skaita 2018. gadā, bet Z paaudzes pārstāvji veido 19,51 % no kopējā Latvijas iedzīvotāju skaita 2018. gadā.¹⁴⁸

Autore uzsver, ka IP analīzē iekļauti iedzīvotāji 3.30. tabulā attēlotajās vecuma grupās.

Atbilstoši tradicionālai IP analīzes izstrādes metodikai, lai izstrādātu IP analīzi, identificētās ieinteresētās personas ir jāsakārto prioritārā secībā atbilstoši pēc to ietekmes un ieinteresētības projekta īstenošanā un projekta rezultātos. Jāuzsver, ka ieinteresēto personu ietekme tiek atspoguļota uz “y” ass, bet ieinteresēto personu interese tiek atspoguļota uz “x” ass.¹⁴⁹ Autores izstrādātajā IP analīzē un “y” ass atspoguļotas X, Y un Z paaudžu mērķi, vērtības un citas pazīmes (turpmāk – pazīmes), ko iepriekš veiktajā respondentu aptaujā vismaz 60 % no aptaujātajiem respondentiem novērtēja ar vērtējumiem “atbilst” un “pilnībā atbilst”. Savukārt uz “x” ass atspoguļots skaits cik bieži katru X, Y un Z paaudzes raksturojošā pazīme uzrādās NAP2020 (iepriekš veiktās sistemātiskās analīzes rezultāti).

Turpinājumā apkopotas IP analīzē iekļautās X, Y un Z paaudzes raksturojošās pazīmes (sk. 3.32. tab.).

¹⁴⁶ Iedzīvotāju skaits, tā izmaiņas un dabiskās kustīgas galvenie rādītāji. Centrālās statistikas pārvaldes mājas lapa. Iedzīvotāji – galvenie rādītāji. [tiešsaiste] – [atsauce 12.04.2019.]. Pieejams: http://data1.csb.gov.lv/pxweb/lv/iedz/iedz_iedzskaits_ikgad/ISG010.px/

¹⁴⁷ Autores veidots pēc CSP datiem, 2019

¹⁴⁸ Iedzīvotāju skaits pēc dzimuma, vecuma grupām un dzimšanas valsts gada sākumā. Centrālās statistikas pārvaldes mājas lapa. Iedzīvotāji – galvenie rādītāji. [tiešsaiste] – [atsauce 12.04.2019.]. Pieejams: http://data1.csb.gov.lv/pxweb/lv/iedz/iedz_iedzrakst/IRG050.px/

¹⁴⁹ Thompson, R. Stakeholder Analysis, Mindtools, available https://www.mindtools.com/pages/article/newPPM_07.htm (viewed 10.05.2019)

Autores izstrādātajā IP analizē iekļautās X, Y un Z paaudžu pazīmes¹⁵⁰

X paaudzi raksturojošās pazīmes	Y paaudzi raksturojošās pazīmes	Z paaudzi raksturojošās pazīmes
Bērnu izglītība	Apvienot ģimeni, darbu un atpūtu	Ģimene
Darba un privātās dzīves līdzsvars	Brīvība un elastība darba vidē	Karjeras izaugsme
Drošība un stabilitāte	Ģimene	Kļūt par līderi / vadītāju organizācijā
Finansiālā nodrošinātība	Gūt "reālu" pieredzi mācību procesā	Laulības
Ģimene	Gūt atzinību	Neatkarība / pastāvība darba vidē
Individuālisms / personīgā brīvība	Karjeras izaugsme	Nekustamais īpašums kā privātīpašums
Interesantas darba vietas	Kļūt par līderi / vadītāju organizācijā	Nodrošināta nākotne
Izglītība	Peļņa	Peļņa
Karjeras izaugsme	Personīgā izaugsme	Veselība
Nekustamais īpašums kā privātīpašums	Uzkrājumu veidošana nākotnei	Darba vide balstīta komandas garā
Patstāvība darba vidē	Veselība	Darbs, lai sasniegtu mērķus
	Pārmaiņas	Ilgspēja un vienlīdzība sabiedrībā
Peļņa	Tehnoloģiju pielietojums ikdienā	Privātums
	Pozitīva attieksme pret rasu un etnisko daudzveidību	Pozitīva attieksme pret rasu un etnisko daudzveidību
Tehnoloģiju pielietojums ikdienā	Tolerance pret daudzveidību sabiedrībā	Tehnoloģijas, to attīstības tendences
	Vide un sociālā atbildība	Tehnoloģiju pielietojums ikdienā
Veselība	Mērķtiecība	Vide un sociālā atbildība
		Jaunumu uzzināšana tiešsaistes meklēšanas rīkos
		Spēju veikt dažādus uzdevumus vienlaicīgi

Visas 3.32. tabulā apkopotās paaudzes raksturojošās pazīmes tiks iekļautas IP analizē, jo katras pētījumā iekļautās paaudzes pārstāvji raksturojošās pazīmes novērtēja atšķirīgi, attiecīgi, lai sakārtotu pētījumā iekļautās paaudzes pēc prioritātēm nepieciešams izmantot katras konkrētas paaudzes novērtējumu.

Papildus, lai sakārtotu pētījumā iekļautās paaudzes prioritārā secībā, izmantoti iepriekš veiktās sistemātiskās analīzes rezultāti, kas ir skaits cik reizes katru paaudzes pazīmi raksturojošs vārds ir ietverts NAP2020 (sk. 3.33. tab.).

¹⁵⁰ Autores veidots, 2019

X, Y un Z paaudzes raksturojošo vārdu skaits NAP2020¹⁵¹

X, Y un Z paaudžu pazīmes raksturojošie vārdi	Skaits (x ass vērtības)	X, Y un Z paaudžu pazīmes raksturojošie vārdi	Skaits (x ass vērtības)
Apmācības	47	Neatkarība	2
Bērns	59	Pārmaiņas	2
Brīvība	1	Peļņa	46
Darbs	24	Pieredze	4
Daudzveidība	4	Saistības	1
Drošība	9	Saistības	1
Ģimene	28	Sociālās	12
Ilgspēja	49	Stabilitāte	4
Izaugsme	34	Starptautiskas	38
Izglītība	47	Tehnoloģijas	17
Karjera	4	Tehnoloģijas	17
Mērķtiecība	10	Uzkrājumi	1
Nākotne	7	Uzņēmējdarbība	42
Vide	71	Vadītājs	1
Zinātnes	19	Veselība	41

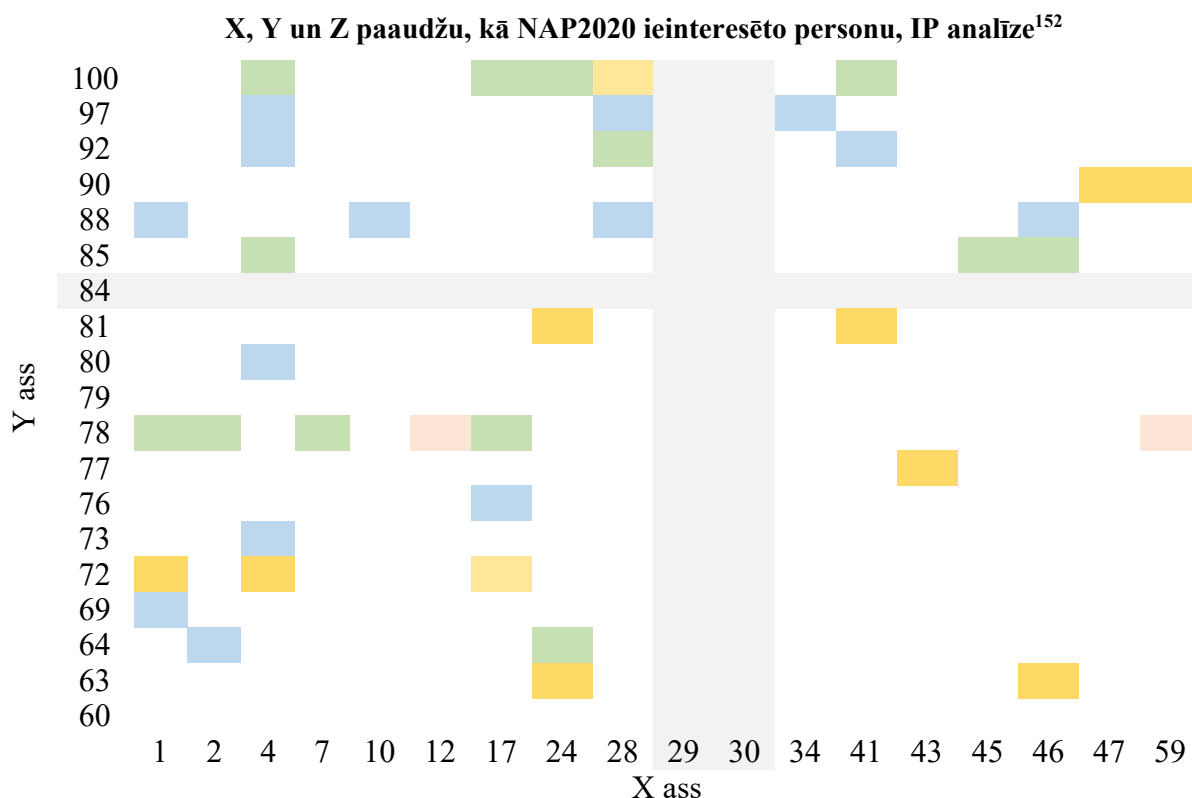
Turpinājumā tika veikta X, Y un Z paaudžu, kā NAP2020 ieinteresēto personu, pazīmju IP analīze, tādējādi sakārtojot pētījumā iekļautās paaudzes prioritārā secībā.

Lai izstrādāto IP analīzi padarītu uzskatāmāku, lietoti krāsu apzīmējumi, kur:

- Ar dzelteni krāsu apzīmētas X paaudzes mērķi, vērtības un citas pazīmes;
- Ar zilo krāsu apzīmētas Y paaudzes mērķi, vērtības un citas pazīmes;
- Ar zaļo krāsu apzīmētas Z paaudzes mērķi, vērtības un citas pazīmes;
- Ar rozā krāsu apzīmēti mērķi, vērtības un citas pazīmes, kas atbilst vismaz divām no trim pētījumā iekļautajām paaudzēm.

Autores izstrādātā X, Y un Z paaudžu, kā NAP2020 ieinteresēto personu, IP analīze parādīta 3.34. tabulā.

¹⁵¹ Autores veidots, 2019

Jāuzsver, ka robežvērtības, kas nodala koordinātu ass kvadrantus, noteiktas kā vidējais aritmētiskais.

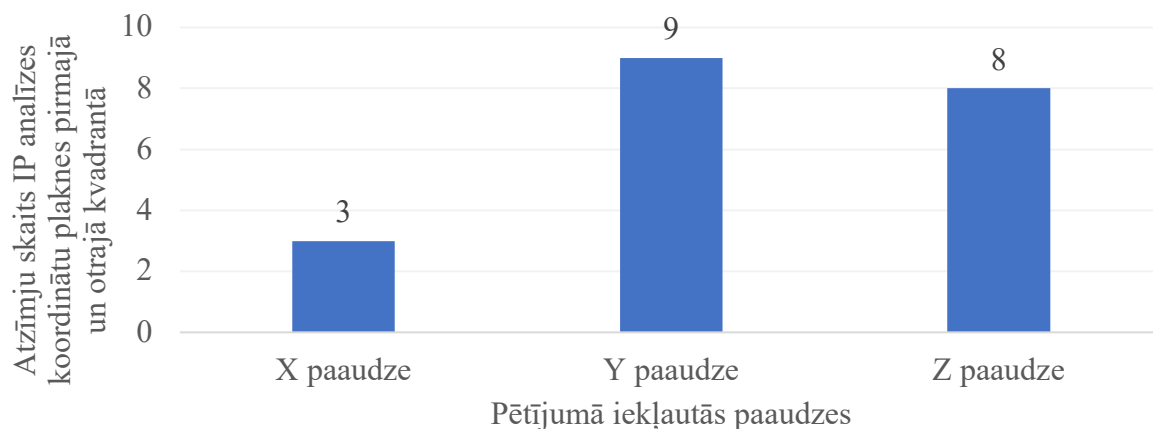
Atbilstoši IP analīzes teorētiskajam ietvaram skaidrotas X, Y un Z paaudzes raksturojošās pazīmes katrā IP analīzes koordinātu plaknes kvadrantā.

Pirmajā kvadrantā identificētas pazīmes, kuras ir nozīmīgas gan X, Y un Z paaudžu pārstāvjiem, gan NAP2020 kontekstā. Atbilstoši IP analīzes teorētiskajam ietvaram šīs pazīmes ir uzskatāmas par galvenajām, to attīstīšanā ir jāiegulda sistemātisks darbs. Otrajā IP analīzes koordinātu plaknes kvadrantā identificētas pazīmes, kuras ir nozīmīgas X, Y un Z paaudzēm, bet mazāk nozīmīgas NAP2020 kontekstā. Tomēr, lai arī otrajā kvadrantā esošās pazīmes nav nozīmīgas NAP2020 kontekstā, tās ir nozīmīgas X, Y un Z paaudžu pārstāvjiem, attiecīgi NAP2020 šīs pazīmes ir jāapmierina. IP analīzes trešajā kvadrantā identificētas tās X, Y un Z paaudžu pazīmes, kas vēl ir jānovērtē (jāveic to atkārtota novērtēšana), jo šīs pazīmes ir mazāk nozīmīgas X, Y un Z paaudžu pārstāvjiem, kā arī tās ir mazāk nozīmīgas NAP2020 kontekstā. Savukārt IP analīzes ceturtajā kvadrantā identificētas pazīmes ir mazāk nozīmīgas X, Y un Z paaudžu pārstāvjiem, bet tās ir nozīmīgas NAP2020 kontekstā. Atbilstoši IP analīzes teorētiskajam ietvaram X, Y un Z paaudžu pārstāvji ir jāinformē par šīm pazīmēm.

¹⁵² Autores veidots, 2019

Atbilstoši iepriekš veiktajam raksturojumam, var secināt, ka pēc IP analīzes koordinātu plaknes pirmajā un otrajā kvadrantā identificētajām pazīmēm var noteikt kura no pētījumā iekļautajām paaudzēm ir uzskatāma par “nozīmīgāku” jeb kurai no pētījumā iekļautajām paaudzēm izstrādātais NAP2020 atbilst lielākā mērā.

Turpinājumā noteikts atzīmju skaits IP analīzes koordinātu plaknes pirmajā un otrajā kvadrantā (sk. 3.13. att.).

3.13.att. IP analīzes koordinātu plaknes pirmajā un otrajā kvadrantā veikto atzīmju skaits dalījumā pa pētījumā iekļautajām paaudžu grupām¹⁵³

Pēc noteiktā PI analīzes koordinātu plaknes pirmajā un otrajā kvadrantā atzīmju skaita, autore secina, ka NAP2020 kontekstā par “nozīmīgāku” uzskatāma Y paaudze, bet par otru “nozīmīgāku” uzskatāma ir Z paaudze. Autore uzsver, ka iepriekš minētais norāda uz to, ka NAP2020 galvenokārt atbilst Y paaudzei un Z paaudzei. Autore nosaka, ka NAP2020 uzskatāms par Y un Z paaudzēm atbilstošāku, jo starp identificēto atzīmju skaitu nav vērojama būtiska atšķirība.

Autore uzsver, ka nepietiekami ir noteikt tikai, kurai no pētījumā iekļautajām paaudzēm NAP2020 atbilst lielākā mērā, būtiski ir gūt priekšstatu par tieši kādas paaudžu pazīmes ir iekļautas IP analīzes koordinātu plaknes pirmajā un otrajā kvadrantā.

Atbilstoši veiktajai IP analīzei, autore secina, ka IP analīzes pirmajā kvadrantā iekļautas Y paaudzi raksturojošas pazīmes, kas raksturo Y paaudzes mērķus:

- Personīgā izaugsme;
- Veselība;
- Peļņa.

Autores izstrādātās IP analīzes pirmajā kvadrantā iekļautas Z paaudzi raksturojošas pazīmes, kas raksturo gan paaudzes mērķus, gan vērtības;

- Veselība – raksturo Z paaudzes mērķus;
- Peļņa – raksturo Z paaudzes vērtības;

¹⁵³ Autores veidots, 2019

- Ilgtspēja un vienlīdzība sabiedrībā – raksturo Z paaudzes vērtības.

IP analīzes koordinātu plaknes pirmajā kvadrantā iekļautas divas X paaudzi raksturojošas pazīmes, kas raksturo paaudzes mērķus – izglītība un bērnu izglītība.

Autore secina, ka IP analīzes koordinātu plaknes pirmajā kvadrantā iekļautās pazīmes norāda uz to, ka izstrādātais NAP2020 ir vērsts uz sabiedrības attīstīšanu. Par to liecina arī veiktās ekspertu aptaujas. Salīdzinot IP analīzes koordinātu plaknē identificētās paaudzes raksturojošās pazīmes ar ekspertu aptaujā noteikto paaudžu atbilstību kādam no NAP2020 prioritāšu virzieniem, autore secina, ka pirmajā kvadrantā iekļautās X paaudzes pazīmes atbilst NAP2020 prioritāšu virzieniem “Cilvēka drošumspēja” un “Izaugsmi atbalstošas teritorijas”, Y paaudzes pazīmes atbilst NAP2020 prioritāšu virzieniem “Cilvēka drošumspēja” un “Tautas saimniecības izaugsme”, bet Z paaudzes pazīmes atbilst NAP2020 prioritāšu virzieniem “Cilvēka drošumspēja”, “Tautas saimniecības izaugsme” un “Izaugsmi atbalstošas teritorijas”. Ņemot vērā to, ka tikai viens no trim NAP2020 prioritāšu virzieniem atbilst visām pētījumā iekļautajām paaudzēm, autore secina, ka izstrādātā IP analīze norāda uz to, ka NAP2020 galvenokārt ir vērsts uz sabiedrības attīstīšanu. Tomēr, rīcības virzieni, kas ietverti NAP2020 prioritāšu virzienā “Cilvēka drošumspēja” lielākā mērā atbilst Y un Z paaudzēm – galvenokārt atbilst Y paaudzei, otra spēcīgākā atbilstība ir Z paaudzei, X paaudzei atbilst minimāli.

Jāuzsver, ka PI analīzes pirmajā kvadrantā identificētās pazīmes ir nozīmīgas gan X, Y un Z paaudžu pārstāvjiem, gan ir nozīmīgas NAP2020 kontekstā, attiecīgi NAP2020 ietvaros tiek īstenoti pasākumi, lai attīstītu tieši šīs pazīmes.

Jomas, kurās iespējams veikt nākošo “Nacionālās attīstības plānu” pilnveidošanu, iespējams noteikt pēc PI analīzes koordinātu plaknes otrajā kvadrantā iekļautajām X, Y un Z paaudzes raksturojošajām pazīmēm. Iepriekš minētais skaidrojams ar to, ka PI analīzes koordinātu plaknes otrajā kvadrantā identificētas tās pazīmes, kas ir nozīmīgas X, Y un Z paaudžu pārstāvjiem, bet ir mazāk nozīmīgas NAP2020 kontekstā.

Atbilstoši veiktajai IP analīzei, autore secina, ka IP analīzes otrajā kvadrantā iekļautas Y paaudzi raksturojošas pazīmes, kas raksturo Y paaudzes mērķus un citas pazīmes:

- Karjeras izaugsme;
- Gūt “reālu” pieredzi mācību procesā;
- Brīvība un elastības darba vidē;
- Apvienot ģimeni, darbu un atpūtu;
- Ģimene;
- Tehnoloģiju pielietojums ikdienā.

Autore uzsver, ka no iepriekš uzskaitītajām pazīmēm pirmās piecas pazīmes attiecināmas uz Y paaudzes mērķiem, bet pēdējā pazīme attiecināma uz Y paaudzes citām pazīmēm.

Autores izstrādātās IP analīzes otrajā kvadrantā iekļautas Z paaudzi raksturojošas pazīmes, kas raksturo gan paaudzes mērķus, gan vērtības:

- Karjeras izaugsme;
- Ģimene;
- Pozitīva attieksme pret daudzveidību sabiedrībā;
- Tehnoloģiju pielietojums ikdienā;
- Darbs, lai sasniegtu mērķus.

Autore uzsver, ka no iepriekš uzskaitītajām pazīmēm pirmās divas pazīmes attiecināmas uz Z paaudzes mērķiem, bet pēdējās trīs pazīmes attiecināmas uz Z paaudzes vērtībām.

IP analīzes koordinātu plaknes otrajā kvadrantā iekļauta viena X paaudzi raksturojoša pazīme, kas raksturo paaudzes mērķus – ģimene.

Autore secina, ka IP analīzes koordinātu plaknes otrajā kvadrantā iekļautās pazīmes norāda uz to, ka izstrādātais NAP2020 ir vērsts uz sabiedrības attīstīšanu ar tendenci uz Latvijas iekšējo attīstību, piemēram, reģionu attīstība un ekonomiskās aktivitātes veicināšana reģionos. Par to liecina arī veiktās ekspertu aptaujas. Salīdzinot IP analīzes koordinātu otrajā plaknē identificētās paaudzes raksturojošās pazīmes ar ekspertu aptaujā noteikto paaudžu atbilstību kādam no NAP2020 prioritāšu virzieniem, autore secina, ka otrajā kvadrantā iekļautās X paaudzes pazīmes atbilst NAP2020 prioritāšu virzieniem “Cilvēka drošumspēja”, Y paaudzes pazīmes atbilst NAP2020 prioritāšu virzieniem “Cilvēka drošumspēja” un “Izaugsmi atbalstošas teritorijas”, bet Z paaudzes pazīmes atbilst NAP2020 prioritāšu virzieniem “Cilvēka drošumspēja”, “Tautas saimniecības izaugsme” un “Izaugsmi atbalstošas teritorijas”. Ņemot vērā to, ka tikai viens no trim NAP2020 prioritāšu virzieniem atbilst visām pētījumā iekļautajām paaudzēm, autore secina, ka izstrādātā IP analīze norāda uz to, ka NAP2020 galvenokārt ir vērsts uz sabiedrības attīstīšanu. Tomēr, rīcības virzieni, kas ietverti NAP2020 prioritāšu virzienā “Cilvēka drošumspēja” lielākā mērā atbilst Y un Z paaudzēm – galvenokārt atbilst Y paaudzei, otra spēcīgākā atbilstība ir Z paaudzei, X paaudzei atbilst minimāli. Jāpiebilst, ka IP analīzē identificētās Y un Z paaudzes pazīmes norāda uz to, ka izstrādātajam NAP2020 ir tendence uz Latvijas iekšējo attīstību.

Analizējot IP analīzes koordinātu plaknes pirmajā un otrajā kvadrantā iekļautās pazīmes un to atbilstību NAP2020 rīcības virzieniem, autore secina, ka izstrādātais NAP2020 ir vērsts uz sabiedrības un Latvijas iekšējo attīstību, mazāks uzsvars ir Latvijas starptautiskajai attīstībai. Pēc autores domām, šāds NAP2020 ir uzskatāms par “jocīgu”, jo iepriekš veiktā sistemātiskā analīze norāda, ka NAP2020 lielākā mērā atbilst Z paaudzei. Attiecīgi, jau iepriekš tika izdarīts secinājums, ka izstrādātais NAP2020 ir “ar skatu nākotnē”, tomēr, pēc veiktās IP analīzes, autore secina, ka NAP2020 prioritārais virziens “Tautas saimniecības izaugsme” nepieder pie nozīmīgākajiem NAP2020 prioritārajiem virzieniem. Autore uzsver, ka viens no ļoti

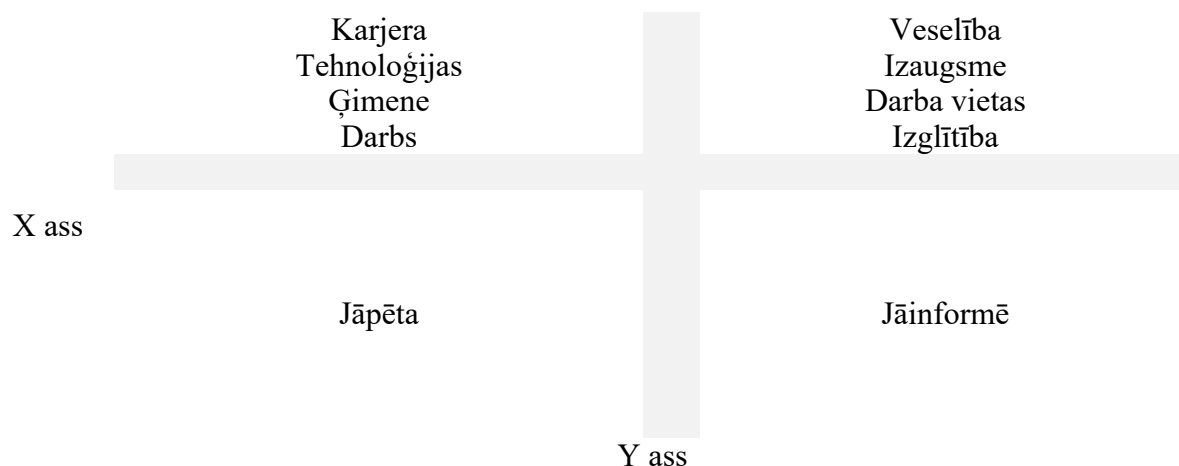
nozīmīgiem faktoriem, kā valstij attīstīties, palielināt tās rīcībā esošos resursus ir attīstīt tādu ekonomisko sistēmu, kas ir konkurētspējīga starptautiskajos tirgos. Tomēr, izstrādātais NAP2020 šo prioritāro virzienu nenosaka par galveno, kā arī nav vērojama tendence uz šo virzienu. Pēc autores domām, šobrīd izstrādātais NAP2020 var veicināt Latvijas sabiedrības, reģionu un ekonomikas attīstību, tomēr ir jāliek uzsvars uz Latvijas ekonomikas starptautisko attīstību, tādejādi nodrošinot, ka tiek atbalstīti Z paaudzes mērķi.

Veicot IP analīzi, autore secina, ka šobrīd izstrādātais NAP2020 lielākā mērā atbalsta Y paaudzes mērķus, vērtības un citas pazīmes, ir vērojama atbilstība ar Z paaudzes mērķiem, vērtībām un citām pazīmēm. Ņemot vērā to, ka Z paaudzes jaunākie pārstāvji šobrīd ir vecumā no pieciem līdz deviņiem gadiem, laikā, kad viņi būs sasnieguši darba spējas vecumu Latvijai ir jābūt starptautiski konkurētspējīgai valstij. Pēc autores domām, ņemot vērā Latvijas “mazo” ekonomiku un tirgu, tikai spējot konkurēt starptautiskos tirgos iespējams nodrošināt turpmāku attīstību un izaugsmi, attiecīgi nodrošinot turpmāko paaudžu labklājību. Respektīvi – domāt par to, kā turpmākajos gados (turpmākajā plānošanas periodā) gūt ienākumus, pelnīt un attīstīties, nevis (tikai) nodrošināt ērtus un patīkamus dzīves apstākļus.

Iepriekš, veicot NAP2020 analīzi, autore secināja, ka izstrādātais NAP2020 ir plašs, visu Latvijas ekonomisko un sociālo attīstību visaptverošs. Izstrādātai IP modelis apstiprina iepriekš izdarīto secinājumu. IP modelis norāda, ka NAP2020 skatījumā no pētījumā iekļauto paaudžu mērķiem, vērtībām un citām pazīmēm, paaudžu mērķi, vērtības un citas pazīmes ir “izkaisītas” modelī, pēc autores domām iepriekš minētais norāda uz NAP2020 sadrumstalotību. Kaut arī IP modelis norāda, ka šobrīd izstrādātais NAP2020 atbilst galvenokārt Y paaudzes mērķiem, vērtībām un citām pazīmēm, pārējo pētījumā iekļauto pazīmju mērķi, vērtības un citas pazīmes nedaudz, bet tomēr, atpaliek no Y “vietas” NAP2020. Pēc autores domām, lai nodrošinātu, ka turpmāk izstrādājami NAP ir konkrētāki, visām pētījumā iekļautajām paaudzēm līdzvērtīgi atbilstoši, nepieciešams noteikt dažus ļoti konkrētus mērķus. Pēc autores domām, par nozīmīgākajiem nosakāmi tie mērķi, kas saistīti ar valsts attīstību – starptautiskā konkurētspēja, ekonomiskā izaugsme. Savukārt par būtiskiem mērķiem ir nosakāmi tiek, kas nodrošina Latvijas sabiedrības labklājību.

Lai sasniegtu iepriekš raksturo mērķi un vēlamo NAP virzienu, nepieciešams mainīt uzvaru jeb X, Y un Z paaudzes raksturojošo pazīmju izkārtojumu IP analīzes koordinātu plaknē, iekļaujot pazīmes, kas atbilst NAP2020 prioritāšu virzienam “Tautas saimniecības izaugsme”. Autore uzsver, ka visas iepriekš veiktajā IP analīzē iekļautās pazīmes ir nozīmīgas X, Y un Z paaudžu pārstāvjiem. Autores piedāvātais IP modelis attēlots 3.35. tabulā.

Autores piedāvātās IP modelis, lai attīstītu X, Y un Z paaudzēm atbilstošu līdzsvarotu NAP¹⁵⁴

Autore uzsver, ka 3.35. tabulā parādītais IP modelis atspoguļo līdzvērtīgu X, Y un Z paaudzes sadalījumu PI analīzes koordinātu plaknes pirmajā un otrajā kvadrantā. Abos kvadrantos iekļautas tās X, Y un Z paaudžu vērtības, kas ir saistošas visām pētījumā iekļautajām pazīmēm. Pēc autores domām, lai nodrošinātu, ka turpmāk izstrādājami NAP līdzvērtīgi atbilst X, Y un Z paaudžu pazīmēm, NAP ir jābūt izstrādātiem tā, lai divos pirmajos kvadrantos atrodas tikai katras paaudzes nozīmīgākās pazīmes. Pirmajā iekļautās pazīmes ir saistošas visām pētījumā iekļautajām paaudzēm. Pirmajā kvadrantā iekļaujot pazīmes, kas raksturo veselību, izaugsmi, darba vietas un izglītību iespējams nodrošināt, ka turpmāk izstrādājami NAP veicina Latvijas ārējo izaugsmi, bet otrajā kvadrantā iekļautās pazīmes veicina, lai Latvijas iekšienē tiktu attīstīta nodrošināta sabiedrība.

Tomēr, ne visas paaudžu pazīmes ietilpst pirmajos divos IP analīzes koordinātu plaknes kvadrantos. Tās pazīmes, kas atrodas autores izstrādātā IP modeļa trešajā kvadrantā ir jāpēta atkārtoti, jānosaka to iespējamā nozīme gan NAP, gan X, Y un Z paaudzēm. Tādejādi iespējams gūt priekšstatu par iespējamām nākotnes vajadzībām, kuras turpmāk izstrādājamiem NAP “būs jāapmierina”. Savukārt par IP analīzes koordinātu plaknes ceturtajā kvadrantā iekļautajām pazīmēm, ir jāveic X, Y un Z paaudzes pārstāvju informēšana, tādejādi nodrošinot, ka paaudžu pārstāvji ir informēti par “iespējām”. Autore uzsver, ka informēšana jāveic, jo IP analīzes koordinātu plaknes ceturtajā kvadrantā iekļautās X, Y un Z paaudžu pazīmes ir mazāk nozīmīgas paaudžu vērtējumā, bet nozīmīgas NAP2020 vērtējumā.

¹⁵⁴ Autores veidots, 2019

SECINĀJUMI

1. Dažādu autoru izstrādātajos pētījumos tiek lietoti atšķirīgi paaudžu iedalījumi, bet arī tiek lietoti atšķirīgi laika posmi, lai iedalītu X, Y un Z paaudzes, kuru iedalījums ir atšķirīgs dažādās pasaules valstīs un reģionos, piemēram X, Y un Z paaudžu iedalījums Latvijā ir atšķirīgs no X, Y un Z paaudžu iedalījuma Amerikas Savienotajās Valstīs.
2. Latvijas kontekstā plašākā ir iedzīvotāju grupa pieder Y paaudzei, attiecīgi šīs paaudzes iedzīvotāju skaits ir lielākais, salīdzinot ar X un Z paaudzēm.
3. NAP2020 ir ļoti plaši izstrādāts un Latvijas ekonomisko un sociālo attīstību visaptverošs. Pēc autores domām NAP2020 trūkst tiešuma un konkrētības.
4. Pētījumā iekļautajām paaudzēm – X, Y un Z paaudzes – vērojami atšķirīgi mērķi, vērtības un citas pazīmes, tomēr, vērojams, ka visām pētījumā iekļautajām pazīmēm vienādi ir tādi mērķi kā ģimene, karjeras izaugsme, peļņa un veselība, kā arī visām pētījumā iekļautajām paaudzēm kopīga vērtība ir tehnoloģijas, kas norāda uz to, ka X, Y un Z paaudzēm Latvijā ir nozīmīga gan izaugsme, gan labklājība.
5. Jēdziens “nacionālais attīstības plāns” tiek interpretēts atšķirīgi gandrīz katrā valstī, netiek lietots viens visaptverošs jēdziens, tomēr kopīgās pazīmes ir tas, ka dažādās valstīs jēdziens raksturo noteiktas teritorijas attīstību, darbības, kāds paredzēts veikt, mērķus, kas sasniedzami, lai veicinātu noteiktas valsts ekonomisko un sociālo attīstību.
6. Dažādu valstu nacionālās attīstības plānu mērķi, darbības virzieni un prioritātes ir tieši atkarīgi no noteiktas valsts attīstības stadijas, labklājības līmeņa, attīstības mērķiem, kas skaidrojams ar to, ka katrai valstij ir “individuāli” mērķi ko tā vēlas sasniegt, kā arī katras valsts valdību uzskati atšķiras par to, kas katras valsts iedzīvotājiem ir nepieciešams un svarīgs.
7. Respondentu aptaujas analīzes rezultāti liecina, ka pie galvenajiem X paaudzes mērķiem pieder teorētiskās analīzes rezultātā identificētie mērķi – bērnu izglītība, darba un privātās dzīves līdzsvars, drošība un stabilitāte, finansiālā nodrošinātība, ģimene, individuālisms un personīgā brīvība, interesantas darba vietas, izglītība, karjeras izaugsme, nekustamai īpašums kā privātīpašums, pastāvība darba vidē, peļņa un veselība.
8. Respondentu aptaujas analīzes rezultāti liecina, ka pie galvenajiem Y paaudzes mērķiem pieder teorētiskās analīzes rezultātā identificētie mērķi – apvienot ģimeni, darbu un atpūtu, brīvība un elastība darba vidē, drošība un stabilitāte, ģimene, gūt “reālu” pieredzi mācību procesā, gūt atzinību, karjeras izaugsme, kļūt par vadītāju/līderi organizācijā, peļņa, personīgā izaugsme, uzkrājumu veidošana nākotnei un veselība.
9. Respondentu aptaujas analīzes rezultāti liecina, ka pie galvenajiem Z paaudzes mērķiem pieder teorētiskās analīzes rezultātā identificētie mērķi – ģimene, karjeras izaugsme, kļūt

par līderi / vadītāju organizācijā, laulības, neatkarība / pastāvība darba vidē, nodrošināta nākotne, peļņa un veselība.

10. Respondentu aptaujas analīzes rezultāti liecina, ka X, Y un Z paaudzēm kopīgi ir četri no teorētiskajā izpētē identificētajiem paaudžu mērķiem – ģimene, karjeras izaugsme, peļņa un veselība.
11. Respondentu aptaujas analīzes rezultāti liecina, ka pie galvenajām X paaudzes vērtībām pieder tikai viena teorētiskās analīzes rezultātā identificētā vērtība – tehnoloģiju pielietojums ikdienā.
12. Respondentu aptaujas analīzes rezultāti liecina, ka pie galvenajām Y paaudzes vērtībām no teorētiskās analīzes rezultātā identificētajām pieder – pārmaiņas, pozitīva attieksme pret rasu un etnisko daudzveidību, tehnoloģiju pielietojums ikdienā, tolerance pret daudzveidību sabiedrībā, vide un sociālā atbildība.
13. Respondentu aptaujas analīzes rezultāti liecina, ka pie galvenajām Z paaudzes vērtībām no teorētiskās analīzes rezultātā identificētajām pieder – darba vide balstīta komandas garā, darbs, lai sasniegtu mērķus, ilgtspēja un vienlīdzība sabiedrībā, pozitīva attieksme pret rasu un etnisko daudzveidību, privātums, tehnoloģijas, to attīstības tendences un to pielietojums ikdienā, vide un sociālā atbildība.
14. Respondentu aptaujas analīzes rezultātā identificēta viena vērtība, kas X, Y un Z paaudzēm ir kopīga – tehnoloģiju pielietojums ikdienā.
15. Respondentu aptaujas analīzes rezultāti liecina, ka pie galvenajām X paaudzes citām pazīmēm pieder – tiešsaistes apmācību forma, bet pie galvenajām Y paaudzes citām pazīmēm pieder – entuziasms un mērķtiecība – un pie galvenajām Z paaudzes citām pazīmēm pieder – jaunumu uzzināšana tiešsaistes meklēšanas rīkos.
16. Respondentu aptaujas analīzes rezultātā X, Y un Z paaudzēm netika identificētas kopīgas citas pazīmes.
17. Respondentu aptaujas rezultāti liecina par to, ka NAP2020 galvenokārt atbilst Y paaudzes mērķiem, vērtībām un citām pazīmēm, otra spēcīgākā atbilstība noteikta Z paaudzei, bet vismazākā atbilstība noteikta X paaudzei.
18. X, Y un Z paaudzes mērķiem atbilst NAP2020 prioritārais virziens “Tautas saimniecības izaugsme”, Z paaudzes vērtībām atbilst NAP2020 prioritārais virziens “Tautas saimniecības izaugsme”, Y paaudzes vērtības tika vienmērīgi izdalītas pa visiem NAP2020 prioritārajiem virzieniem, tomēr pētījumā iekļauto paaudžu citu pazīmju atbilstība tika noteikta tikai Y paaudzei, kuras citas pazīmes galvenokārt atbilst NAP2020 prioritārajam virzienam “Tautas saimniecības izaugsme”.

19. Sistemātiskās analīzes rezultāti norāda uz to, ka NAP2020 veidots atbilstoši X, Y un Z paaudžu mērķiem, tomēr nedaudz spēcīgāka NAP2020 atbilstība noteikta Z paaudzes mērķiem, bet mazākā atbilstība noteikta X paaudzes mērķiem.
20. Sistemātiskās analīzes rezultāti norāda uz to, ka NAP2020 galvenokārt atbilst Z paaudzes vērtībām, mazākā atbilstība noteikta Y paaudzes vērtībām, savukārt NAP2020 galvenokārt atbilst Y paaudzes citām pazīmēm.
21. Sistemātiskās analīzes rezultāti norāda uz to, ka izstrādātais NAP2020 galvenokārt atbilst Z paaudzei, kas liecina par to, ka NAP2020 ir tendēts uz nākotnes paaudzēm, tomēr mazāka uzmanība NAP2020 pievērsta šodienas darbaspēkam jeb Y paaudzei.
22. Ekspertu aptauju un interviju rezultāti norāda uz to, ka X, Y un Z paaudžu mērķi, vērtības un citas pazīmes galvenokārt atbilst NAP2020 prioritārajam virzienam “Cilvēka drošumspēja”.
23. Ekspertu aptauju un interviju rezultāti norāda uz to, ka X paaudzes vērtības galvenokārt atbilst NAP2020 prioritārajam virzienam “Tautas saimniecības izaugsme”, savukārt Y un Z paaudžu vērtības galvenokārt atbilst NAP2020 prioritārajam virzienam “Izaugsmi atbalstošas teritorijas”.
24. Ekspertu aptauju un interviju rezultāti norāda uz to, ka Y un Z paaudžu citas pazīmes galvenokārt atbilst NAP2020 prioritārajam virzienam “Cilvēka drošumspēja”, savukārt netika konstatēta X paaudzes citu pazīmju atbilstība nevienam no NAP2020 prioritārajiem virzieniem.
25. Ekspertu aptauju un interviju rezultāti norāda uz to, ka izstrādātais NAP2020 galvenokārt atbilst Y paaudzes mērķiem, vērtībām un citām pazīmēm, otra spēcīgākā atbilstība vērojama Z paaudzes mērķiem, vērtībām un citām pazīmēm, bet mazākā atbilstība noteikta X paaudzes mērķiem, vērtībām un citām pazīmēm.
26. IP modelis norāda, ka NAP2020 kontekstā pētījumā iekļauto paaudžu mērķi, vērtības un citas pazīmes ir “izkaisītas” modelī, kas norāda uz NAP2020 sadrumstalotību.
27. NAP2020 vērojams atšķirīgs X, Y un Z paaudžu pazīmju sadalījums, veiktās sistemātiskās analīzes, respondentu un ekspertu aptaujas, IP analīzes rezultāti norāda uz to, ka NAP2020 galvenokārt atbilst Y paaudzes mērķiem, vērtībām un citām pazīmēm, ļoti cieša atbilstība vērojama arī Z paaudzes mērķiem, vērtībām un citām pazīmēm, bet vismazākā atbilstība vērojama X paaudzes pārstāvjiem.
28. Neliela daļa no X, Y un Z paaudžu pazīmēm uzskatāmas par nozīmīgām gan X, Y un Z paaudžu kontekstā, gan NAP2020 kontekstā (IP analīzes koordinātu plaknes pirmais kvadrants), no kopumā identificētajām 38 paaudzes raksturojošām pazīmēm pirmajā kvadrantā tika identificētas astoņas, no kurām divas pazīmes bija X paaudzi raksturojošas, trīs pazīmes bija Y paaudzi raksturojošas un trīs pazīmes bija Z paaudzi raksturojošas.

29. No 38 IP analīzē identificētajām pazīmēm 12 noteiktas par nozīmīgām X, Y un Z paaudzes pārstāvjiem, bet par mazāk nozīmīgām NAP2020 kontekstā (IP analīzes koordinātu plaknes otrais kvadrants), no kurām viena pazīme bija X paaudzi raksturojoša, sešas pazīmes bija Y paaudzi raksturojošas un piecas pazīmes bija Z paaudzi raksturojošas.
30. NAP2020 galvenokārt ir vērsts uz sabiedrības un Latvijas iekšējo attīstību, mazāks uzsvars likts uz Latvijas starptautiskās konkurētspējas attīstību, kam var piemist negatīva ietekme uz nākotnes paaudzēm jeb Z paaudzes pārstāvjiem.

PRIEKŠLIKUMI

1. “Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2014. – 2020. gadam” ir “sadrumstalots”, tajā iekļauti visu Latvijas ekonomikas un sociālo attīstību aptveroši mērķi un prioritātes, “Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2021. – 2027. gadam” jānosaka četras konkrētas mērķu jomas – veselības aprūpe, izglītība, darba vietas un izaugsme, “sadrumstalotības” problēmas risināšana jāveic “Nacionālās attīstības padomei”.
2. “Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2014. – 2020. gadam” galvenokārt atbilst Y un Z paaudžu pazīmēm, bet mazākā mērā X paaudzes pazīmēm, par virsmērķi “Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2021. – 2027. gadam” jānosaka darba tirgus pieprasījumam un attīstības tendencēm atbilstošas izglītības sistēmas attīstīšana, nodrošinot, ka plāna virsmērķi ir paaudžu mērķiem – izaugsme, peļņa un darba vietas – atbilstoši, iepriekš minētais ir jāveic “Nacionālās attīstības padomei”.
3. “Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2014. – 2020. gadam” galvenokārt atbilst Y un Z paaudžu pazīmēm, bet mazākā mērā X paaudzes pazīmēm, par vienu no galvenajiem mērķiem jānosaka tādas veselības aprūpes sistēmas attīstīšana, kas nodrošina laicīgu diagnostiku un pieejamību, nodrošinot, ka “Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2021. – 2027. gadam” galvenais mērķis atbilst paaudzes mērķim – veselība, iepriekš minētais jāveic “Nacionālās attīstības padomei”.
4. “Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2014. – 2020. gadam” galvenokārt atbilst Y un Z paaudžu pazīmēm, bet mazākā mērā X paaudzes pazīmēm, plāna kontekstā mazāk nozīmīgas, bet paaudzēm nozīmīgas pazīmes – karjera, tehnoloģijas, ģimene un darbs – jānosaka par apakšmērķiem, kas papildina galvenos mērķus, tādejādi nodrošinot “Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2021. – 2027. gadam” X, Y un Z paaudžu pazīmēm, iepriekš minētais jāveic “Nacionālās attīstības padomei”.
5. Izstrādātajā “Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2014. – 2020. gadam” par mazāk nozīmīgām noteiktas ļoti dažādas X, Y un Z paaudžu pazīmes – kļūt par vadītāju, neatkarība darba vidē, personīgā brīvība, uzkrājumi, tolerance, etniskā daudzveidība, nākotne, vide un sociālā atbildība, pārmaiņas, tehnoloģijas u.tml. –, jāveic aktīva sabiedrības informēšana par iespēju izteikt viedokli par “Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2021. – 2027. gadam” iekļaujamām paaudžu pazīmēm, tā veicinot, ka plānā tiek iekļautas paaudzēm nozīmīgas pazīmes, iepriekš minētais jānodrošina ar “Pārresoru koordinācijas centra” vadības funkciju “komunikācija”.
6. Neliela daļa no X, Y un Z paaudžu pazīmēm – tiešsaistes apmācības, vide un sociālā atbildība – ir mazāk nozīmīgas X, Y un Z paaudzēm, bet ir nozīmīgas “Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2014. – 2020. gadam” kontekstā, jāveic sabiedrības informēšana par to, ka

plāns iekļauj dažām paaudzēm unikālas pazīmes, tādējādi veicinot “Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2021. – 2027. gadam” vienmērīgu atbilstību X, Y un Z paaudzēm, iepriekš minētais jānodrošina ar “Pārresoru koordinācijas centra” vadības funkciju “komunikācija”.

IZMANTOTĀ LITERATŪRA UN AVOTI

Statistisko datu avoti

1. Iedzīvotāju skaits pēc dzimuma, vecuma grupām un dzimšanas valsts gada sākumā. Centrālās statistikas pārvaldes mājas lapa. Iedzīvotāji – galvenie rādītāji. [tiešsaiste] – [atsauce 12.04.2019.]. Pieejams: http://data1.csb.gov.lv/pxweb/lv/iedz/iedz_iedzrakst/IRG050.px/
2. Iedzīvotāju skaits pēc dzimuma, vecuma grupām un valstiskās piederības gada sākumā. Centrālās statistikas pārvaldes mājas lapa. Iedzīvotāji – galvenie rādītāji. [tiešsaiste] – [atsauce 12.04.2019.]. Pieejams: https://data1.csb.gov.lv/pxweb/lv/iedz/iedz_iedzrakst/IRG120.px
3. Iedzīvotāju skaits, tā izmaiņas un dabiskās kustīgas galvenie rādītāji. Centrālās statistikas pārvaldes mājas lapa. Iedzīvotāji – galvenie rādītāji. [tiešsaiste] – [atsauce 12.04.2019.]. Pieejams: http://data1.csb.gov.lv/pxweb/lv/iedz/iedz_iedzskaitis_ikgad/ISG010.px/
4. Inflation South Africa, available <https://www.inflation.eu/inflation-rates/south-africa/historic-inflation/cpi-inflation-south-africa-2019.aspx>
5. Latvia – Inflation Latvija GDP, available <https://www.focus-economics.com/country-indicator/latvia/inflation>
6. Latvia GDP per Capita Latvija GDP, available <https://tradingeconomics.com/latvia/gdp-per-capita>
7. Latvia GDP, available <https://tradingeconomics.com/latvia/gdp>
8. Latvia Population Latvija GDP, available <https://www.worldometers.info/world-population/latvia-population/>
9. South Africa GDP , available <https://tradingeconomics.com/south-africa/gdp>
10. South Africa GDP per Capita Latvija GDP, available <https://tradingeconomics.com/south-africa/gdp-per-capita>
11. South Africa Population Latvija GDP, available <https://www.worldometers.info/world-population/south-africa-population/>

Raksti zinātniskajos izdevumos un periodikā

12. Appelbaum, S.H. Generation “X” and the boomers: an analysis of realities and myths, *Management Research News*, 2005, Volume 28, Issue 1, pp.1-33.
13. Betz, L.C. Generations X, Y, and Z, *Journal of Pediatric Nursing*, 2019, Volume 44, pp. A7-A8.
14. Grencikova, I.A., Spankova, J., Kordos, M. Entry of a New Generation “Millenians” on the Labor Market, *International Multidisciplinary Scientific Conference on Social Sciencs & Arts SGEM*, 2016, pp. 861-868.

15. Jiri, B. The Employees of Baby Boomer Generation, Generation X, Generation Y and Generation Z in Selected Czech Corporations as Concoivers of Development and Competitiveness in their Corporation, *Journal of Competitiveness*, 2016, Volume 8, Issue 4, pp.105 – 123.
16. Leciskaite, R. Generations X, Y, Z: How social networks form the concept of the world without borders (the case of Lithuania), *Limes*, 2010, Volume 3, No. 2, pp. 170 – 183.
17. Ozkan, M., Solmaz, B. The Changing Face of the Employees – Generation Z and Their Perceptions of Work (A Study Applied to University Students), *Procedia Economics and Finance*, 2015, Volume 26, pp. 467 – 483.
18. Wiedmer, T. Generations Do Differ: Best Practices in Leading Traditionalists, Boomers, and Generations X, Y, and Z. *Delta Kappa Gamma Bulletin*, 2015, Volume 82, Issue 1, pp. 51-58.

Elektroniskie informācijas avoti

19. *Artjuhova, J.*, Cilvēks. Vērtība. Organizācija, 2010 pavasaris, Cvor, pieejams https://cvor.lv/wp-content/uploads/2011/07/Cilveks_vertiba_organizacija_2_2010.pdf (skatīts 17.02.2019)
20. *Bērziņš, G.* Nacionālais attīstības plāns – stāsts par Latvijas nākotni, 2018.12.05. lvportals.lv, pieejams <https://lvportals.lv/viedokli/300619-nacionalais-attistibas-plans-stasts-par-latvijas-nakotni-2018> (skatīts 14.05.2019)
21. *Diena*, Pārresoru koordinācijas centrs: NAP sākotnējās redakcijas apspriešana vērtējama kā izdevusies, 2012.10.10., *Diena*, pieejams <https://www.diena.lv/raksts/latvija/zinas/parresoru-koordinācijas-centrs-nap-sakotnejas-redakcijas-apspiesana-vertejama-ka-izdevusies-13972235> (skatīts 10.05.2019)
22. ENMAK2030, 2016, available https://www.mkm.ee/sites/default/files/enmak_2030_koos_elamumajanduse_lisaga.pdf (viewed 14.05.2019)
23. Estonia 2020 Action Plan 2017-2020, 2017 aprīl, Government of the Republic, available <https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/2017-european-semester-national-reform-programme-estonia-en.pdf> (viewed 14.05.2019)
24. Generation X The Forgotten yet Powerful Consumers, 2019, Passport, pieejams <http://datubazes.lanet.lv:2147/portal/analysis/tab#> (skatīts 21.02.2019)
25. Generation X The Forgotten yet Powerful Consumers, available <http://datubazes.lanet.lv:2147/portal/analysis/tab#> (viewed 20.02.2019)
26. *Kagan, J.* Generation X (Gen X), 2019.15.05, available <https://www.investopedia.com/terms/g/generation-x-genx.asp> (viewed 20.05.2019)

27. *Kessler, S.* Exactly what Gen Z wants, according to all of the surveys, 2018.10.25, QZ, available <https://qz.com/work/1410722/here-is-exactly-what-gen-z-wants-according-to-all-of-the-surveys/> (viewed 15.05.2019)
28. *Klauss, K., X, Y, Z* paaudzes, Valsts ieņēmumu dienests, pieejams https://www.vid.gov.lv/sites/default/files/4_x_y_z_paaudzes.pdf (skatīts 12.02.2019)
29. *Kleincshmit, M.* Generation Z Characteristics: 5 Infographics on The Gen Z Lifestyle, 2019.04.27, Visioncritical, available <https://www.visioncritical.com/blog/generation-z-infographics> (viewed 2.05.2019)
30. *LETA*, Eksperti nav vienisprātis par Nacionālā attīstības plāna efektivitāti, 2017.27.10, Diena, pieejams <https://www.diena.lv/raksts/latvija/zinas/eksperti-nav-vienispratis-par-nacionala-attistibas-plana-efektivitati-14183653> (skatīts 10.05.2019)
31. *LETA*, Latvijas attīstības plāns 2021.-2027.gadam paredz dzīves kvalitātes pieaugumu, 2018.10.4, Neatkarīgā Rīta Avīze, pieejams <https://nra.lv/latvija/259477-latvijas-attistibas-plans-2021-2027-gadam-paredz-dzives-kvalitates-pieaugumu.htm> (skatīts 06.05.2019)
32. *LETA*, Ziņojums: Patlaban būtiskākie klupšanas akmeņi valsts attīstībā ir zinātnes, pētniecības un inovāciju attīstība, 2017.12.23, Diena, pieejams <https://www.diena.lv/raksts/latvija/zinas/zinojums-patlaban-butiskakie-klupsanas-akmeni-valsts-attistiba-ir-zinatnes-petniecibas-un-inovaciju-attistiba-14187534> (skatīts 06.05.2019)
33. Lithuania's Progress Startegy "Lithuania 2030", State Progress Council, available https://lrv.lt/uploads/main/documents/files/EN_version/Useful_information/lithuania2030.pdf (viewed 14.05.2019)
34. Millennials and Gen Z: Capturing the Opportunity, 2018, De Beer Group, available https://www.debeersgroup.com/~/_media/Files/D/De-Beers-Group/documents/reports/insights/dir-2018-in-focus.pdf (viewed 15.05.2019)
35. Millennials vs Gen Z: 4 Differences in What The Care About, 2018.06.20, Criteo, available <https://www.criteo.com/insights/millennials-vs-gen-z/> (viewed 05.02.2019)
36. NAP2027 kodola (idejas, prioritāšu) piedāvājums, 2019, PKC, pieejams <https://www.pkc.gov.lv/lv/nap2027> (skatīts 20.02.2019)
37. National Development Plan 2018-2027, 2019.01.08, Government of Ireland, available <https://www.gov.ie/en/publication/83fec4-national-development-plan/> (viewed 14.05.2019)
38. National Development Programme, 2016.12.06, European Commision, available https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/policy/glossary/terms/national-development-programme_en (viewed 15.05.2019)

39. National Spatial Plan “Estonia 2030+”, eesti2030.wordpress, available <https://eesti2030.wordpress.com/по-русски/> (viewed 14.05.2019)
40. *Novak, J.* The Six Living Generations In America, Marketingteacher, available <https://www.marketingteacher.com/the-six-living-generations-in-america/> (viewed 20.02.2019)
41. Par NAP2020, PKC, 2019, pieejams <https://www.pkc.gov.lv/lv/valsts-attistibas-planosana/nacionalais-attistibas-plans> (skatīts 20.02.2019)
42. *Pārresoru koordinācijas centrs*, Valsts attīstības plānošana, PKC, pieejams <http://petijumi.mk.gov.lv/attistibas-planosana> (skatīts 15.05.2019)
43. *Pārresoru koordinācijas centrs*, Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2014. – 2020., 2012. gada decembris, PKC, pieejams https://www.pkc.gov.lv/sites/default/files/inline-files/20121220_NAP2020%20apstiprinats%20Saeima_4.pdf (skatīts 02.02.2019)
44. PKC. Noslēgusies sabiedriskā apspriešana par NAP2027 kodola piedāvājumu, 2019.03.04, lvportals.lv, pieejams <https://lvportals.lv/dienaskartiba/302437-noslegusies-sabiedriska-apspriesana-par-nap2027-kodola-piedavajumu-2019> (skatīts 14.05.2019)
45. *Simpson, B.* 5 values of generatios Z, 2018, Thinkburlap, available (<http://www.thinkburlap.com/blog/5-values-of-generation-z>) (viewed 02.02.2019)
46. *Stapčenko, A., Jaunromāne, L.* Iesaistītās/ieinteresētās personas sociālo pakalpoju organizāciju personāla un pakalpojumu galalietotāju spēcināšanā. Teorētisks ieskats un SEMPRES projekta empīrisko datu analīze, 2019 janvāris, Researchgate, pieejams https://www.researchgate.net/publication/330747780_Iesaistitatieinteresetas_puses_social_o_pakalpojumu_organizaciju_personala_un_pakalpojumu_galalietotaju_specinasana_Teoritisks_ieskats_un_SEMPRE_projekta_empirisko_datu_analize (skatīts 10.05.2019)
47. The National Development Plan in Brief, Eolas Magazine, available <https://www.eolasmagazine.ie/the-national-development-plan-in-brief/> (viewed 15.05.2019)
48. The National Development Plan Unpacked, 2018.07.24, Cooperative Governance Traditional Affairs, available <http://www.cogta.gov.za/?p=2744> (viewed 15.05.2019)
49. *Thompson, R.* Stakeholder Analysis, Mindtools, available https://www.mindtools.com/pages/article/newPPM_07.htm (viewed 10.05.2019) *What is Stakeholder Analysis?*, 2018.10.05, Project-management, available <https://project-management.com/what-is-stakeholder-analysis/> (viewed 10.05.2019)
50. Trīs paaudzes – trīs dzīves un finanšu stāsti, 2014, Monday, pieejams (<http://www.monday.lv/tris-paaudzes-tris-dzives-un-finansu-stasti/>) (skatīts 15.02.2019)

51. *Zanders, M.* Māris Zanders: Nacionālais attīstības plāns – tikai “kārtējais papīrs”?, 2019.03.28, Ziņu portāls Latvijai la.lv, pieejams <http://www.la.lv/sapnu-pils-un-risku-analize> (skatīts 14.05.2019)

PIELIKUMI

X, Y un Z paaudžu raksturojošās pazīmes – respondentu aptaujas neizpildīts paraugs

1. jautājums¹⁵⁵

Esmu Latvijas Universitātes Biznesa un vadības fakultātes, sabiedrības vadības maģistra studiju programmas maģistra studiju studente. Studiju ietvaros izstrādāju maģistra darbu “X, Y un Z paaudžu maiņas ietekme uz “Nacionālais attīstības plāns” prioritātēm”. Maģistra darba mērķis ir noteikt cik lielā mērā izstrādātais “Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2014. – 2020. gadam” (turpmāk – NAP2020) atbilst X, Y un Z paaudžu mērķiem un vērtībām un izstrādāt priekšlikumus neatbilstību novēršanai.

Lūdzu veltīt nedaudz laika un sniegt ieguldījumu mana maģistra darba izstrādē, nosakot cik lielā mērā katra no identificētajām pazīmēm Jums atbilst.

Aptaujas anketas tiks izmantotas tikai apkopotā veidā un tikai maģistra darba izstrādes nepieciešamībām.

Paldies par atsaucību un veltīto laiku!

1.jautājums	Lūdzu atzīmējiet cik lielā mērā katrs no zemāk uzskaitītajiem mērķiem atbilst Jums!				
	Pilnībā atbilst	Atbilst	Gūti pateikt	Neatbilst	Pilnībā neatbilst
Apvienot ģimeni, darbu un atpūtu					
Bērnu izglītība					
Brīvība un elastība darba vidē					
Darba un privātās dzīves līdzsvars					
Darbs ar matemātiku saistītās jomās					
Darbs ar tehnoloģijām					
Darbs birojā					
Darbs inženierzinātnes jomās					
Darbs IT nozarēs					
Darbs starptautiskās organizācijās					
Darbs zinātnes jomās					
Drošība un stabilitāte					
Finansiālā nodrošinātība					
Ģimene					
Gūt "reālu" pieredzi mācību procesā					
Gūt atzinību					
Individuālisms / personīgā brīvība					
Interesantas darba vietas					
Izglītība					
Karjeras izaugsme					
Kļūt par līderi / vadītāju organizācijā					
Laulības					
Neatkarība / pastāvība darba vidē					
Nekustamais īpašums kā privātīpašums					
Nodrošināta nākotne					
Pārdomāti tēriņi, izvairīšanās no ilgtermiņa saistībām					
Pats sev priekšnieks					
Patstāvība darba vidē					
Peļņa					
Personīgā izaugsme					
Starptautiskā izglītība					
Uzkrājumu vecumdienām veidošana					
Uzkrājumu veidošana nākotnei					
Uzsākt uzņēmējdarbību					
Veselība					

¹⁵⁵ Autores veidots, 2019

**X, Y un Z paaudžu raksturojošās pazīmes – respondentu aptaujas neizpildīts paraugs
2. un 3. jautājums**¹⁵⁶

2.jautājums	Lūdzu atzīmējiet cik lielā mērā katra no zemāk uzskaitītajām vērtībām atbilst Jums!				
	Pilnībā atbilst	Atbilst	Gūti pateikt	Neatbilst	Pilnībā neatbilst
Ātrums nevis kvalitāte					
Čaklums					
Darba kultūru vērtēju augstāk par atalgojumu					
Darba vide balsīta komandas garā					
Darbs, lai sasniegtu mērķus					
Ilgtspēja un vienlīdzība sabiedrībā					
Pārmaiņas					
Pozitīva attieksme pret rasu un etnisko daudzveidību					
Privātums					
Sociālās un vides problēmas					
Tehnoloģijas, to attīstības tendences					
Tehnoloģiju lietošana					
Tehnoloģiju pielietojums ikdienā					
Tēriņos atbalstu ilgtermiņa saistības					
Tolerance pret daudzveidību sabiedrībā					
Vide un sociālā atbildība					

3.jautājums	Lūdzu atzīmējiet cik lielā mērā katra no zemāk uzskaitītajām pazīmēm atbilst Jums!				
	Pilnībā atbilst	Atbilst	Gūti pateikt	Neatbilst	Pilnībā neatbilst
Aktīvās mācīšanās metodes					
Entuziasms					
Īsa uzmanības noturība					
Jaunumu uzzināšana no drukātajiem medijiem					
Jaunumu uzzināšana no radio					
Jaunumu uzzināšana no TV					
Jaunumu uzzināšana no tiešsaistes meklēšanas rīkiem					
Mērķtiecība					
Neesmu gatavs ilgi gaidīt informāciju					
Neizprotu birokrātiju valsts iestādēs					
Nevēlos "smagi" strādāt					
Man ir reāla pieeja finansiālas dabas jautājumiem					
Spēju veikt dažādus uzdevumus vienlaicīgi					
Izvēlētos tiešsaistes apmācību formas					
Esmu uz sadarbību vērsts					

¹⁵⁶ Autores veidots, 2019

X, Y un Z paaudžu raksturojošās pazīmes – respondentu aptaujas neizpildīts paraugs
4., 5. un 6. jautājums¹⁵⁷

4.jautājums	Lūdzu norādiet savu vecumu!
Vecumā līdz 18 gadiem	
Vecumā no 19 līdz 24 gadiem	
Vecumā no 25 līdz 29 gadiem	
Vecumā no 30 līdz 34 gadiem	
Vecumā no 35 līdz 38 gadiem	
Vecumā no 39 līdz 43 gadiem	
Vecumā no 44 līdz 48 gadiem	
Vecumā no 49 līdz 51 gadam	
Vecumā virs 52 gadiem	

5.jautājums	Lūdzu norādiet savu dzimumu!
Sieviete	
Vīrietis	

6.jautājums	Lūdzu norādiet savu izglītību
Pamatizglītība	
Vidējā vispārējā izglītība	
Vidējā profesionālā izglītība	
Bakalaura grāds	
Maģistra grāds	
Doktora grāds	
Cits	

¹⁵⁷ Autores veidots, 2019

Ekspertu aptaujas neizpildīts paraugs – aptaujas mērķis un aptaujas tabula

Cienījamais ekspert!

Esmu Anete Nekraša Latvijas Universitātes Biznesa un vadības fakultātes Sabiedrības vadības maģistra studiju programmas studente. Studiju ietvaros izstrādāju maģistra darbu “X, Y un Z paaudžu maiņas ietekme uz “Nacionālais attīstības plāns 2014. – 2020. gadam” prioritātēm”. Maģistra darba mērķis ir noteikt cik lielā mērā izstrādātais “Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2014. – 2020. gadam” (turpmāk – NAP2020) atbilst X, Y un Z paaudžu mērķiem un vērtībām un izstrādāt priekšlikumus neatbilstību novēršanai.

Izstrādājamā maģistra darba ietvaros ir būtiski uzzināt Jūsu viedokli par aptaujas anketā iekļauto X, Y un Z paaudžu raksturojošo pazīmju atbilstību NAP2020 prioritārajiem virzieniem (sk. 1.tab.)¹⁵⁸.

Lūdzu norādiet sekojošu informāciju par sevi:

Vārds Uzvārds:	
Ieņemamais amats:	
Izglītība:	
Datums un laiks:	

Lūdzu ar “x” atzīmējiet, kuram no NAP2020 prioritāšu virzieniem, Jūsaprāt, atbilst katra no 1. tabulā iekļautajām X, Y un Z paaudzes pazīmēm! Katra pazīme var atbilst vairākiem NAP2020 prioritāšu virzieniem.

1.tabula

X, Y un Z paaudzes raksturojošās pazīmes, to atbilstība NAP2020 prioritāšu virzieniem¹⁵⁹

X, Y uz Z paaudzes raksturojošās pazīmes	NAP2020 prioritāšu virzieni		
	Cilvēka drošumspeja	Tautas saimniecības izaugsme	Izaugsmi atbalstošas teritorijas
Aktīvās mācīšanās metodes			
Apvienot ģimeni, darbu un atpūtu			
Ātrums, nevis kvalitāte			
Bērnu izglītība			
Brīvība un elastība darba vidē			
Čaklums			
Darba kultūru vērtē augstāk par atalgojumu			
Darba un privātās dzīves līdzsvars			
Darba vide balstīta komandas garā			
Darbs ar matemātiku saistītās jomās			
Darbs ar tehnoloģijām			
Darbs birojā			
Darbs inženierzinātnes jomās			
Darbs IT nozarēs			
Darbs starptautiskās organizācijās			
Darbs zinātnes jomās			
Darbs, lai sasniegtu mērķus			
Drošība un stabilitāte			
Entuziasms			
Finansiālā nodrošinātība			
Ģimene			
Gūt “reālu” pieredzi mācību procesā			
Gūt atzinību			

¹⁵⁸ Aptaujas anketas pielikumā pievienots pielikums par NAP2020, tā mērķiem un prioritārajiem virzieniem.

¹⁵⁹ Katra aptaujas anketas kolonnā iekļautā X, Y, Z paaudzes pazīme var atbilst vairākiem NAP2020 prioritārajiem virzieniem vai neatbilst nevienam no NAP2020 prioritārajiem virzieniem.

Ekspertu aptaujas neizpildīts paraugs – aptaujas tabulas turpinājums

1.tabulas turpinājums

Raksturojošie faktori	NAP2020 prioritāšu virzieni		
	Cilvēka drošumspeja	Tautas saimniecības izaugsme	Izaugsmi atbalstošas teritorijas
Ilgspēja un vienlīdzība sabiedrībā			
Individuālisms / personīgā brīvība			
Interesantas darba vietas			
Īsa uzmanības noturība			
Izglītība			
Jaunumu uzzināšana no drukātajiem medijiem			
Jaunumu uzzināšana no radio			
Jaunumu uzzināšana no TV			
Jaunumu uzzināšana tiešsaistes meklēšanas rīkos			
Karjeras izaugsme			
Kļūt par līderi / vadītāju organizācijā			
Laulības			
Mērķtiecība			
Nav gatavi ilgi gaidīt informāciju			
Neatkarība / patstāvība darba vidē			
Neizprot birokrātiju valsts iestādēs			
Nekustamais īpašums kā privātpašums			
Nevēlas "smagi" strādāt			
Nodrošināta nākotne			
Pārdomāti tēriņi, izvairīšanās no ilgtermiņa saistībām			
Pārmaiņas			
Pats sev priekšnieks			
Patstāvība darba vidē			
Peļņa			
Personīgā izaugsme			
Pozitīva attieksme pret rasu un etnisko daudzveidību			
Privātums			
Reāla pieeja finansiālas dabas jautājumiem			
Sociālās un vides problēmas			
Spēja veikt dažādus uzdevumus vienlaicīgi			
Starptautiska izglītība			
Tehnoloģijas, to attīstības tendences			
Tehnoloģiju lietošana			
Tehnoloģiju pielietojums ikdienā			
Tēriņos atbalsta ilgtermiņa saistības			
Tiešsaistes apmācības darba vajadzībām, ja tās nodrošina darba devējs			
Tiešsaistes apmācību forma			
Tolerance pret daudzveidību			
Tradicionālā apmācību forma			
Uz sadarbību vērsti			
Uzkrājumu vecumdienām veidošana			
Uzkrājumu veidošana nākotnei			
Uzsākt uzņēmējdarbību			
Veselība			
Vide un sociālā atbildība			

Ekspertu aptaujas neizpildīts paraugs – ekspertu aptaujas anketas pielikums

Aptaujas anketas pielikums

NAP2020 ir galvenais vidējā termiņa valsts attīstības plānošanas dokuments Latvijā. Tas ir “Latvijas ilgtspējas attīstības stratēģijas līdz 2030. gadam” rīcības plāns un valsts attīstības un lielāko investīciju ceļa karte septiņu gadu garumā.¹⁶⁰

NAP2020 noteikti sekojoši mērķi:

- Sekmēt ilgtspējīgu Latvijas ekonomikas izaugsmi, valsts un reģionu konkurētspēju starptautiskajos tirgos;
- Radīt spēcīgu vidusšķiru – sekmēt politiku, kas ved pie stabiliem un pietiekamiem ienākumiem un cienīga darba ikvienam, mazinot nabadzību, ienākumu nevienlīdzību un uzlabojot iedzīvotāju dzīves kvalitāti un apmierinātību ar dzīvi;
- Nodrošināt pozitīvu un stabilu tautas ataudzi Latvijā – pieaugošu dzimstību, mirstības mazināšanos un iedzīvotāju vēlmi dzīvot un atgriezties Latvijā.

NAP2020 ietvaros noteikti trīs prioritāšu virzieni, kur katram virzienam noteiks mērķis (sk. 2.tab.).

2.tabula

NAP2020 prioritāro virzienu raksturojums¹⁶¹

Prioritāte	Prioritātes mērķis
Tautas saimniecības izaugsme	Ilgtspējīga Latvijas ekonomikas izaugsme ap pieaugošu valsts konkurētspēju starptautiskajos tirgos
Cilvēka drošums	Radīt spēcīgu vidusšķiru un nodrošināt tautas ataudzi Latvijā - valstī, kur ikkatram cilvēkam ir iespējas gādāt par savu, savu tuvinieku un Latvijas attīstību
Izaugsmi atbalstošas teritorijas	Radīt līdzvērtīgas darba iespējas un dzīves apstākļus visiem iedzīvotājiem, izmantojot teritoriju attīstības potenciālu un unikālos resursus
	Stiprināt Latvijas reģionu starptautisko konkurētspēju, palielinot Rīgas kā Ziemeļeiropas metropoles un citu nacionālās nozīmes attīstības centru starptautisko lomu

¹⁶⁰ Avots: <https://www.pkc.gov.lv/lv/valsts-attistibas-planosana/nacionalais-attistibas-plans>

¹⁶¹ Avots: <https://www.pkc.gov.lv/lv/valsts-attistibas-planosana/nacionalais-attistibas-plans>

Ekspertu aptaujas 1. tabula – Sanita Zilbereizena

1.tabula

X, Y un Z paaudzes raksturojošās pazīmes, to atbilstība NAP2020 prioritāšu virzieniem

X, Y uz Z paaudzes raksturojošās pazīmes	NAP2020 prioritāšu virzieni		
	Cilvēka drošums	Tautas saimniecības izaugsme	Izaugsmi atbalstošas teritorijas
Aktīvās mācīšanās metodes		x	
Apvienot ģimeni, darbu un atpūtu	x	x	
Ātrums, nevis kvalitāte	x		
Bērnu izglītība	x	x	
Brīvība un elastība darba vidē			
Čaklums		x	
Darba kultūru vērtē augstāk par atalgojumu			x
Darba un privātās dzīves līdzsvars	x		
Darba vide balstīta komandas garā	x		
Darbs ar matemātiku saistītās jomās		x	
Darbs ar tehnoloģijām		x	
Darbs birojā		x	
Darbs inženierzinātnes jomās		x	
Darbs IT nozarēs		x	
Darbs starptautiskās organizācijās		x	
Darbs zinātnes jomās		x	
Darbs, lai sasniegtu mērķus		x	
Drošība un stabilitāte		x	
Entuziasms		x	
Finansiālā nodrošinātība	x		
Ģimene	x		
Gūt "reālu" pieredzi mācību procesā	x		
Gūt atzinību	x		

Ekspertu aptaujas 1. tabulas turpinājums – Sanita Zilbereizena

1.tabulas turpinājums

Raksturojošie faktori	NAP2020 prioritāšu virzieni		
	Cilvēka drošumspeja	Tautas saimniecības izaugsme	Izaugsmi atbalstošas teritorijas
Ilgtspēja un vienlīdzība sabiedrībā			X
Individuālisms / personīgā brīvība	X		
Interesantas darba vietas	X		
Īsa uzmanības noturība			
Izglītība	X		
Jaunumu uzzināšana no drukātajiem medijiem			X
Jaunumu uzzināšana no radio			X
Jaunumu uzzināšana no TV			X
Jaunumu uzzināšana tiešsaistes meklēšanas rīkos	X		
Karjeras izaugsme	X		
Kļūt par līderi / vadītāju organizācijā		X	
Laulības	X		
Mērķtiecība	X		
Nav gatavi ilgi gaidīt informāciju	X		
Neatkarība / patstāvība darba vidē	X		
Neizprot birokrātiju valsts iestādēs	X		
Nekustamais īpašums kā privātipašums	X		
Nevēlas "smagi" strādāt	X		
Nodrošināta nākotne		X	
Pārdomāti tēriņi, izvairīšanās no ilgtermiņa saistībām	X		
Pārmaiņas	X		
Pats sev priekšnieks	X		
Patstāvība darba vidē	X		
Peļņa			
Personīgā izaugsme	X		
Pozitīva attieksme pret rasu un etnisko daudzveidību			X
Privātums	X		
Reāla pieeja finansiālas dabas jautājumiem	X		
Sociālās un vides problēmas			X
Spēja veikt dažādus uzdevumus vienlaicīgi		X	
Starptautiska izglītība		X	
Tehnoloģijas, to attīstības tendences		X	
Tehnoloģiju lietošana		X	
Tehnoloģiju pielietojums ikdienā		X	
Tēriņos atbalsta ilgtermiņa saistības		X	
Tiešsaistes apmācības darba vajadzībām, ja tās nodrošina darba devējs	X		
Tiešsaistes apmācību forma		X	
Tolerance pret daudzveidību			X
Tradicionālā apmācību forma		X	
Uz sadarbību vērsti	X		
Uzkrājumu vecumdienām veidošana		X	
Uzkrājumu veidošana nākotnei		X	
Uzsākt uzņēmējdarbību		X	
Veselība	X		
Vide un sociālā atbildība			X

Ekspertu aptaujas 1. tabula – Zane Pabērza

1.tabula

X, Y un Z paaudzes raksturojošās pazīmes, to atbilstība NAP2020 prioritāšu virzieniem

X, Y uz Z paaudzes raksturojošās pazīmes	NAP2020 prioritāšu virzieni		
	Cilvēka drošumspeja	Tautas saimniecības izaugsme	Izaugsmi atbalstošas teritorijas
Aktīvās mācīšanās metodes			
Apvienot ģimeni, darbu un atpūtu	x		x
Ātrums, nevis kvalitāte			
Bērnu izglītība	x	x	x
Brīvība un elastība darba vidē			x
Čaklums	x	x	
Darba kultūru vērtē augstāk par atalgojumu		x	
Darba un privātās dzīves līdzsvars	x		
Darba vide balstīta komandas garā			x
Darbs ar matemātiku saistītās jomās			
Darbs ar tehnoloģijām		x	x
Darbs birojā			
Darbs inženierzinātnes jomās		x	x
Darbs IT nozarēs		x	
Darbs starptautiskās organizācijās			x
Darbs zinātnes jomās		x	
Darbs, lai sasniegtu mērķus	x		
Drošība un stabilitāte	x	x	x
Entuziasms	x	x	x
Finansiālā nodrošinātība	x		x
Ģimene	x		
Gūt "reālu" pieredzi mācību procesā	x		
Gūt atzinību		x	x

Ekspertu aptaujas 1. tabulas turpinājums – Zane Pabērza

1.tabulas turpinājums

Raksturojošie faktori	NAP2020 prioritāšu virzieni		
	Cilvēka drošums	Tautas saimniecības izaugsme	Izaugsmi atbalstošas teritorijas
Ilgtspēja un vienlīdzība sabiedrībā	x		x
Individuālisms / personīgā brīvība	x		
Interesantas darba vietas			x
Īsa uzmanības noturība			
Izglītība	x	x	x
Jaunumu uzzināšana no drukātajiem medijiem			
Jaunumu uzzināšana no radio			
Jaunumu uzzināšana no TV			
Jaunumu uzzināšana tiešsaistes meklēšanas rīkos			
Karjeras izaugsme	x		
Kļūt par līderi / vadītāju organizācijā		x	x
Laulības	x		
Mērķtiecība	x	x	x
Nav gatavi ilgi gaidīt informāciju		x	x
Neatkarība / patstāvība darba vidē	x		
Neizprot birokrātiju valsts iestādēs			x
Nekustamais īpašums kā privātipašums	x		
Nevēlas "smagi" strādāt			
Nodrošināta nākotne	x		
Pārdomāti tēriņi, izvairīšanās no ilgtermiņa saistībām	x		
Pārmaiņas			
Pats sev priekšnieks	x		x
Patstāvība darba vidē	x		
Peļņa	x	x	x
Personīgā izaugsme	x		
Pozitīva attieksme pret rasu un etnisko daudzveidību	x	x	
Privātums	x		
Reāla pieeja finansiālas dabas jautājumiem	x		x
Sociālās un vides problēmas			x
Spēja veikt dažādus uzdevumus vienlaicīgi			
Starptautiska izglītība		x	
Tehnoloģijas, to attīstības tendences		x	x
Tehnoloģiju lietošana		x	x
Tehnoloģiju pielietojums ikdienā			x
Tēriņos atbalsta ilgtermiņa saistības			
Tiešsaistes apmācības darba vajadzībām, ja tās nodrošina darba devējs	x		x
Tiešsaistes apmācību forma			x
Tolerance pret daudzveidību		x	
Tradicionālā apmācību forma	x	x	
Uz sadarbību vērsti		x	x
Uzkrājumu vecumdienām veidošana	x		
Uzkrājumu veidošana nākotnei	x		
Uzsākt uzņēmējdarbību		x	x
Veselība	x		
Vide un sociālā atbildība	x	x	x

Ekspertu aptaujas 1. tabula – Antra Gremzde

1.tabula

X, Y un Z paaudzes raksturojošās pazīmes, to atbilstība NAP2020 prioritāšu virzieniem

X, Y uz Z paaudzes raksturojošās pazīmes	NAP2020 prioritāšu virzieni		
	Cilvēka drošums	Tautas saimniecības izaugsme	Izaugsmi atbalstošas teritorijas
Aktīvās mācīšanās metodes	x		
Apvienot ģimeni, darbu un atpūtu	x		
Ātrums, nevis kvalitāte	x		
Bērnu izglītība		x	x
Brīvība un elastība darba vidē			x
Čaklums	x		
Darba kultūru vērtē augstāk par atalgojumu	x	x	
Darba un privātās dzīves līdzsvars		x	
Darba vide balstīta komandas garā			x
Darbs ar matemātiku saistītās jomās	x		
Darbs ar tehnoloģijām	x		
Darbs birojā			
Darbs inženierzinātnes jomās	x		
Darbs IT nozarēs	x		
Darbs starptautiskās organizācijās	x	x	
Darbs zinātnes jomās	x	x	
Darbs, lai sasniegtu mērķus	x		
Drošība un stabilitāte			x
Entuziasms	x		
Finansiālā nodrošinātība			x
Ģimene	x		
Gūt "reālu" pieredzi mācību procesā	x		x
Gūt atzinību	x		

Ekspertu aptaujas 1. tabulas turpinājums – Antra Gremzde

1.tabulas turpinājums

Raksturojošie faktori	NAP2020 prioritāšu virzieni		
	Cilvēka drošumspeja	Tautas saimniecības izaugsme	Izaugsmi atbalstošas teritorijas
Ilgtspeja un vienlīdzība sabiedrībā		X	X
Individuālisms / personīgā brīvība	X		
Interesantas darba vietas		X	X
Īsa uzmanības noturība	X		
Izglītība	X		X
Jaunumu uzzināšana no drukātajiem medijiem	X		
Jaunumu uzzināšana no radio	X		
Jaunumu uzzināšana no TV	X		
Jaunumu uzzināšana tiešsaistes meklēšanas rīkos	X		
Karjeras izaugsme	X	X	X
Kļūt par līderi / vadītāju organizācijā	X	X	
Laulības	X		
Mērķtiecība	X		
Nav gatavi ilgi gaidīt informāciju	X		
Neatkarība / patstāvība darba vidē	X		X
Neizprot birokrātiju valsts iestādēs	X		
Nekustamais īpašums kā privātipašums	X		
Nevēlas "smagi" strādāt	X		
Nodrošināta nākotne	X	X	X
Pārdomāti tēriņi, izvairīšanās no ilgtermiņa saistībām	X		X
Pārmaiņas		X	X
Pats sev priekšnieks	X	X	
Patstāvība darba vidē		X	
Peļņa		X	
Personīgā izaugsme	X	X	
Pozitīva attieksme pret rasu un etnisko daudzveidību	X		X
Privātums	X		
Reāla pieeja finansiālas dabas jautājumiem	X		X
Sociālās un vides problēmas	X		X
Spēja veikt dažādus uzdevumus vienlaicīgi	X		
Starptautiska izglītība	X	X	
Tehnoloģijas, to attīstības tendences	X	X	
Tehnoloģiju lietošana	X	X	
Tehnoloģiju pielietojums ikdienā	X	X	
Tēriņos atbalsta ilgtermiņa saistības	X		
Tiešsaistes apmācības darba vajadzībām, ja tās nodrošina darba devējs		X	
Tiešsaistes apmācību forma		X	
Tolerance pret daudzveidību	X	X	
Tradicionālā apmācību forma	X		
Uz sadarbību vērsti	X		
Uzkrājumu vecumdienām veidošana	X	X	
Uzkrājumu veidošana nākotnei	X	X	
Uzsākt uzņēmējdarbību	X	X	
Veselība	X		X
Vide un sociālā atbildība	X		X

Ekspertu aptaujas 1. tabula – Viktors Pedčenko

Cienījamais ekspert!

Esmu Anete Nekraša Latvijas Universitātes Biznesa un vadības fakultātes Sabiedrības vadības maģistra studiju programmas studente. Studiju ietvaros izstrādāju maģistra darbu "X, Y un Z paaudžu maiņas ietekme uz "Nacionālais attīstības plāns 2014. – 2020. gadam" prioritātēm". Maģistra darba mērķis ir noteikt cik lielā mērā izstrādātais "Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2014. – 2020. gadam" (turpmāk – NAP2020) atbilst X, Y un Z paaudžu mērķiem un vērtībām un izstrādāt priekšlikumus neatbilstību novēršanai.

Izstrādājamā maģistra darba ietvaros ir būtiski uzzināt Jūsu viedokli par aptaujas anketā iekļauto X, Y un Z paaudžu raksturojošo pazīmju atbilstību NAP2020 prioritārajiem virzieniem (sk. 1.tab.)¹.

Lūdzu norādiet sekojošu informāciju par sevi:

Vārds Uzvārds:	Viktors Pedčenko
Ieņemamais amats:	Valdes loceklis
Izglītība:	augstākā
Datums un laiks:	20190424

Lūdzu ar "x" atzīmējiet, kuram no NAP2020 prioritāšu virzieniem, Jūsaprāt, atbilst katra no 1. tabulā iekļautajām X, Y un Z paaudzes pazīmēm! Katra pazīme var atbilst vairākiem NAP2020 prioritāšu virzieniem.

1.tabula

X, Y un Z paaudzes raksturojošās pazīmes, to atbilstība NAP2020 prioritāšu virzieniem²

X, Y uz Z paaudzes raksturojošās pazīmes	NAP2020 prioritāšu virzieni		
	Cilvēka drošums drošums#	Tautas saimniecības izaugsme #	Izaugsmi atbalstošas teritorijas
Aktīvās mācīšanās metodes		X	
Apvienot ģimeni, darbu un atpūtu	X		
Ātrums, nevis kvalitāte		X	
Bērnu izglītība			X
Brīvība un elastība darba vidē			X
Čaklums			X
Darba kultūru vērtē augstāk par atalgojumu			X
Darba un privātās dzīves līdzsvars	X		
Darba vide balstīta komandas garā			X
Darbs ar matemātiku saistītās jomās		X	
Darbs ar tehnoloģijām		X	
Darbs birojā		X	
Darbs inženierzinātnes jomās		X	
Darbs IT nozarēs		X	
Darbs starptautiskās organizācijās		X	
Darbs zinātnes jomās		X	
Darbs, lai sasniegtu mērķus		X	
Drošība un stabilitāte	X		
Entuziasms			X
Finansiālā nodrošinātība		X	
Ģimene	X		
Gūt "reālu" pieredzi mācību procesā		X	
Gūt atzinību		X	

¹ Aptaujas anketas pielikumā pievienots pielikums par NAP2020, tā mērķiem un prioritārajiem virzieniem.

² Katra aptaujas anketas kolonnā iekļautā X, Y, Z paaudzes pazīme var atbilst vairākiem NAP2020 prioritārajiem virzieniem vai neatbilst nevienam no NAP2020 prioritārajiem virzieniem.

Ekspertu aptaujas 1. tabulas turpinājums – Viktors Pedčenko

1.tabulas turpinājums

Raksturojošie faktori	NAP2020 prioritāšu virzieni		
	Cilvēka drošums	Tautas saimniecības izaugsme	Izaugsmi atbalstošas teritorijas
Ilgspēja un vienlīdzība sabiedrībā			X
Individuālisms / personīgā brīvība		X	
Interesantas darba vietas	X		
Īsa uzmanības noturība	X		
Izglītība		X	
Jaunumu uzzināšana no drukātajiem medijiem			X
Jaunumu uzzināšana no radio			X
Jaunumu uzzināšana no TV			X
Jaunumu uzzināšana tiešsaistes meklēšanas rīkos	X	X	
Karjeras izaugsme	X	X	
Kļūt par līderi / vadītāju organizācijā	X	X	X
Laulības	X	X	X
Mērķtiecība	X	X	X
Nav gatavi ilgi gaidīt informāciju		X	X
Neatkarība / patstāvība darba vidē			X
Neizprot birokrātiju valsts iestādēs		X	
Nekustamais īpašums kā privātīpašums	X	X	X
Nevēlas "smagi" strādāt		X	X
Nodrošināta nākotne	X	X	X
Pārdomāti tēriņi, izvairīšanās no ilgtermiņa saistībām	X		
Pārmaiņas		X	
Pats sev priekšnieks	X		
Patstāvība darba vidē			X
Peļņa	X	X	
Personīgā izaugsme	X	X	X
Pozitīva attieksme pret rasu un etnisko daudzveidību	X	X	
Privātums	X		
Reāla pieeja finansiālas dabas jautājumiem			
Sociālās un vides problēmas	X	X	X
Spēja veikt dažādus uzdevumus vienlaicīgi			
Starptautiska izglītība	X	X	
Tehnoloģijas, to attīstības tendences		X	
Tehnoloģiju lietošana	X	X	
Tehnoloģiju pielietojums ikdienā		X	
Tēriņos atbalsta ilgtermiņa saistības		X	
Tiešsaistes apmācības darba vajadzībām, ja tās nodrošina darba devējs	X	X	X
Tiešsaistes apmācību forma		X	
Tolerance pret daudzveidību		X	
Tradicionālā apmācību forma			
Uz sadarbību vērsti	X	X	X
Uzkrājumu vecumdienām veidošana	X	X	X
Uzkrājumu veidošana nākotnei		X	
Uzsākt uzņēmējdarbību	X	X	X
Veselība	X	X	X
Vide un sociālā atbildība	X	X	X

Ekspertu intervijas anketas neaizpildīts paraugs – informatīvā daļa

Cienījamais ekspert!

Esmu Anete Nekraša Latvijas Universitātes Biznesa un vadības fakultātes maģistra studiju studente. Studiju ietvaros izstrādāju maģistra darbu “X, Y un Z paaudžu maiņas ietekme uz “Nacionālais attīstības plāns 2014. – 2020. gadam” prioritātēm”. Maģistra darba mērķis ir noteikt cik lielā mērā izstrādātais “Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2014. – 2020. gadam” (turpmāk – NAP2020) atbilst X, Y un Z paaudžu mērķiem un vērtībām un izstrādāt priekšlikumus neatbilstību novēršanai.

Izstrādājamā maģistra darba ietvaros ir būtiski uzzināt Jūsu viedokli par NAP2020 un X, Y un Z paaudžu raksturojošo pazīmju saskaņotību.

Lūdzu norādiet sekojošu informāciju par sevi:

- Vārds, uzvārds:
- Iestāde vai organizācija:
- Ieņemamais amats:

Pirms aptaujas jautājumiem sniegts īss raksturojums par X, Y un Z paaudzēm, kā arī par NAP2020.

Pie X paaudzes pārstāvjiem pieder cilvēki, kas dzimuši laika posmā no 1956. gada līdz 1979. gadam un ir vecumā no 39 līdz 51 gadam.¹⁶² X paaudzi raksturo tādi mērķi kā nodrošināt saviem bērniem iespēju iegūt izglītību, ikdienas dzīvē sasniegt darba un privātās dzīves līdzsvaru, būt finansiāli nodrošinātiem, rūpes par veselību. X paaudze kā vērtību nosaka tehnoloģijas, to pielietojumu ikdienā.¹⁶³

Pie Y paaudzes pārstāvjiem pieder cilvēki, kas dzimuši laika posmā no 1980. gada līdz 1994. gadam un ir vecumā no 25 līdz 38 gadiem.¹⁶⁴ Y paaudzi raksturo tādi mērķi kā spēja apvienot ģimeni, darbu un atpūtu, sasniegt brīvību un elastību darba vidē, sasniegt karjeras izaugsmi un kļūt par vadītāju/līderi organizācijā. Y paaudzi raksturo tādas vērtības pozitīva attieksme pret rasu un etnisko daudzveidību, vide un sociālā atbildība, nozīmīga vērtība Y paaudzes pārstāvjiem ir tehnoloģijas.¹⁶⁵

Pie Z paaudzes pārstāvjiem pieder cilvēki, kas dzimuši laika posmā no 1995. gada līdz 2015. gadam un ir vecumā no 3 līdz 24 gadiem.¹⁶⁶ Z paaudzi raksturo tādi mērķi kā ģimene, karjeras izaugsme, vēlme kļūt par vadītāju vai līderi, kā arī nodrošināta nākotne, peļņas gūšanas. Z paaudzi raksturo tādas vērtības kā ilgtspēja un vienlīdzība sabiedrībā, darbs mērķu sasniegšanai, tehnoloģijas un to pielietojums ikdienā.¹⁶⁷

Turpinājumā sniegts īss NAP2020 raksturojums.

NAP2020 ir galvenais vidējā termiņa valsts attīstības plānošanas dokuments Latvijā. Tas ir “Latvijas ilgtspējas attīstības stratēģijas līdz 2030. gadam” rīcības plāns un valsts attīstības un lielāko investīciju ceļa karte septiņu gadu garumā.¹⁶⁸

NAP2020 noteikti sekojoši mērķi:

- Sekmēt ilgtspējīgu Latvijas ekonomikas izaugsmi, valsts un reģionu konkurētspēju starptautiskajos tirgos;
- Radīt spēcīgu vidusšķiru – sekmēt politiku, kas ved pie stabiliem un pietiekamiem ienākumiem un cienīga darba ikvienam, mazinot nabadzību, ienākumu nevienlīdzību un uzlabojot iedzīvotāju dzīves kvalitāti un apmierinātību ar dzīvi;
- Nodrošināt pozitīvu un stabilu tautas ataudzi Latvijā – pieaugošu dzimstību, mirstības mazināšanos un iedzīvotāju vēlmi dzīvot un atgriezties Latvijā.¹⁶⁹

¹⁶² Avots: [Leciskaite, R. \(2010\) *Generatiosn X, Y, Z: How social networks form the concept of the world without borders \(the case of Lithuania\)*. Limes, Vol.3., No.2., p. 170.](#)

¹⁶³ Avots: Anetes Nekrašas izstrādāta aptauja par pazīmēm, kas raksturo X, Y un Z paaudzes (n=312), 2019

¹⁶⁴ Avots: [Leciskaite, R. \(2010\) *Generatiosn X, Y, Z: How social networks form the concept of the world without borders \(the case of Lithuania\)*. Limes, Vol.3., No.2., p. 170.](#)

¹⁶⁵ Avots: Anetes Nekrašas izstrādāta aptauja par pazīmēm, kas raksturo X, Y un Z paaudzes (n=312), 2019

¹⁶⁶ Avots: [Leciskaite, R. \(2010\) *Generatiosn X, Y, Z: How social networks form the concept of the world without borders \(the case of Lithuania\)*. Limes, Vol.3., No.2., p. 170.](#)

¹⁶⁷ Avots: Anetes Nekrašas izstrādāta aptauja par pazīmēm, kas raksturo X, Y un Z paaudzes (n=312), 2019

¹⁶⁸ Avots: <https://www.pkc.gov.lv/lv/valsts-attistibas-planosana/nacionalais-attistibas-plans>

¹⁶⁹ Avots: <https://www.pkc.gov.lv/lv/valsts-attistibas-planosana/nacionalais-attistibas-plans>

Ekspertu intervijas anketas neizpildīts paraugs – aptaujas daļa

APTAUJAS JAUTĀJUMI

1. Kādas Jūsaprāt ir X paaudzes vērtības un kādi Jūsaprāt ir X paaudzes mērķi?
2. Kādas Jūsaprāt ir Y paaudzes vērtības un kādi Jūsaprāt ir Y paaudzes mērķi?
3. Kādas Jūsaprāt ir Z paaudzes vērtības un kādi Jūsaprāt ir Z paaudzes mērķi?
4. Kādi Jūsaprāt ir galvenie NAP2020 mērķi un darbības virzieni?
5. Vai Jūsaprāt NAP2020 ir “paaudžu neitrāls” vai tas atbilst vairāk kādai no – X, Y un Z paaudzēm, to vērtībām un mērķiem?
6. Kura no paaudzēm Jūsaprāt būs “aktīvākā” NAP2020 lietotāja, bet kura ir “aktīvākā” īstenotāja?

Paldies par atsaucību!

Maģistra darbs “X, Y un Z paaudžu maiņas ietekme uz “Nacionālais attīstības plāns” prioritātēm” izstrādāts LU Biznesa, vadības un ekonomikas fakultātē.

Ar savu parakstu apliecinu, ka pētījums veikts patstāvīgi, izmantotie tikai tajā norādītie informācijas avoti un iesniegtā elektroniskā kopija atbilst izdrukai.

Autore: _____ Anete Nekraša _____.
(paraksts) (datums)

Rekomendēju / nerekomendēju darbu aizstāvēšanai

Vadītājs: prof. Gundars Bērziņš _____.
(paraksts) (datums)

Recenzents:

Darbs iesniegts LU Biznesa, vadības un ekonomikas fakultātes Studiju centrā

Dekāna pilnvarotā persona:

metodiķe _____.
(paraksts) (paraksta atšifrējums) (datums)

Darbs aizstāvēts _____ gala pārbaudījuma komisijas sēdē _____.

Komisijas sekretārs (e): _____.
(paraksts) (paraksta atšifrējums) (datums)